

Monthly

ਮਾਨਵੀ ਪਰਚਮ ਨੂੰ ਸਿਦਕ ਦਿਲੀ ਨਾਲ ਬੁਲੰਦ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹਸਤਾਖਰ

Bilingual

ਪੰਜਾਬ ਹੈਰਲਡ

The Punjab Herald

Chief Editor & Publisher - Dr.Avtar S.Sangha B.A.Hons., M.A., Ph.D.(English)-India | Graduate Dip. In Edu. - English & History (NSW) Certificate IV Course in Trg. & Assess. (TAFE)-Australia

Free Copy

Edition - (84) Feb. 2021, Sydney, Canberra, Coffs Harbour & Melbourne, Phone - 0437641033, Email - thepunjabherald1@gmail.com

72nd Historic Republic Day Celebrations
New Delhi

English Pages:
31- 40

ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅੰਨਦਾਤੇ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ।

SINGH TRUCK DRIVING SCHOOL

Get your truck licence for
MR, HR, HC or MC classes.

One day courses Available

Friendly trainer speaks
Punjabi, Hindi and English.

Established 2012

CALL JATINDER SINGH : 0433572723

TULI JEWELLERS

yours forever

The Glittering Symbol of
Power & Strength

Design, Manufacture & Remodel

22ct., 18ct., 9ct. (Yellow & white Gold), Diamond & Gold Jewellery, Opals, Pearls & Silver Jewellery, Birth Stones, Gems
Engagement Rings & Bridal Jewellery, Astrological Advice, Insurance 'n' Evaluation, Gifts 'n' Baby Showering

Custom Made Jewellery

TULI JEWELLERS PTY. LTD.

79, Marion Street Harris Park - 2150, Ph: 9635 5994 Mob: 0422 401 199

International
Visa Advisers

Migration & Education Advisers

Migration Services

- 482 TSS Visa
- Partner Visa
- Business Visa
- 186 ENS Visa
- 500 Student Visa
- Parent Visa
- 491 & 494 Regional Area Visas

HARJINDER CHOUHAN
0403 430 987

MARN : 0956110
QEAC : D034

E: info@visaadvisers.com.au | www.visaadvisers.com.au

Sydney

1 Boys Avenue Blacktown NSW 2148
(Ground Floor - Altitude Tower) T :02 8814 8888

Education Services

Free Admission Services in Any
College/ University in Australia

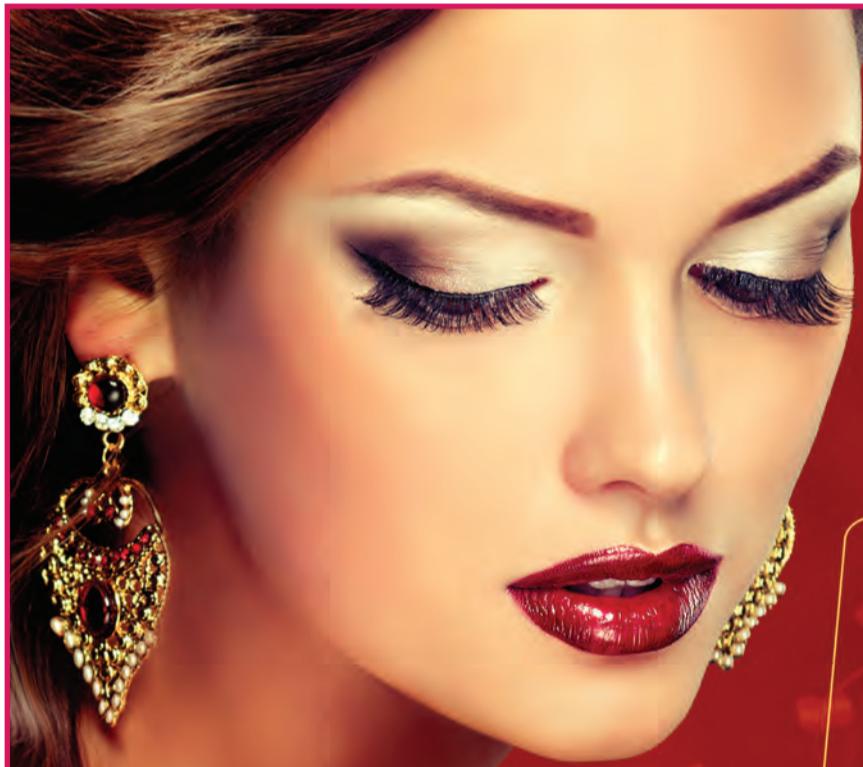

GURBINDER BRAR
0451011878

QEAC : 0837

Melbourne

Level 21, North Tower 459 Collins St.
Email: brar@visaadvisers.com.au

Gud Look

Hair & Beauty Studio
BLACKTOWN

We Specialise in:

<ul style="list-style-type: none"> » Threading » Waxing » Bleach » Facial Treatment » Pedicure » Manicure 	<ul style="list-style-type: none"> » Eye Treatment » Hair Treatment » Heena Tattos » Hair Cut » Hair Spa » Bridal Makeup
---	--

CALL: POONAM 0430 003 528 | (02) 8678 6589

Trading hours: Mon: 11am to 6pm | Tue to Thurs: 10:30am to 6pm | Fri to Sun: 10:00am to 7pm

Shop 10, 40 Third Avenue, Blacktown NSW 2148 (Next to Radhe Supermarket)

www.gudlooksalons.com.au

DREAMZ TO REALITY LOANS

RAJESH BHATIA

MORTGAGE BROKER
MOB : 0430 821 823

E : raj@dtrloans.com.au | W: dtrloans.com.au
Address : 1/15 Flushcombe Road Blacktown NSW 2148

CASHBACK

REFINANCE UPTO \$4000

*T & C Apply

HOME
LOAN
EXPERT

HOME BUILDER GRANT EXTENSION

- Eligible owner occupiers who sign contracts between 1 January - 31 March 2021 will receive \$15,000 Homebuilder Grant!
- NEW property price cap threshold increased to \$950,000! (NSW)
- Construction commencement deadline will be extended from 3 months to 6 months for all eligible contracts signed on or after 4 June 2020

SPECIAL INTEREST RATE*

* CONDITIONS APPLY.

OWNER OCCUPIED RATES

1.84% fixed for 4 years, Principal & Interest Re-payments
2.19% Variable rate, Principal & Interest Re-payments*

INVESTMENT RATE

2.49% fixed for 2 years Principal & Interest Re-payments

Rajesh Bhatia is a credit representative (CRN 486345) of BLSSA Pty Ltd (ACL No: 381237)

GUD LOOK MEN'S SALON SEVEN HILLS

We'll Style! You'll Smile!

We Specialise in:

» Hair Cut

» Facial & Mask

» Threading

» Waxing

» Straightening & Curl

» Bleach

» Beard Cut

» Massage

» Wash & Treatment

CALL: PARMINDER SINGH 0433 656 809

Opening Hours: Mon, Wed, Thu & Fri 9:30am - 7:30pm, Sat to Sun 9am - 7:30pm, Tue - Closed

1B / 103 Best Road, Seven Hills NSW 2147

www.gudlooksalons.com.au

Services

Roller blinds , Vertical Blinds , Shutters , outdoor awnings , Kids Roller Blinds , Curtains and Many more .

Call For Free Estimate
SIMRAN DHALIWAL
0405800009
0490077457

hello@royalzblindsandshutters.com.au
www.royalzblindsandshutters.com.au

Brahman Road Boxhill NSW 2765

We supply high quality blinds and shutters for your interior at reasonable prices because we value your privacy.

Hitech driver training

WE PROVIDE TRAINING AND ASSESSMENT

No RMS test required

**HEAVY RIGID, HEAVY COMBINATION
MULTI COMBINATION ,
ROAD TRAIN and BUS AUTHORITY**

**Automatic and Road
Ranger gear box
Refresher course**

Pinder Punia
0450 000 036

Sunny Mander
0414 447 451

Preet Dhadli
0452 225 890

**Please contact us
for more information**

Find us on

Website www.hitechdrivertraining.com
Email info@hitechdrivertraining.com
Admin@hitechdrivertraining.com

FIVE RIVERS GOLF ASSOCIATION

PRESENTS

13TH INDO AUSTRALASIAN GOLF OPEN 2021

DEDICATED TO “LOST LIVES” OF INDIAN FARMERS AGITATION

PART OF PROCEEDS TO BE DONATED DIRECTLY TO FARMER FAMILIES WHO HAVE LOST THEIR
MEMBERS AS PART OF THE ONGOING PROTEST IN INDIA

13TH FEBRUARY

A T

RIVERSIDE OAKS GOLF RESORT

(74 O'BRIENS ROAD, CATTAI, NSW 2756)

FOR REGISTRATION:

EMAIL: BGO.AUSTRALIA@Y7MAIL.COM
EVENT WEBSITE: WWW.IAAGO.NET

FURTHER INFO:

SANJEEV GOYAL 0408625176
 BHARAT 0406036034
 GAURAV 0401020100
 SANDEEP 0402233788

**IF YOU ATE TODAY...
THANK A FARMER**

C.U Pest Control

YOUR LOCAL PEST EXPERTS

10% OFF*

VALID TILL
OFFER ENDS

WE SERVICE

- BED BUGS
- COCKROACHES
- SPIDERS
- MITES
- FLEAS
- RATS
- FRUIT FLIES
- TERMITES
- ANTS

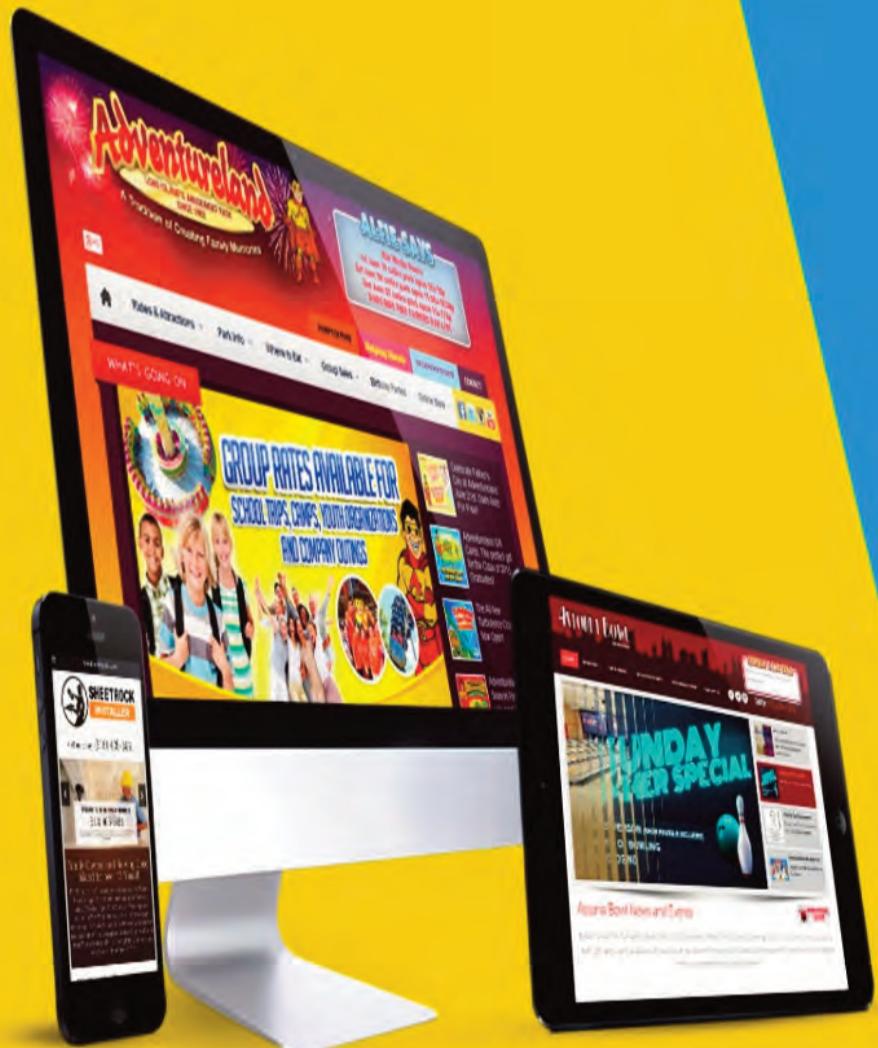
SAFE FOR

- PETS
- ELDERLY
- FAMILY
- KIDS
- ASTHMATICS
- PREGNANT WOMEN
- TODDLERS
- LIVESTOCK

CALL 1300 341 680 TODAY FOR A QUOTE

VISIT AND BOOK US ONLINE CUPEST.COM.AU

* Just mention this newspaper name to redeem 10% off Residential Pest Control Services

**WEB DESIGN
LOGO DESIGN
POSTER
FLYER ETC.**

Phone 0437-641-033

+1-604-657-9215 (WhatsApp)

saverdollar@gmail.com

TRUCK TRAINING

MC (B DOUBLE & ROAD TRAIN)

HC (SEMI TRAILER)

HR

(ALL TYPE GEAR BOXES)

ROAD RANGER AUTOMATIC

SYNCHRO MESH)

Bus Authority
Just \$150*

Direct
HR-MC*

No RTA
Driving Test

We will
beat any
advertised price

ਜੇ ਠਾਠ ਨਾਲ ਭਾਲੂ ਕਮਾਉਣੇ
ਜੈਗ ਤੋਂ ਟਰੱਕ ਸਿੱਖ ਲੈ।

Jag Toor

For booking please
contact in Sydney:

0412 128 443, 0435 272 878
(043 JARATPT)

Guri Gill
0426 86 86 53

Raman
0426 86 86 85

Harman
0426 86 86 80

Drive BIG - Earn BIG!

ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਕਲਮ ਤੋਂ

ਅਵਡਾਰ ਐਸ. ਸੰਘਾ

ਵੇਦ ਮਹਿਤਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ

9 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਵੇਦ ਮਹਤਾ ਸਾਬੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਵਿਛੜ ਗਿਆ। ਉਸਦਾ ਜਨਮ 1934 ਦਾ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਸਿਲੇਬਸਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਲੇਖ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਲੇਖ ਬੀ. ਏ ਦੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਮੂਲ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਲੇਖਕ ਸੀ। ਉਹ ਤਕਰੀਬਨ ਦੋ ਦਰਜਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਰਚੇਤਾ ਸੀ ਉਸਦੀ ਕਰਮ ਭੂਮੀ ਅਮਰੀਕਾ ਰਹੀ ਭਾਵੇਂ ਕਦੀ ਕਦੀ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਲਈ ਕੱਚੀ ਸਿਆਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਭਾਰਤ ਜਾਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ 31 ਮਾਰਚ 1934 ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਡਾਕਟਰ ਅਮੇਲਕ ਰਾਮ ਮਹਿਤਾ ਦੇ ਘਰ ਪੈਂਦਾ ਹੋਇਆ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਉਹ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਗੁਆਂਬੈਠਾ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਸਾਧਾਰਨ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦਾ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਬਾਕੀ ਮਾੜੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪਿਤਾ ਸਿਆਣਾ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਦਾਦਰ ਦੇ ਬਲਾਈਂਡ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਥੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਉਸਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਖੇ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਸਿੱਖਿਆ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ ਵੇਦ ਨੇ ਸਿਰਜਨਾਤਮਕ ਲੇਖਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। 1957 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਪੁਸਤਕ 'ਫੇਸ ਟੂ ਫੇਸ' (Face To Face) ਅਤੇ ਪਹਿਲਾ ਨਾਵਲ 'ਡੀਲਿੰਕੁਐਂਟ ਚਾਚਾ' (Delinquent Chacha) 1966 ਵਿੱਚ ਛਪਿਆ। ਇਹ ਨਾਵਲ ਇੱਕ ਸੀਰੀਅਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 'ਨੀਉ ਯਾਰਕਰ' ਰਸਾਲੇ ਵਿੱਚ ਛਪਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਖੁਦ ਇਸ ਰਸਾਲੇ ਦਾ 1961 ਤੋਂ 1994 ਤੱਕ ਸਟਾਫ ਮੈਂਬਰ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਰਸਾਲਾ 1925 ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਛਪਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਹਿਤਾ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਰਿਮੈਂਬਰਿੰਗ ਮਿਸਟਰ ਸ਼ੁਆਨਜ਼' ਵਿੱਚ ਵੇਦ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਸ਼ੁਆਨਜ਼ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੌਧਿਕ, ਨਿੱਘੀ ਅਤੇ ਪਿਆਰੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼ੁਆਨਜ਼ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰਿਤਰਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਵੇਦ ਮਹਿਤਾ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਗਾਥਾ ਵੀ ਏ। ਮਹਿਤਾ ਦੀ 'ਲਵ ਫਾਰ ਆਲ' (Love for All) 2001 ਵਿੱਚ ਛਪੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੇਦ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਕਰਕੇ ਆਈਆਂ ਚਾਰ ਲੜਕੀਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਅਸਫਲ ਸਾਬ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੈ। ਇਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੇਖਕ ਇੱਕ ਮਨੋਚਕਿਤਸਕ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਣ ਸਕੇ। ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮਨੋਚਕਿਤਸਕ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਦੀਆਂ ਤਹਿਆਂ, ਅਚੇਤ ਵਿੱਚ ਦਬੇ ਡਰ, ਇੱਛਾਵਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਗੀਕੀ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਗਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਬੜਾ ਹੀ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਲਾਕਾਰ ਸਤੀਸ਼ ਗੁਜਰਾਲ ਨੇ ਵੇਦ ਬਾਰੇ ਬੜਾ ਕੁਝ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਆਪਣੀ ਸਵੈ ਜੀਵਨੀ 'ਏ ਬਰੋਸ ਵਿੱਦ ਲਾਈਫ਼ 1997' (A Brush With Life 1997) ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਲ ਇਵੇਂ ਲਿਖਦਾ ਹੈ "ਉਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੁਝ ਜਿਆਦਾ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਅੱਖਾਂ ਵਾਲੇ ਇਹ ਸਭ ਦੇਖਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਆਪਣੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅੱਖ ਰਾਹੀਂ ਦੇਖਦਾ ਹੈ।" ਵੇਦ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਛੜੀ ਜਾਂ ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਮਦਦ ਵਾਲੇ ਅੱਖਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਵਿਚਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੇਦ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹੱਥ ਵਧਾਇਆ ਤਾਂ ਵੇਦ ਨੇ ਹੱਥ ਝਟਕ ਦਿੱਤਾ। ਵੇਦ ਖੁੱਦਾਰ ਸਖਸ਼ ਸੀ।

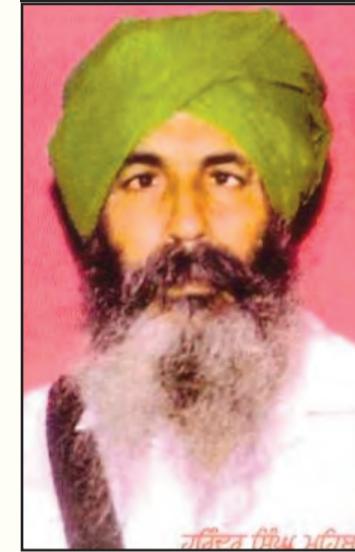
ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਲਈ ਵੇਦ ਮਹਿਤਾ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਇਨਾਮ ਮਿਲੇ। 1971 ਤੋਂ 1977 ਵਿੱਚ ਗੁਗਨਹੀਮ ਫੈਲੋਸ਼ਿਪ ਮਿਲੀ। 1982 ਵਿੱਚ ਮੈਕਾਰਥਰ ਫੈਲੋਸ਼ਿਪ ਅਤੇ 2009 ਵਿੱਚ ਰੋਇਲ ਸੋਸਾਇਟੀ ਆਫ ਲਿਟਰੇਰ ਦਾ ਫੈਲੋ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਆਨਨਦਿਕ ਤੇਜ਼ੀਆਂ ਵੀ ਮਿਲੀਆਂ।

ਮਹਿਤਾ ਬਾਰੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ:- But his chief subject was loss – including the loss of his sight, which disappeared after he was diagnosed with meningitis at age 3, the loss of his home in Lahore, which he and his family were forced to flee after the partition of India, the loss of his language Punjabi, which he traded for English, and the loss of his country, which he left as a teenager to study in Arkansas, beginning a western education that included stops at Oxford and Harvard.

- ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਮਹਿਕ -

ਨੇਤ੍ਰਿਓਂ ਡਿੱਠਾ ਪ੍ਰੋ: ਹਰਿਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ

ਬਹੁਮੀ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

‘ਇਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਕਤਲ’ ਦੇ ਆਪਾਰ
 ਤੇ ਮਹਿਬੂਬ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ
 ਤੰਗ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਨਰਲ
 ਵੈਦਿਆ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਦ ਸ਼ਹੀਦਿਆਂ
 ਸੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਜਿੰਦਾ ਵਲੋਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ
 ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਨਾ ਲਿਖੀ ਲੰਬੀ ਚਿੱਠੀ
 ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨ
 ਨਾਲ ਵੀ ਮਹਿਬੂਬ ਦਾ ਨਾਮ ਜੋੜਿਆ
 ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਅਵਤਾਰ ਐਸ. ਸੰਘ
Avtar S Sangha

043764103

ਇਹ ਲੰਬੀ ਚਿੱਠੀ
ਉਦੋਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪੀ ਸੀ।
ਜਦ ਮੈਨੂੰ ਕਾਲਜ ਵਿਚ
ਇਮਤਿਹਾਨ ਲੈਂਦੇ ਨੂੰ 5-6 ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ
ਤਾਂ ਕਦੀ ਕਦੀ ਵਿਹਲ ਮਿਲਣ ਲੱਗ
ਪਿਆ ਸੀ। ਮਹਿਸੂਬ ਸਾਹਿਬ ਪਰਚਿਆ
ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਛਿਉਟੀ ਲੁਆਇਆ
ਕਰਦੇ ਸਨ। ਨਾ ਉਹ ਕਿਸੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ
ਪ੍ਰਿਸੀਪਲ ਬਣਨ ਦੇ ਸ਼੍ਰੀਕੀਨ ਸਨ। ਘਰ
ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਹ
ਉਥੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਕ
ਦਿਨ ਮੈਂ ਸਟਾਫ ਰੂਮ ਵਿਚ ਗਿਆ ਤਾਂ
ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮਹਿਸੂਬ ਸਾਹਿਬ ਉਥੇ ਇਕ ਲੋ
ਹੀ ਬੈਠੇ ਸਨ ਤੇ ਕੁੱਝ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ
ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਹੋਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪ੍ਰਿਛਿਆ ਕਿ
ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਿਸ ਪਰਜੈਕਟ ਤੇ ਕੰਮ
ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ
ਦਸਾਂ ਗੁਰੂਆਂ ਬਾਰੇ ਇਕ ਮਹਾਂ ਕਾਵਿ
(Epic) ਲਿਖ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ
ਉਹਨਾਂ 'ਇਲਾਹੀ ਨਦਰਿ ਦੇ ਪੈਂਡੇ' ਰੱਖਿਆ
ਸੀ। ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੋਈ ਕਿ ਉਹ
ਇਹ ਲੰਬਾ ਕਾਵਿ - ਸੰਗਿਰ ਪੂਰਾ ਕੀਤੇ
ਖਿਨਾ ਹੀ ਫਰਵਰੀ 2010 ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਪਾਸੋਂ
ਸਦਾ ਲਈ ਵਿਛੜ ਗਏ। ਵਿਛੜਨ ਸਮੇਂ
ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਤਕਰੀਬਨ 73 ਸਾਲ
ਸੀ। ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੱਡੀਆਂ ਦਾ ਕੈਂਸਰ
ਬਣਿਆ। ਦਾਹ ਸੰਸਕਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜਦੀਂ
ਪਿਡ ਝੁੰਡਾਂ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ, ਵਿਖੇ
ਹੋਇਆ। ਇਲਾਜ ਵਾਸਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਝ
ਮਦਦ ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ. ਨੇ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।
ਦਾਹ ਸੰਸਕਾਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦੇ ਕਈ
ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਇਸ
ਸੰਸਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ
ਫਲਸਫੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੋਛੈਸਰ ਸ. ਗੁਰੇਜ
ਸਿੱਖ ਨੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਇਵੇਂ ਕਿਹਾ
ਸੀ:-

He was a great poet and there were several finer nuances in his poems which have become a treasure for not only the Sikh and Punjabi literature but for the mankind. While evolution and understanding of his highly in-

tellectual, philosophical and intuitive works would continue those who have delved deep into his works along with what is being written across the world can understand that he can be arraigned among the best contemporary poets in the world.”
ਸੰਨ 92 ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਕਾਲਜ (ਬੀ.ਏ.ਐਮ, ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਗੜ੍ਹਸੰਕਰ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਕਿਆਗੁਰ) ਵਿਚ ਮਹਿਸੂਬ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਲਜ ਦਾ ਇਕ ਲੈਕਚਰਰ ਪਿੰਸੀਪਲ ਬਣ ਕੇ ਆ ਗਿਆ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ੩-੪ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਗੁਰਪੁਰਬ ਮੇਰੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਮਨਾਏ ਗਏ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਗੁਰਪੁਰਬਾਂ ਤੇ ਮਹਿਸੂਬ ਨੂੰ ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੈਕਚਰਰ ਦੇਣ ਲਈ ਸੱਦਿਆਂ ਮਹਿਸੂਬ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਹੀ ਮੌਕਿਆਂ ਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੀ ਬਿਲਕੁਲ ਅਡਰੀ ਛਾਪ ਛੱਡੀ। ਮਹਿਸੂਬ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਕਮਾਲ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਤੁੰਘਾ ਤੇ ਅਥਾਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ। ਖੁਦ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਹਿਰ ਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਾਗੀਕੀ ਨਾਲ ਘੱਟਦੇ ਤੇ ਪਰਖਦੇ ਸਨ। ਦੇਖਣ ਪਾਖਣ ਨੂੰ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਭਿੱਜੇ ਵਧ ਲਗਦੇ ਹੁੰਦੇ

ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਗੁਰਪੁਰਬਾਂ ਮੌਕੇ ਮੌਗੇ ਡਿਊਟੀ ਮਹਿਬੂਬ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਾਲਜ ਲਿਆਉਣ ਤੇ ਵਾਪਸ ਲਿਜਾਉਣ ਤੇ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਕੁੱਝ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਮਹਿਬੂਬ ਸਾਹਿਬ ਕਿਸੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਐਮ.ਏ.ਡੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਨੂੰ ਪੜਾਉਣ ਦੇ ਵੱਡੇ ਮਾਫਕ ਸਨ। ਉਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਉਚ ਕੌਟੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਦਾ ਬੀ ਏ, ਬੀ.ਐਸ ਸੀ. ਨੂੰ ਪੜਾਉਣਾ ਮੈਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੋਰ ਵੀ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੜਾਵੀ ਬਿਲਕੁਲ ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸੋਚ ਪੱਧਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਚਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪੈਂਡੂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਉਪਰ ਦੀ ਲੰਘ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੂਸਰੀ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾਂ ਨੇ ਮਹਿਬੂਬ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਿਦਵਤਾ ਦਾ ਲਾਹਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਉਹ ਬਾਹਰ ਲੈਕਰ ਦੇਣ ਜਾਣ ਲਈ ਆਪ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮ ਭਾਰਤੀ ਢਾਚੇ ਵਿਚ ਸਿਫਰਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇੰਨੇ ਸਾਂਦੇ ਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਥਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਲੈਕਰ ਦੇਣ ਲਈ ਨਾ ਤਾਂ ਸੱਦਿਆਂ ਹੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਿਫਰਸ਼ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਐਮ.ਏ.ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਥੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਸੋਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਗਰੁੱਪ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਮੁਬਾਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਨਾਮ 'ਭੂਤਵਾੜਾ' ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਮਹਿਬੂਬ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਇਸ ਭੂਤਵਾੜੇ ਦੇ ਮੁਅਜਜ਼ ਮੈਂਬਰ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ।

111 Accounting & Taxation Consultants
111 Business & Home Loans

TAX RETURNS

From **\$49**

Open 7 Days

Tax Returns, Home & Car Loans, BAS,
 Company Formation, SMSF Setup & Audit

Sanjeev Walia
 Level 1, 13 Flushcombe Road,
 Blacktown, NSW, 2148
 (Two minutes of walk from Blacktown Train Station)
 95-97 Wigram Street,
 Harris Park, NSW 2150

Ph: (02) 96767302 Mobile : 0431312081

**Present this
to receive
\$5
off**

Email: 111taxconsultant@gmail.com W: www.111homeloans.com.au

ਪੰਜਾਬ ਹੈਰਾਲਡ

ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ, ਸਾਹਿਤਕ ਕਿਤਾਂ, ਜਾਇਦਾਦ ਸੰਬੰਧੀ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਤੇ
ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਛਪਵਾਉਣ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ
ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਈ-ਮੇਲ ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਚੰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਇਹ ਸਭ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ
ਸਮਗਰੀ ਹਰ ਮਹੀਨੇ 20 ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇ।

thepunjabherald1@gmail.com

ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਛਪਵਾਉਣਾ ਬੰਦ ਕਰਾਉਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਮਹੀਨੇ
ਦੀ 20 ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰੋ।

If somebody wishes to discontinue the
advertisement, then please intimate us by
calling 0437641033 before 20th every month.

ਸੰਪਰਕ 0437641033

ਸੰਪਰਕ 0437641033

Disclaimer

be Punjab Herald and the staff associated with it are not responsible for any claims made by the advertisers and do not endorse any product or advertisement published in the newspaper! The views expressed in the advertisement and various articles belong solely to the concerned advertisers and authors! They do not reflect the views of the newspaper management! Interdiction Sydney!

Looking For Bride

Looking for beautiful and educated Jat Sikh girl for clean shaven Jatt Sikh boy, 1988, 6'1, MBA from UK. Currently on Student visa in Sydney.

Living with his elder brother.

Contact: **+61422098620**

Email : manjyotsinghkhaira@gmail.com

Bride Wanted

Resident in Australia Software
Engineer, 91 Born Gur Sikh Boy. Seeking Edu-
cated Girl from
Gursikh family. Father Retd. from Govt Job,
Mother House wife, own house in SAS Nagar.
Contact: **0435472706**

ਅਮਰੀਕਾ ਆਉਣ ਲਈ ਟੈਸਟ ਤੇ
ਇਕਾਂਤਵਾਸ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਨਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋ ਅਬਾਇਡਨ ਨੇ ਕੋਵਿਡ ਨਾਲ ਨਜ਼ਿਠਣ ਲਈ 'ਜੰਗੀ ਪੱਧਰ' ਦੀ ਕੌਸ਼ਲ ਰਣਨੀਤੀ ਐਲਾਨੀ ਹੈ। ਬਾਇਡਨ ਨੇ '100 ਡੇਅਜ਼ ਮਾਸਕ ਚੈਲੰਜ਼' ਲਾਂਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਗਲੇ 100 ਦਿਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਸਕ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੋਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਮਾਸਕ ਪਹਿਨਣਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕਰੋਨਾ ਟੈਸਟ ਤੇ ਇਕਾਂਤਵਾਸ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਹੁਕਮ ਕਾਹੀਂ ਬਾਬਿੜਨ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ

ਸਰਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਉਸਾਰੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ
ਸਾਰੀਆਂ ਕੰਧਾਂ 'ਤੇ 'ਰੋਕ' ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਹਣ ਬਾਇਡਨ ਹਵਾਲੇ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਜੋ ਬਾਇਠਨ ਨੇ ਅੱਜ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 46ਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਤੇ ਕਮਲਾ ਹੈਰਿਸ ਨੇ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਜੋਂ ਹਲਵ ਲੈ ਲਿਆ। ਹੈਰਿਸ (56) ਅਮਰੀਕੀ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਮਹਿਲਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਹੈਰਿਸ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੀ ਜਮਾਇਕਨ-ਬਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੀ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਮਹਿਲਾ ਹੈ। ਬਾਇਠਨ ਅਮਰੀਕੀ

CHANGE OF NAME

I have changed
my name from
PATEL SIGMABEN
RAMESHBHAI to
PATEL SIGMA HARSHIT

Address:
6 Ellerston Glade
Blacktown NSW 2148

ਲੀਹੋਂ ਲੱਖੀ ਕਿਸਾਨ ਪਰੇਡ-ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਜਬਰਦਸਤ ਝੜਪਾਂ

ਸਿੰਘ ਬਾਰਡਰ—ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੌਲਚੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵੱਖ—ਵੱਖ ਬਾਰਡਰਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸਾਨ ਪਰੇਡ ਪਟੜੀ ਤੋਂ ਲੱਖ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦੋਫਾੜਾ ਹੋ ਗਈ। ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੌਲਚੇ ਵਲੋਂ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਵਾਲ ਤੇ ਡਾ. ਦਰਸਨ ਪਾਲ ਆਦਿ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਜਿਥੇ ਆਪਣੇ ਤੈਆ ਰੂਟ 'ਤੇ ਹੀ ਕਿਸਾਨ ਪਰੇਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੌਲਚੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਚਲ ਰਹੇ ਸੰਗਠਨ ਕਿਸਾਨ ਮਜਦੂਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਦੂਸਰੇ ਧੜਾ ਮਿਥੈ ਰੂਟ ਦੀ ਬਜਾਏ ਰਿਗ ਰੋਡ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨਾਕੇ ਤੌੜ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ, ਜਿਥੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਝੜਪਾਂ ਹੋਈਆਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੱਖਦਿਆਂ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੌਲਚੇ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪਰੇਡ ਵਿਚਾਲੇ ਹੀ ਰੋਕਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਉਕਤ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਆਪਹੁਦਰੇਪਣ ਕਾਰਨ ਵਾਪਰੀਆਂ ਹਿੱਸਕ

ਜੇਸ 'ਚ ਆਏ ਕੁੱਝ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲੇ

ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਲਹਿਰਾਇਆ ਕੇਸਰੀ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ
ਦਾ ਖਲੁਕ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਆਕਾਸ਼ਦੀਪ ਦੀ ਹਾਲਤ ਗੰਭੀਰ
ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਖਸੀਆਂ 'ਚ ਕਈ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜਮ ਵੀ ਸਾਮਿਲ ਹਨ
ਲੀਹੋਂ ਲੱਖਣ ਬਾਅਦ ਕਿਸਾਨ ਮਜਦੂਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ
ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਪਰੇਡ ਇਸ ਕਦਰ ਖਿੰਡ ਪੁੰਡ ਗਈ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ
ਹੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਆਖਿਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਣਾ ਕਿਥੇ ਹੈ
ਸੰਯੁਕਤ ਮੌਰਚੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨ ਮਜਦੂਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ
ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਪੰਧੇਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲਾ ਧੜਾ
ਪਰੇਡ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਸੀ ਤੇ ਰਿਹਾ ਰੋਡ ਜਾਣ ਲਈ ਬਹਾਦੁਰ ਸੀ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾਲ ਬਾਈਪਸ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਕ ਤੋੜ੍ਹਾ
ਦਿੱਤਾ। ਇਥੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ
ਜਬਰਦਸਤ ਝੜਪ ਹੋਈ। ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਤੇ ਅੱਖਰ ਗੈਸ ਦੇ ਗੋਲਿਆਂ 'ਚ
ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਰਿਹਾ ਰੋਡ 'ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਲਗਾਈਆਂ

ਸਾਰੀਆਂ ਰੋਕਾਂ ਨੂੰ ਟਰੈਕਟਰਾਂ ਤੇ ਕਰੇਨਾਂ ਨਾਲ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ । ਬਾਅਦ 'ਚ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਦਾ ਖਾਲ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਕੋਸ਼ਗੀ ਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਝੰਡੇ ਲਹਿਰਾ ਕੇ ਲਗਾਤਾਰ ਕਈ ਘੰਟੇ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰੀ ਰੱਖਿਆ । ਇਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਗਾਜ਼ੀਪੁਰ ਨਾਕਾ ਤੋੜ ਕੇ ਉੱਤਰ ਪਦੇਸ਼ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸੁਥਿਆਂ ਤੋਂ ਆਏ ਕਿਸਾਨ ਪੁੱਜੇ ਹੋਏ ਸਨ । ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੁੱਲਿਸ਼ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਅੰਦਰ ਦਾ ਖਾਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਕ ਮੱਤਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਤੇ

ਅੱਖੂਰੂ ਗੈਸ ਦੇ ਗੋਲੇ ਵੀ ਛੱਡੇ ਗਏ, ਪਰ ਕਿਸਾਨੁ ਪੁਲਿਸ
ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਾ ਕੇਵਲ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ
ਬਲਕਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮੀਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੁੰਹੋਂ
ਛੱਟੜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਉੱਪਰ ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦਾ
ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਇਕੱਤਰ ਹੋਏ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਇਸ ਕਦਰ ਬੇਕਾਬੂ ਹੋ
ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਫਸੀਲ ਤੇ ਕੇਸਰੀ ਨਿਸਾਨ
ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਝੰਡੇ ਲਹਿਰਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੁਰੱਖਿਆ
ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਸਾਨ
ਟਰੈਕਟਰ ਲੈ ਕੇ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼
ਜੰਮ ਕੇ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ
ਝੜਪਾਂ ਵੀ ਹੋਈਆਂ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਗੱਲੀ ਵੀ ਚਲਾਈ ਗਈ। ਕਾਫੀ
ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਫਸੀਲ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ
ਉਤਾਰਨ 'ਚ ਸਫਲ ਰਹੀ। ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਦੇਖਦੇ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਦੋਵੇਂ
ਗੁੰਬਦਾਂ ਤੇ ਫਸੀਲ 'ਤੇ ਕੇਸਰੀ ਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਝੰਡੇ ਲਹਿਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।
ਇਸ ਮੌਕੇ ਨੌਜਵਾਨ ਆਗੂ ਦੀਪ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ

ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ 'ਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਜਜਬਾਤ ਦੇ ਉਲਟ ਪਰੇਡ ਦਾ ਰੂਟ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਹੁਣ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਆਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਥੋਂ ਆ ਕੇ ਪੱਕਾ ਮੌਰਚਾ ਲਗਾਉਣ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੌਰਚੇ ਦੇ ਆਗ ਯੋਗੋਂਦਰ ਯਾਦਵ ਨੇ ਹਿੱਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਖੜ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਰੋਕਾਂ ਤੋੜ ਕੇ ਤੇ ਤੈਅਸੁਦਾ ਰਸਤੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਰਿਗ ਰੋਡ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੱਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੇ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਕੇਸਗੀ ਨਿਸਾਨ ਝੁਲਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਮਜਦੂਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪਨੂੰ ਤੇ ਜਨਰਲ ਸਕਾਂਤਰ ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਪੰਧੇਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨੌਜਵਾਨ ਆਗੂ ਦੀਪ ਸਿੱਧ ਤੇ ਲੱਖਾ ਸਿਧਾਣਾ 'ਤੇ ਭੀਜ਼ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੌਰਚੇ ਦਾ ਰਿਗ ਰੋਡ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਕਤ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਦੀਪ ਸਿੱਧ ਵਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾ ਕੇ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੌਰਚੇ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਪਰਮਜ਼ੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੀਪ ਸਿੱਧ ਵਲੋਂ ਬੀਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਤੋਂ ਹੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਿੱਸਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈਆਂ ਉਕਸਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਗਿਣਤੀ ਮਿਥੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਕੋਈ ਹਰਕਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਪੰਧੇਰ ਨੇ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਲੱਗ ਰਹੇ ਦੋਸਾਂ ਨੂੰ ਗਰਲਤ ਦੱਸੇਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੇਵਲ ਰਿਗ ਰੋਡ 'ਤੇ ਮਾਰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਸੀ ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਮੜ ਆਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਰਿਗ ਰੋਡ 'ਤੇ ਪਰੇਡ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕਿਆਂ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਧਰ ਦੀਪ ਸਿੱਧ ਤੇ ਲੱਖਾ ਸਿਧਾਣਾ ਨੇ ਵੀ ਸੋਸਲ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਲੱਗ ਰਹੇ ਦੋਸਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਆਪ ਮੁਹਾਰਾ ਵਹਿਣ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਚ ਉਹ ਵੀ ਵਹਿ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਦੇ ਲਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਦੋਸ਼ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਸਾਜਿਸ ਜਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਜੱਨੂਨ ?

ਕਿਸਾਨ ਪਰੇਡ ਦੌਰਾਨ ਵਾਪਰੀ ਹਿੱਸਕ
ਘਟਨਾ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ
ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵੀ ਪੈਲ ਖੱਲ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਹੈ
ਤੇ ਅੱਜ ਇਹ ਵੀ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਬਣ
ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਧਰੇ ਇਹ
ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੇਲਨ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ
ਦੀ ਕੋਈ ਸੌਂਚੀ ਸਮੱਸਿਆ ਸਾਜਿਸ ਤਾਂ
ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਖਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ
ਵਾਲੇ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਚਿੜੀ
ਵੀ ਨਹੀਂ ਫੜਕ ਸਕਦੀ ਤੇ ਆਮ
ਆਦਮੀ ਲਈ ਉਥੇ ਜਾ ਸਕਣਾ ਏਨ
ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਉਥੇ ਭਾਗੀ ਸੁਰੱਖਿਆ
ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸਾਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮਚਾਰੀ
ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਕਣ 'ਚ ਨਾਕਾਮ ਕਿਉਂ ਰਹੇ
ਆਦਿ ਸਵਾਲ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ 'ਤੇ
ਹਨ। ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੌਰਚੇ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ
ਅਭਿਮਨਿਉਂ ਕੋਹਾੜ ਨੇ ਵੀ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ
ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ
ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੌਸ਼ੰਗ
ਠਹਿਰਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਦੀ
ਜੰਮਿਵਾਰੀ ਗ੍ਰਾਹੀ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸਾਹ ਅਤੇ
ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਸਾਂਤਮਈ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਲੱਗੀ ਵੱਡੀ
ਢਾਅ
ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਾਂਤਮਈ
ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਢਾਅ ਲੱਗੀ ਹੈ
ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਮ
ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਵਰਗਾਂ ਦੇ
ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਗੀ ਨਿਰਾਸਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ
ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਤੇ
ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਟ੍ਰੈਕਟਰ ਪਰੇਤ ਖਤਮ ਹੁੰਦਿਆ
ਹੀ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਚਾਲੇ ਪਾ ਦਿੱਤੇ
ਹਨ। ਪਿਛਲੀ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਕੜਾਕੇ ਦੰਡ
ਠੰਡ 'ਚ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ
ਲਗਾਈ ਬੈਠੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ
ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ 'ਤੇ ਅਫਸੋਸ ਜਾਹਿਰ ਕਰਦੇ
ਹੋਏ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨ
ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਢਾਅ ਲੱਗੀ ਹੈ।
ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬੰਦ

ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਬਾਡਰਾਂ 'ਤੇ
ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਟਰਨੈੱਟ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ . ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੱਸਿਆ
ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ
ਅਫਵਾਹਾਂ ਵੇਲਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੀਤਾ
ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਸਾਨਾਂ 'ਚ ਆਮ ਚਰਚਾ ਹੈ ਕਿ
ਬੀਤੇ ਕੱਲ੍ਹੂ ਹੋਈਆਂ ਹਿੰਸਕ
ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ
ਦੱਸੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ
ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਓਪਰਾ
ਮੰਗਲਵਾਰ ਦੁਪਹਿਰ 3 ਵਜੇ ਤੋਂ
ਇਟਰਨੈੱਟ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬੰਦ ਹੋਣ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ
ਕਾਫ਼ੀ ਦਿੱਕਤਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼
ਕਿਵਾਂ ਹੈ।

ਕਰਨਾਲ ਬਾਈਪਾਸ 'ਤੇ ਤੋੜੀ ਪੁਲਿਸ
ਦੀ ਬੈਗੀਕੇਡਿੰਗ
ਕਿਸਾਨ ਮਜਦੂਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਗੂ
ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਪੱਧੇਰ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲਾਂ
ਐਲਾਨੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ
ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਪਰੇਂਦ ਸੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ
ਗਈ ਤੇ ਰਿਗ ਰੋਡ ਵੱਲ ਨੂੰ ਚਾਲੇ ਪਾ ਦਿੱਤੇ
ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੰਘ
ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਪੁਲਿਸ ਬੈਗੀਕੇਡਿੰਗ ਨੂੰ
ਤੋੜਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਬਾਅਦ 'ਚ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ
ਕੰਟੇਨਰਾਂ ਤੇ ਟਿੱਪੱਰਾਂ ਨੂੰ ਟੈਕਟਰਾਂ ਨਾਲ ਧੂਰ
ਕੇ ਪਸੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਬਾਅਦ 'ਚ
ਕਰਨਾਲ ਬਾਈਪਾਸ 'ਤੇ ਸੰਜੇ ਗਾਂਧੀਪੀਂ
ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਨਗਰ 'ਤੇ ਰਿਗ ਰੋਡ ਨੂੰ ਜਾਣਾ
ਵਾਲੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੈਗੀਕੇਡਿੰਗ ਨੂੰ
ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਨਿਹੰਗਾਂ ਵਲੋਂ ਮਿਟਾਂ 'ਚ ਹੈਂ
ਉਖਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ

ਦੀਪ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਦੱੜ ਕੇ ਬਚਾਈ ਜਾਨ

ਕੱਢੀ ਗਈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਟਰੈਕਟਰ 'ਤੇ ਬੈਠੇ
ਦੀਪ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਪੂਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ
ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਦੀਪ ਸਿੱਧੂ 'ਤੇ ਅੰਦੇਲਨ ਨੂੰ
ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਉਸ
ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪਰ
ਉਹ ਜਾਨ ਬਚਾ ਕੇ ਦੰਡਨ 'ਚ ਸਫਲ ਰਿਹਾ।
ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਾਅਦ 'ਚ ਸੋਸਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ
ਦੀਪ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ
ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਉਣ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਥ
ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਜਨਾਂਗ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਾਂਗ
ਹੀ ਜਨਥਾਤ ਦੇ ਵਹਿਣ 'ਚ ਵਹਿ ਕੇ ਲਾਲ
ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਪੁੰਚੇ ਤੇ ਉਥੇ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਇਆ
ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ
ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ
ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਲਈ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ
ਵੀ ਬਹਾਬਰ ਦੀਆਂ ਜਿਮੇਵਾਰ ਹਨ।

ਟਰੈਕਟਰ ਪਰੇਡ ਦੌਰਾਨ ਹਿੱਸਾ: ਦਿੱਲੀ
ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਿਸਾਨ ਨੇਤਾਵਾਂ
ਬਿਲਾਫ਼ ਲੁੱਕ ਆਉਟ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ

ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ

ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਲੀਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਐਸਾਂਅਨ ਸੀਵਾਸਤਵ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟੈਕਟਰ ਪਰੇਡ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ ਹਿਸਾਂ ਸਬੰਧੀ ਕਿਸਾਨ ਨੇਤਾਵਾਂ ਖਲਾਫ਼ ਲੁੱਕ ਆਉਂਟ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲ ਗਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਲੀਸ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਖਲਾਫ਼ ਹਿਸਾ ਸਬੰਧੀ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਲਾਫ਼ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਗਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਗਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸਾਹ ਦੀ ਪਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਈਆਂ ਕਈ

ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਏ ਗਏ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹ ਬੁੱਧਵਾਰ ਦੇਰ ਰਾਤ ਅਤੇ ਵੀਰਵਾਰ ਦੀ ਸਵਰ੍ਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਕਿਸਾਨ ਨੇਤਾਵਾਂ ਖ਼ਲਾਫ਼ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲੀਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ

ਰੈਮ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਦੂਤਘਰ 'ਚ
ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਭੁੰਨਤੇ ਜਾਂਦੇ

ਰੋਮ : ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੇਲਾਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੇ ਰੋਮ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਦੁਤਥਰ 'ਚ ਭੰਨਤੇੜ ਕੀਤੀ। ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਸਖ਼ਤ ਇਤਰਾਜ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਟਲੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸ਼ਾਗਰਦੀ ਅਨਸਰਾ ਪਿਲਾਫ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਭੰਨਤੇੜ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਦੁਤਥਰ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ 'ਚ ਪੰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇਕੱਠੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਕੇਸਰੀ ਰੰਗ ਦਾ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਝੰਡਾ ਸੀ। ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਦੁਤਥਰ ਨੇ

ਸਬਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ
ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ
ਹੈ। ਭਾਗਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ
ਕਿ ਡਿਪਲੋਮੇਟਾਂ ਅਤੇ
ਡਿਪਲੋਮੈਟਿਕ ਭਵਨ ਦੀ
ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਦੇਸ਼
ਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਸੀਦ
ਤੋਂ ਅਨੁਸਾਰੀ ਹੋਣੇ

ਕਰਦ ਹਾ ਕ ਰਮ
ਸਰਕਾਰ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ
ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਨਾ ਹੋਵੇ,
ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਵੇਗਾ। ਗਣਤੰਤਰ
ਦਿਵਸ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ
ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਵਿਚ ਵੀ
ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਇਕਠੀ ਹੋਈ
ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ
ਈਡੇ ਵੀ ਸਨ। ਇਹ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ
ਲਿਆਏ ਗਏ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ
ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਟਰੈਕਟਰ ਪਰੇਡ ਹਿੰਸਾ : 84 ਗਿਫਤਾਰ, 38 ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ-ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ 26 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਕੀਤੀ ਟਰੈਕਟਰ ਪਰੇਡ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਸਬੰਧ 'ਚ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ 38 ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਅਤੇ 84 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਖੇਤੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਅੰਦੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਟਰੈਕਟਰ ਪਰੇਡ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ ਹਿੰਸਕ ਮਾਰਚ ਕਿਸਕ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਗਲ ਤੋਂ ਤਰ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਪਰੇਡ ਦੌਰਾਨ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਝੜਪਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਕਈ ਫ਼ਾਈਵਿੰਗ ਟਰੈਕਟਰ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਪਹੁੰਚੇ ਤੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋਏ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ 9 ਕਿਸਾਨ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਜਾਂਚ 'ਚ ਸਾਮਿਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ

ਮੌਕੇ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ 1700 ਵੀਡੀਓ ਕਲਿਪਾਂ ਮਿਲ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਇਸ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਵੈਰੈਸਿਕ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੰਯੁਕਤ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਕਾਇਮ) ਬੀ.ਕੇ. ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਾਇਮ ਬਾਂਚ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ 9 ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਵਲੋਂ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਲਾਂ ਦੇ ਡਾਟੇ ਅਤੇ ਟਰੈਕਟਰਾਂ ਦੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਸੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਅਖਬਾਰਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ 1700 ਵੀਡੀਓ ਕਲਿਪਾਂ ਅਤੇ ਸੀ.ਸੀ.ਟੀ.ਵੀ.ਡੇਟਾਜ਼ ਮਿਲ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪੁਲਵਾਮਾ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੌਰਾਨ ਦੋਵਾਂ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਆਤਮ-ਸਮਰਪਣ

ਸ੍ਰੀਨਗਰ-ਕਸਮੀਰ ਦੇ ਜਲ੍ਹਾ ਪੁਲਵਾਮਾ ਵਿਖੇ ਬੀਤੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਘੋਰੇ 'ਚ ਫਸੇ ਹਿਜ਼ੂਲ ਮੁਜਾਹਦੀਨ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਥਾਨਕ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਅਸਲੇ ਸਮੇਤ ਆਤਮ-ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੌਰਾਨ ਜਖਮੀ ਇਕ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਲਈ ਸੀਨਗਰ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਕਸਮੀਰ ਰੇਜ਼ ਦੇ ਆਈ.ਜੀ.ਪੀ. ਵਿਜੈ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੁਲਵਾਮਾ ਦੇ ਕਾਕਾਪੋਗਾ (ਲਲਹਾਰ) ਦੇ ਭਟਪੋਰਾ ਪਿੰਡ 'ਚ ਬੀਤੀ ਦੇਰ ਸਮਾਂ (ਸੁੱਕਰਵਾਰ) ਨੂੰ 50 ਆਰ.ਆਰ., ਐਸ.ਓ.ਜੀ. ਅਤੇ ਸੀ ਆਰ.ਪੀ.ਐਫ. ਨੇ ਸੂਚਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਘੇਰ ਕੇ ਜਦੂ ਤਲਾਸੀ ਮੁਹਿਮ ਛੇੜੀ ਤਾਂ ਇਕ ਮਕਾਨ 'ਚ ਲੁਕੇ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ 'ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਅੱਜ ਦੋਵੇਂ ਸਥਾਨਕ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮੱਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਬੁਲਾ ਕੇ ਆਤਮ-ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਸਥਾਨਕ ਅੱਤਵਾਦੀ ਰੂਫ ਸੇਖ ਤੇ ਅਕੀ ਅਹਿਮਦ ਨੇ ਏ.ਕੇ. 47 ਬੰਦੂਕਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਅਸਲੇ ਸਮੇਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਤਮ-ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ

ਸਿੰਘ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਐਸਐਂਚਚਿ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਮੁਲਜਮੰ ਰਣਜੀਤ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਬੋਲੇ- ਬੇਟਾ ਬੇਕਸੂਰ

ਨਵੰਸ਼ਹਿਰ: ਬੀਤੇ ਦਿਨੀ ਸਿੰਘ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਈ ਝੜਪ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਰਾਵਲ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਕਾਜ਼ਮਪੁਰ ਨੂੰ ਗਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਤਸ਼ਦੀਦ ਦੀਆਂ ਵਾਇਰਲ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਕਾਰਨ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਪਰੋਸ਼ਾਨੀ 'ਚ ਹਨ। ਉਕਤ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਮਾਤਾ ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ 21 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਸਿੰਘ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਜਬਚੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਉਹ 20 ਦਿਨ ਦਿੱਲੀ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। 26 ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਟਰੈਕਟਰ ਮਾਰਚ ਅਤੇ ਮਾਹੌਲ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਉਸ ਦਾ ਫੌਨ ਬੰਦ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਝੜਪ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਉਸ 'ਤੇ ਤਸ਼ਦੀਦ ਕੌਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਾਨੌਨ ਰੋਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਓ, ਉਹ ਇਦਾਂ ਦਾ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।'

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੁੱਲਬਲਾਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਈ ਪੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਇੱਜਤ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜਲਵਾਹਾ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੋਲੇ ਰਾਕੇਸ਼ ਟਿਕੈਤ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਪੱਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਣ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਫ਼ਦ ਵਲੋਂ ਰਾਕੇਸ਼ ਟਿਕੈਤ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ

ਗਾਜੀਪੁਰ ਬਾਰਡਰ- ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਚ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਰਾਕੇਸ਼ ਟਿਕੈਤ ਨਾਲ ਅੱਜ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਾਣ ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭਿੱਟੇਵਡ ਤੇ ਸ. ਰਾਮਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਾ ਵਲੋਂ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਿਰੋਪਾਂਚ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਮੋਰਾ ਦੇ 11 ਨੌਜਵਾਨ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ

ਕਿਸਾਨ ਟਰੈਕਟਰ ਪਰੇਡ ਵਾਲੇ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਗਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਮੋਰਾ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਤਤਾਰੀਏਵਾਲਾ ਦੇ 11 ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗਿਫਤਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਤਤਾਰੀਏਵਾਲਾ 'ਚ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਸੰਭਵ ਮਦਦ ਦੇਣ ਦਾ ਭੱਗ ਸਾਡਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿੱਲੀ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਜਬਚੰਦ ਤਤਾਰ ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗਿਫਤਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਿਆਂ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਸਾਰੇ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਗੀ।

ਪੁਲੀਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਗਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਨਜ਼ਿਠਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਸਾਰੇ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਗੀ।

ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਵਕਾਲਤਨਾਮੇ ਲੈ ਲਏ ਹਨ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਰਜੀਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਮਾਨਤਾਂ ਦਿਵਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ

ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਦਦ ਦੇਣ ਲਈ ਸਿੰਘ ਪਹੁੰਚੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ

(ਸ) ਗਲੀ ਰਾਮ

ਕਹਾਣੀ

1960-70 ਵਿਆਂ ਅਤੇ ਇਸਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਾਲਜ ਐਸੇ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਘੱਟ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਬੰਦੇ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਕਾਲਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨਾਲ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਇਹ ਕਾਲਜ ਜਿਆਦਾਤਰ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਲੜਕੀਆਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪਰਚੇ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਸਭ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ 75 ਕੁ ਫੀਸਦੀ ਲੈਕਚਰ ਲੈਣੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਇੱਕ ਬੰਦਾ ਹੀ ਕੁਝ ਅਰਧ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸਟਾਫ ਰੱਖ ਕੇ ਕਿਸੇ ਛੋਟੀ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਚਲਾਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੁੰਦੇ। ਜਮਾਤਾਂ ਵੀ ਆਰਟਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਬਹੁਤਾ ਸਟਾਫ ਸਿਫਾਰਸ਼ੀ ਹੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਟਾਫ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਵੱਧ ਤੇ ਲਾਇਕ ਘੱਟ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤਕਗੀਬਨ ਉਹੋ ਜਿਹੀ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਅਜਕਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਨਿੱਜੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਏ। ਫਰਕ ਸਿਰਫ ਏਨਾ ਏ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਟਾਫ ਅਕਸਰ

ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਬੰਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕਈ ਮੈਂਬਰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿੱਖ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ

ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲਗ ਪਏ ਸਨ ਕਿ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਚੰਗਾ

ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਕਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਰਜੀਆਂ

ਇਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਅਧਿਆਪਕਾ 'ਮੁਨਾਰਕੀ' (Monarchy) ਨੂੰ 'ਮੁਨਾਰਚੀ' ਬੋਲਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਹ 'ਕੈਜ਼ਮ' (Chasm) ਨੂੰ 'ਚੈਜ਼ਮ' ਕਿਹਾ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਐਮ.ਏ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਤੀਸਰੇ ਦਰਜੇ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਲਈ ਉਸਦਾ ਹਾਲ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਟਿੱਚਰੀ ਬੰਦਾ ਕਿਸੇ ਅਦਾਰੇ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਜਾਕੇ ਕਹੇ 'ਚੈਮਿਸਟਰੀ' (Chemistry) ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ 'ਕੋਪੜਾ' (Chopra) ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਹੈ।"

ਵੀ

ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜਿਹੋ ਥੋੜ੍ਹੇ ਅੱਖੇ ਮਜ਼ਮੂਨਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਯੋਗ ਅਧਿਆਪਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ 1969-70 ਤਕ ਤਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਾਲਜਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੇ ਜਮਾਤਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਤੀਸਰੇ ਦਰਜੇ ਵਿੱਚ ਐਮ.ਏ ਪਾਸ ਬੰਦਾ ਵੀ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਕਚਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵੀ ਉਦੋਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਚੋਣ ਪੈਨਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਉਸਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੀ ਨੌਕਰੀ ਤੇ ਰੱਖ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਮੇਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਲਾਲੇ ਨੇ ਸਕੂਲ ਚੌਂ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਚਲਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਲਾਲਾ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਾਲਜ ਦੀ ਪ੍ਰਿਸੀਪਲ ਤਾਂ ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ ਪਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਕਾਲਜ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਲਈ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਲ ਵੀ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਪ੍ਰਿਸੀਪਲ ਸੁਮਨ ਨੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ

ਲੈਂਡਲਾਰਡ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸੱਦੀ। ਇੱਕ ਸੋਸਾਇਟੀ ਬਣਾ ਲਈ ਜਿਸ ਵਿਸ ਲੋਹੇ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲਾਲਾ ਸਗਲੀ ਰਾਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਲ ਮੈਂਬਰ 22 ਸਨ ਪਰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟਰ ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸ਼ਾਮ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਟਰਾਂ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮੈਨੇਜਰ, ਭੱਠੇ ਵਾਲੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਪਾਲ ਨੂੰ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਕੋਲਡ ਸਟੋਰਾਂ ਵਾਲੇ ਦਾਤਾ ਰਾਮ ਨੂੰ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਕੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਨਮੇ ਵਾਲਾ ਰਾਮ ਪਾਲ, ਸੁਨਿਆਰਾ ਕੇਸ਼ਵ, ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਡੀਲਰ ਗੋਤਮ ਤੇ ਆੜ੍ਹਤੀਆ ਨੀਲ ਕੰਠ ਲੈ ਲਏ ਗਏ। ਇਹ ਸਭ ਮੈਂਬਰ ਪੈਸੇ ਵਿੱਚ ਚੰਗੇ ਸਨ ਪਰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਉਣੇ ਸਨ। ਕਾਲਜ ਤਾਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀਆਂ ਫੀਸਾਂ ਦੇ ਆਸਰੇ ਚਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੈਂਬਰ ਤਾਂ ਸਪੋਸ਼ਰ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਕੇ ਇਸਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਵਲ ਲਿਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਇੱਕ ਯੋਗ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤਿ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੀ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨਾਲ ਖਤੋ-ਖਤਾਬਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਲੈਕਚਰਾਰ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਖਤੋ-ਖਤਾਬਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਹੀ

ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਇੱਕ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਲੈਕਚਰਾਰ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਣ। ਹਾਲਾਤ ਵੀ ਚੰਗਾ ਸਟਾਫ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਾੜਾ ਮਾੜਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਈ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਜਦ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਕੂਲਾਂ ਤੋਂ ਅੱਧੇ ਪਚਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮੀਡੀਅਮ ਵਿੱਚ ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਮਾੜੀਆਂ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਸਮੇਂ ਗਲਤੀਆਂ ਵੀ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸਨ।

ਇਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਅਧਿਆਪਕਾ 'ਮੁਨਾਰਕੀ' (Monarchy) ਨੂੰ 'ਮੁਨਾਰਚੀ' ਬੋਲਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਹ 'ਕੈਜ਼ਮ' (Chasm) ਨੂੰ 'ਚੈਜ਼ਮ' ਕਿਹਾ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਐਮ.ਏ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਤੀਸਰੇ ਦਰਜੇ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਲਈ ਉਸਦਾ ਹਾਲ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਟਿੱਚਰੀ ਬੰਦਾ ਕਿਸੇ ਅਦਾਰੇ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਜਾਕੇ ਕਹੇ 'ਚੈਮਿਸਟਰੀ' (Chemistry) ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ 'ਕੋਪੜਾ' (Chopra) ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਹੈ।

ਵੀ ਆਈਆਂ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣ ਆਪ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾ ਪ੍ਰਿਸੀਪਲ ਪੂਰੀ ਯੋਗ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ। ਕੋਈ ਲਾਇਕ ਅਧਿਆਪਕਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲੱਭੀ ਜਾਵੇ।

"ਕੋਈ ਐਸੀ ਲੜਕੀ ਲੱਭੀ ਜੋ ਹੋਵੇ ਵੀ ਹਿੰਦੀਆਂ ਦੀ ਤੇ ਉਸਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੀ ਵਧੀਆਂ ਹੋਵੇ," ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਗਲੀ ਰਾਮ ਨੇ ਗੱਲ ਤੋਂਗੇ।

"ਲਾਲਾ ਜੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਧਿਆਪਕਾਵਾਂ ਇੱਕੋ ਫਿਰਕੇ ਦੀਆਂ ਹੀ ਹਨ। ਇਕ ਅੱਧਾ ਸਿੱਖਾਂ ਚੋਂ ਵੀ ਰੱਖ ਲਓ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਇੱਥੋਂ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਪੜ੍ਹਨ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਹਨ ਵੀ ਜੱਤਾਂ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਬਹੁਤੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਏ," ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ ਬੋਲੇ।

"ਗੱਲ ਸਰਦਾਰ ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਵੀ ਠੀਕ ਏ। ਸਾਡਾ ਮਸਲਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਯੋਗ ਅਧਿਆਪਕਾ ਦਾ ਏ। ਦੇਖਣਾ ਇਹ ਏ ਕਿ ਯੋਗ ਲੜਕੀ ਕਿਸ ਫਿਰਕੇ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਲਦੀ ਏ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਏ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਐਮ.ਏ ਪਾਸ ਲੜਕੀਆਂ ਬੜੀਆਂ ਘੱਟ ਹਨ।

ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਵੇਲੇ ਧਿਆਨ ਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਏ ਕਿ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਲੈਕਚਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਵੀ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਕੋਈ

ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਆਪਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਲਗ ਜਾਇਆ ਕਰੇ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਲੈਕਚਰਾਂ ਲੱਭਣ ਦਾ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਸੋਚੋ”, ਦਾਤਾ ਰਾਮ ਨੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵੱਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

“ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਾਹਰ ਆਕੇ ਬੈਠੀਆਂ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਖ ਲਓ। ਬਾਕੀ ਫਿਰ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ”, ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ।

ਇੰਟਰਵਿਊ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਉਮੀਦਵਾਰ ਚਾਰ ਹੀ ਸਨ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਤੀਸਰੇ ਦਰਜੇ ਵਿੱਚ ਐਮ.ਏ ਪਾਸ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਰਜੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਹੁਣ ਵੀ ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਹੀ ਰੱਖ ਲਿਆ ਜਾਓ। ਪਰ ਹੁਣ ਹਾਲਾਤ ਹੋਰ ਸਨ। ਜਦ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਕੇਸ਼ਵ ਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ, “ਮਾਨਯੋਗ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਏ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੰਦਾ ਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਐਮ.ਏ ਨਹੀਂ ਏ। ਇੰਟਰਵਿਊ ਅਸੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਲੈਕਚਰਾਂ ਦੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਕਿੰਨੀ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਏ ?”

“ਫਿਰ ਚੋਣ ਕਿਵੇਂ ਕਰੀਏ ?” ਸ਼ਾਬ ਸੁੰਦਰ ਬੋਲਿਆ।

“ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਕਾਲਜਾਂ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੋ।

ਉਸ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਲਿਆਓ ਜਿਹੜੀ ਪੂਰੀ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਲਜ ਨੇ ਕੱਚੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇ।

ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਕਾਲਜ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਪਰਖ ਕੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਬਸ ਸਿੱਧਾ ਉੱਥੋਂ ਲਿਆਕੇ ਮਾੜੀ ਮੋਟੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਓ ਤੇ ਰੱਖ ਲਓ। ਉਹਨਾਂ ਕਾਲਜ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿੱਚ

ਕੋਈ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਕ ਪੇਂਡੂ ਲੜਕਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਕਾਲਜ ਨੇ ਪੂਰਾ ਪਰਖ ਕੇ ਹਿਸਾਬ ਪੜਾਉਣ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਲੜਕੇ ਨੇ ਜਿੰਨੀ ਵਾਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਪੇਂਡੂ ਕਮੇਟੀ ਉਹਨੂੰ ਸਮਝੇ ਹੀ ਕੁਝ ਨਾ ਕਿਓਂਕਿ ਉਹ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਪੇਂਡੂ ਜਿਹਾ ਹੀ ਲਗਦਾ ਸੀ।

ਪੇਂਡੂ ਲੱਕ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸਨੂੰ ਹੀ ਲਾਇਕ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਜਿਹਦੀ ਚੰਗੀ ਟੌਹਰ ਹੋਵੇ। ਜਦ ਉਸ ਲੜਕੇ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੱਕ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ ਲੜਕਾ ਲਾਇਕ ਹੀ ਬਹੁਤ ਏ। ਉੱਥੇ ਕੱਚਾ ਏ ਇੱਥੇ ਪੱਕਾ ਲੈ ਆਓ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਗਰੇਡ ਵਿੱਚ ਲੈ ਆਂਦਾ। ਸਕੀਮ ਵਧੀਆ ਹੀ। ਲੜਕਾ ਵੀ ਸੁਖੀ ਤੇ ਕਾਲਜ ਵੀ ਖੁਸ਼। ਅਨਪੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਰਖ ਕਸੌਟੀ ਅਕਸਰ ਮਾੜੀ ਹੁੰਦੀ ਏ। ਜਦ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਣਜਾਣ ਉੱਚਾ ਅਦਾਰਾ ਵਧੀਆ ਸਮਝਣ ਲਗ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਨਪੜ੍ਹ ਲੱਕ ਬੋਲ ਉੱਠਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸਚੁਮੱਚ ਵਧੀਆ ਹੈ।

ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਦੋ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਹਨ”, ਕੇਸ਼ਵ ਨੇ ਬਾਕੀਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਵਲ ਖਿੱਚ ਲਿਆ।

“ਉਹ ਦੋ ਕੇਸ ਕਿਹੜੇ ਹਨ ?” ਪ੍ਰਸੀਪਲ ਸੁਮਨ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਇਕ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ

ਹਨ ?”

ਪ੍ਰਸੀਪਲ

ਸੁਮਨ

ਨੇ

ਪੁੱਛਿਆ।

“ਇਕ ਤਾਂ ਆਪਣੇ

ਨਾਲ

ਹਨ ?”

ਪ੍ਰਸੀਪਲ

ਸੁਮਨ

ਨੇ

ਪੁੱਛਿਆ।

“ਇਕ ਤਾਂ ਆਪਣੇ

ਨਾਲ

ਹਨ ?”

ਪ੍ਰਸੀਪਲ

ਸੁਮਨ

ਨੇ

ਪੁੱਛਿਆ।

“ਇਕ ਤਾਂ ਆਪਣੇ

ਨਾਲ

ਹਨ ?”

ਪ੍ਰਸੀਪਲ

ਸੁਮਨ

ਨੇ

ਪੁੱਛਿਆ।

“ਇਕ ਤਾਂ ਆਪਣੇ

ਨਾਲ

ਹਨ ?”

ਪ੍ਰਸੀਪਲ

ਸੁਮਨ

ਨੇ

ਪੁੱਛਿਆ।

“ਇਕ ਤਾਂ ਆਪਣੇ

ਨਾਲ

ਹਨ ?”

ਪ੍ਰਸੀਪਲ

ਸੁਮਨ

ਨੇ

ਪੁੱਛਿਆ।

“ਇਕ ਤਾਂ ਆਪਣੇ

ਨਾਲ

ਹਨ ?”

ਪ੍ਰਸੀਪਲ

ਸੁਮਨ

ਨੇ

ਪੁੱਛਿਆ।

“ਇਕ ਤਾਂ ਆਪਣੇ

ਨਾਲ

ਹਨ ?”

ਪ੍ਰਸੀਪਲ

ਸੁਮਨ

ਨੇ

ਪੁੱਛਿਆ।

“ਇਕ ਤਾਂ ਆਪਣੇ

ਨਾਲ

ਹਨ ?”

ਪ੍ਰਸੀਪਲ

ਸੁਮਨ

ਨੇ

ਪੁੱਛਿਆ।

“ਇਕ ਤਾਂ ਆਪਣੇ

ਨਾਲ

ਹਨ ?”

ਪ੍ਰਸੀਪਲ

ਸੁਮਨ

ਨੇ

ਪੁੱਛਿਆ।

“ਇਕ ਤਾਂ ਆਪਣੇ

ਨਾਲ

ਹਨ ?”

ਪ੍ਰਸੀਪਲ

ਸੁਮਨ

ਨੇ

ਪੁੱਛਿਆ।

“ਇਕ ਤਾਂ ਆਪਣੇ

ਨਾਲ

ਹਨ ?”

ਪ੍ਰਸੀਪਲ

ਸੁਮਨ

ਨੇ

ਪੁੱਛਿਆ।

“ਇਕ ਤਾਂ ਆਪਣੇ

ਨਾਲ

ਹਨ ?”

ਪ੍ਰਸੀਪਲ

ਸੁਮਨ

ਨੇ

ਪੁੱਛਿਆ।

“ਇਕ ਤਾਂ ਆਪਣੇ

ਨਾਲ

ਹਨ ?”

ਪ੍ਰਸੀਪਲ

ਸੁਮਨ

ਨੇ

ਪੁੱਛਿਆ।

“ਇਕ ਤਾਂ ਆਪਣੇ

ਨਾਲ

ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸੁਥਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਖੇਤੀ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਤਿੰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਉਪਰਿਤ ਜਿਹੜਾ ਵਿਦਰੋਹ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਝਲਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਭਾਰਤ ਤਾਂ ਕੀ ਸ਼ਾਇਦ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੋਨੇ ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰ ਵਰਗ ਦਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਸਫਲ ਕਰਨ ਹਿਤ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਬਾਰੇ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਹਰ ਆਮ ਅਤੇ ਸਾਧਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਸਨ ਕਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਹੀ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਸ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਹੀ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਚੰਥਾ ਬੰਮ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਵਰਗ ਆਪਣਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਆਮ ਹੀ ਮੀਡੀਆ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਵਰਤਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੀਡੀਆ ਸੱਚਾਈ ਤੋਂ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰੀ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਮੀਡੀਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਨਿਜੀਕਰਨ ਕਰਕੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਹੀ ਹਾਈਜੈਕ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੰਗਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੌਮੀ ਸੰਘ ਵੇਲੇ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਪਾਬੰਧੀਆਂ ਲਗੀਆਂ ਤਾਂ ਸੁਣਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ਪਰ ਕੌਮੀ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਇਕਤ੍ਰਹਾਂ ਹੁੰਦਿਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰ ਲੋਕਤੰਤਰਕ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਅੰਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ-- ਕਾਰਜਕਾਰੀ, ਲੈਜਿਸਲਾਰੀਟਿਵ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਪਾਲਕਾ-ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਮੁਖ ਭੂਮਿਕਾ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਹਰ ਸਾਧਾਰਣ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮ ਕਾਜ ਦੀ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੀਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ। ਇਹ ਮੀਡੀਆ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਚੰਥਾ ਬੰਮ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬਾਕੀ ਅੰਗਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ। ਹਰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਮੀਡੀਆ ਵਲੋਂ ਇਕ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਅਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬਣ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਥੇ ਅਸੀਂ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕਿਹੜੀ ਜਿਹੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਹੋਏ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਮਸਲਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਰੋਟੀ ਰੋਜੀ ਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਮੀਨਾਂ ਖੁਸ਼ਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲਗ ਪਏ ਸਨ। ਇਹ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਹਾਂ ਕਿ ਜਮੀਨ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਪਿਆਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸ਼ਾਂਤਮਈ

ਅਜਿਹੀ ਲੋਕ ਲਹਿਰ ਸਿਰਜੀ ਗਈ ਕਿ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਹੋਵੇਂ ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇਸ਼ ਵਿਆਪੀ ਰੰਗਤ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਗਿਆ। ਕੌਮੀ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਬਖਰਾਂ ਆਉਣ ਕਾਰਣ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਪੈ ਗਈ। ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਣ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਤਕ ਇਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਹੌਰ ਲੋਖਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਇਸ ਲਈ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮੂਦਾਇ/ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਬਾਖੂਬੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਨੇੜਲੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਵੀ ਪੈਣਾ ਹੈ।

ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੱਕ ਪੁਚਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਕੁ ਮੀਡੀਆ ਹਾਉਸਜ਼ ਦੀ ਬੜੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਭੂਮਿਕਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਪਣੀਆਂ ਨਿਰਪੱਖ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸਦਕਾ ਨਾ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੀ ਆਰ ਪੀ ਵਧੀ ਹੈ ਬਲਕਿ ਅਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹੈ।

ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੱਕ ਪੁਚਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਕੁ ਮੀਡੀਆ ਹਾਉਸਜ਼ ਦੀ ਬੜੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਭੂਮਿਕਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਚੈਨਲ ਹੋਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਪੱਖਾਤ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੰਜਾਬੀ ਰੋਡੀਓ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਚਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਭਰਵਾਂ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ।

ਇਸੇ ਦਰਮਿਆਨ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਮੰਗਾਂ ਨ ਮੰਨਣ ਕਾਰਣ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਿਆਂ 26 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਗਲਤੀ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਟ੍ਰੈਕਟਰ ਪਰਡ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਟ੍ਰੈਕਟਰ ਤੋਂ ਕੌਮੀ ਝੰਡੇ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨੀ ਝੰਡ ਲਗਾ ਕੇ ਇੱਲੀ ਦੀ ਆਉਟਰ ਰਿੰਗ ਰੋਡ ਤੇ ਮਿਥੇ ਰੂਟ ਤੇ ਇਕ ਮਾਰਚ ਕਵਿਆ ਗਿਆ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਜਬੇਬਦੀ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਰੂਟ ਦੇ ਉਲਟ ਜਾ ਕੇ ਇੱਲੀ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਤੇ ਪੁਜ ਕੇ ਕਿਸਾਨੀ ਅਤੇ ਕੋਸਰੀ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਬਸ ਫੇਰ ਕੀ ਸੀ ਕਿਸਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚੈਨਲਾਂ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਦਿਸੀ। ਜਦ ਕਿ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਕਿਸਾਨ ਮੌਰਚੇ ਵਲੋਂ ਮਿਥੇ ਰੂਟ ਤੇ ਕੱਢੀ ਗਈ ਸ਼ਾਂਤੀਪੁਰਵਕ ਪਰੇਡ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਸੱਚਾਈ ਲੋਕਾਂ ਸਾਨ੍ਹ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਿਸੇ ਦੋਹਰਾਂ ਸੱਚਾਈ ਲੋਕਾਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਜਬੇਬਦੀਆਂ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਅਣਗੋਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਜਬੇਬਦੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਸ਼ਕ ਪੇਸ਼ ਅਤੇ ਟਾਈਵਰ ਅਕਾਊਂਟ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਵੱਤਸਾਪੈ, ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ, ਸਨੈਪੋਰਟ ਅਤੇ ਟ੍ਰੈਕਟਰ2ਟਾਈਟਰ ਵਰਗੇ ਸੌਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਵਲੋਂ ਖੁੱਲ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੋਣ ਵੇਖਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਵੀ ਪਿਆਰੀ ਲਈ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ ਲਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਅਜਿਹੇ ਚੈਨਲ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਉਪਰਿਤ ਉਸ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਟੀ ਆਰ ਪੀ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦੇਖਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦੇਖਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਥੇ ਚਲ ਰਹੇ ਲੰਗਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੀ ਫੰਡਿੰਗ ਤੇ ਕਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿਨ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਪਥ ਪੂਰ ਰਹੇ ਇਸ ਵਰਗ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਗੋਈ ਮੀਡੀਆ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਦੁਰ ਦਸਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਲੁਕੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਦਿਸੇ। ਦੋਹਰਾਂ ਦੀ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਅਣਗੋਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਜਬੇਬਦੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਸ਼ਕ ਪੇਸ਼ ਅਤੇ ਟਾਈਵਰ ਅਕਾਊਂਟ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਵੱਤਸਾਪੈ, ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ, ਸਨੈਪੋਰਟ ਅਤੇ ਟ੍ਰੈਕਟਰ2ਟਾਈਟਰ ਵਰਗੇ ਸੌਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਵਲੋਂ ਖੁੱਲ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੋਣ ਵੇਖਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਵੀ ਪਿਆਰੀ ਲਈ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ ਲਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਅਜਿਹੇ ਚੈਨਲ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਉਪਰਿਤ ਉਸ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ ਲਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦੇਖਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦੇਖਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਸੱਚਾਈ ਲੋਕਾਂ ਸਾਨ੍ਹ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ

ਚੀਨ ਨੇ ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਸਾ ਲਿਐ ਆਪਣਾ ਨਵਾਂ ਪਿੰਡ, ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਤਸਵੀਰਾਂ ਤੋਂ ਹੋਇਆ ਖੁਲਾਸਾ

ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਸਲੀ ਸੀਮਾ ਅੰਦਰ ਉਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਬਣਾਏ 101 ਦੇ ਕਗੀਬ ਘਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਚੀਨ ਵਿਚਾਲੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਚਰਮ ਸੀਮਾ ਤੇ ਪੁਹੁੰਚੇ ਤਣਾਅ ਵਿਚ ਇਸ ਸਾਲ ਮੁੜ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਤਣਾਅ ਵਧਣ ਪਿਛੇ ਚੀਨ ਦੀ ਨਵੀਂ ਚਲਾਕੀ ਹੈ ਜੋ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਤਸਵੀਰਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਵਾਇਰਲ ਤਸਵੀਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਚੀਨ ਨੇ ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬਿਕ ਨਵਾਂ ਪਿੰਡ ਵਸਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ 101 ਦੇ ਕਗੀਬ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਘਰ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। 1 ਨਵੰਬਰ , 2020 ਨੂੰ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹਲਚਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਪਿੰਡ ਉਪਰੀ ਸੁਖਨਿਸ਼ਚੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਤਸਾਰੀ ਚੁ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਇਲਾਕਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵਿਵਾਦ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਿੰਡ ਹਿਮਾਲਾ ਦੇ ਪੂਰਵੀ ਰੰਜ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ

ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ 20 ਜਵਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਚੀਨ ਦੇ ਵੀ ਕਈ ਫੌਜੀ ਹਲਾਕ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਚੀਨ ਨੇ ਆਧਿਕਾਰਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਕਈ ਦੌਰ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਕੜਕੜੇ ਦੇ ਠੰਡ ਅਤੇ ਅੱਖੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਜਵਾਨ ਅਜੇ ਤੱਕ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਆਪਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਮੁਤਾਬਕ ਉਹ ਸਰਹੱਦਾਂ ਨੇੜੇ ਆਪਣੇ ਇੰਡਰਾਸਟਰਕਰਚਰ ਲਾਤਾਰ ਬਿਹਤਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ।

ਵਿਚਾਲੇ ਤਣਾਅ ਮੁੜ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਨਵੀਂ ਤਸਵੀਰ 1 ਨਵੰਬਰ , 2020 ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਿਲਾਣ ਜਦੋਂ 26 ਅਗਸਤ 2019 ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉੱਥੇ ਕੋਈ ਉਸਾਰੀ ਵਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੰਦਰਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਨੇ ਇਹ ਉਸਾਰੀ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਬੰਧਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਰਿਜ ਨਾ ਕਰਦਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਚੀਨ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਰਹੱਦੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਉਸਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਚੀਨ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸਰਹੱਦੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੇੜੇ ਉਸਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਮੁਤਾਬਕ ਉਹ ਸਰਹੱਦਾਂ ਨੇੜੇ ਆਪਣੇ ਇੰਡਰਾਸਟਰਕਰਚਰ ਲਾਤਾਰ ਬਿਹਤਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ।

ਲੁਟੇਰਾ ਗਿਰੋਹ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਇਆ ਮੁਕਾਬਲਾ, 1 ਗੈਂਗਸਟਰ ਦੀ ਮੌਤ 4 ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮੀ

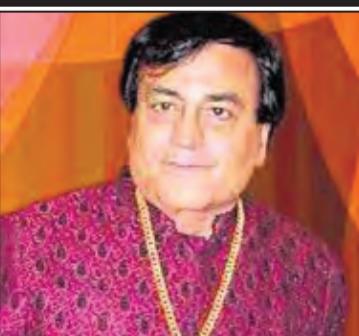
ਪੱਟੀ- ਤਰਨਤਾਰਨ ਦੇ ਪੱਟੀ ਨਜ਼ਦੀਕ ਮਹੀ ਰੀਜ਼ੋਰਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਛੁਪੇ ਪੱਟੀ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚਕਾਰ ਆਹੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਦੋ ਲੁਟੇਰੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਫੱਟੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਤਿੰਨ ਹੋ ਲੁਕੋ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਪੱਜੇ ਗੈਂਗਸਟਰ ਕੁਝ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਅੰਦਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਲੁਟੇਰੇ ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ ਦੋ ਬਾਵਾਂ ਤੇ ਲੁੱਟ ਖੋਂ ਕਰਕੇ ਫੱਟੜ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੁਲਿਸ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਗੈਂਗਸਟਰ ਪੱਟੀ ਨਜ਼ਦੀਕ ਮਾਹੀ ਰੀਜ਼ੋਰਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਿਲ ਹੋ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੋਂ ਦੋ ਗੈਂਗਸਟਰ ਪੈਲੇਸ ਦੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਸਰੋਂ ਦੇ ਖੇਤ 'ਚ ਲੁੱਕ ਗਏ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਸਿੱਧੀ ਗੋਲੀਬਾਗੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਸਰੋਂ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਲੁੱਕ ਗੈਂਗਸਟਰ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਗੀ ਦੌਰਾਨ ਜਖੀਂ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਤਿੰਨ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਨੂੰ ਢੋਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੋ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਨਾਲ ਅਜੇ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਵੀ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਦੱਸੇ ਦੋਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਪੱਜੇ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਮਹੀ ਰੀਜ਼ੋਰਟ 'ਚ ਲੁੱਟ ਖੋਂ ਕਰਕੇ ਫੱਟੜ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਨੂੰ ਢੋਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੋ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਨੂੰ ਢੋਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੋ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਨਾਲ ਅਜੇ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਬਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਤਾਜ਼ਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਗੈਂਗਸਟਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤੇ 4 ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਦਕਿ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਕਾਮ

ਵੀ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਦੱਸੇ ਦੋਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਪੱਜੇ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਮਹੀ ਰੀਜ਼ੋਰਟ 'ਚ ਲੁੱਟ ਖੋਂ ਕਰਕੇ ਫੱਟੜ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਨੂੰ ਢੋਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੋਵੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਨੂੰ ਢੋਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੋ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਨਾਲ ਅਜੇ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਬਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਤਾਜ਼ਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਗੈਂਗਸਟਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤੇ 4 ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਦਕਿ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਕਾਮ

ਭਜਨ ਗਾਇਕ ਨਿਰਿਦਰ ਚੰਚਲ ਦਾ ਦੇਹਾਂ ਮੌਦੀ ਸਣੇ ਕਈ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਮਸ਼ਹੂਰ ਭਜਨ ਗਾਇਕ ਨਿਰਿਦਰ ਚੰਚਲ ਦਾ ਅੱਜ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਇਕ ਨਿੱਜੀ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਹੋਂਡ ਦੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਹ 76 ਵਰ੍ਗਿਆਂ ਦੇ ਸਨ। ਉਹ 'ਚਲੋ ਬੁਲਾਵਾ ਆਇਆ ਹੈ' ਅਤੇ 'ਤੂਨੇ ਮੁੜੋ ਬੁਲਾਇਆ ਹੈ' ਆਦਿ ਆਪਣੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਭਜਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਜ ਦੁਪਹਿਰ 12.15 ਵਜੇ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਅੱਪੋਲੋ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਲਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 27 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਆਈ ਕਿਸੇ ਸਮੱਸਿਆ ਕਾਰਨ ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੇਹਾਂ ਹੋ ਗਿਆ। 1940 ਵਿਚ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਨਮਕ ਮੰਡੀ 'ਚ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਜਨਮੇ ਨਿਰਿਦਰ ਚੰਚਲ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਹੋਏ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਭਜਨ ਤੇ ਆਰਤੀ

ਗਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। 1973 ਵਿਚ ਬਾਲੀਫੁੱਡ ਅਦਾਕਾਰ ਗਿਸ਼ੀ ਕਪੂਰ ਤੇ ਅਦਾਕਾਰ ਡਿੱਪਲ ਕਪਾੜੀਆ ਦੀ ਪਿੱਲੀ ਫਿਲਮ 'ਬੋਬੀ' ਵਿਚ ਗਾਇਆ ਗੀਤ ਬੋਬੀ ਬੇਸ਼ਕ ਮੰਦਰ ਮਸਜਿਦ' ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੀ ਸਿਨੇਮਾ ਵਿਚ ਨਾਮ ਬਣਾਇਆ। ਇਸ ਗਾਣੇ ਲਈ 1974 ਵਿਚ ਚੰਚਲ ਨੂੰ ਫਿਲਮਫੇਅਰ ਸਰਬੋਤਮ ਪਲੇਅਬੈਕ ਐਵਾਰਡ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 1983 ਵਿਚ ਰਾਜੇਸ਼ ਬੰਧਨ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਅਵਤਾਰ' ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਗਾਇਆ ਗੀਤ 'ਚਲੋ ਬੁਲਾਵਾ ਆਇਆ ਹੈ' ਵੀ ਕਾਫੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਇਆ। ਭਜਨ ਗਾਇਕ ਨਿਰਿਦਰ ਚੰਚਲ ਨੇ ਸਾਲ 2009 ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨੀ 'ਮਿੱਡਨਾਈਟ ਸਿਗਰ' ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੇ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਪਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਜਕਿਰ ਕੀਤਾ।

ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਟੀਵੀ ਐਂਕਰ ਹਰਮੀਤ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਡਰਾਈ-ਯਾਕਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਦਾਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਉਥੇ ਵਸਦੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਅਤੇ ਹਿੱਤ ਦੀ ਰਾਖੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹਰਮੀਤ ਸਿੱਖ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਦਾਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਸਾਡਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਖਬਰ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ

ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਆ ਨਿਰਪੱਖ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਮੱਬੇ ਲਗਿਆ ਕਲੰਕ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਅਖਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕੰਮਾਂ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ। ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ ਤਾਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀਆਂ ਮੁੱਕਲਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਤਾਕਿ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰ ਸਕੇ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਲੋਕ ਜਦੋਂ ਅਪਣੇ ਹੱਕ ਲੈਣ ਲਈ ਕੋਈ ਮੁੜਾਹਰਾ ਜਾਂ ਧਰਨੇ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗੀ ਤੇ ਵੱਖਵਾਦੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਗਲਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਹੀ ਦੱਸ ਕੇ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ ਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਉ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਆ ਵੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਰ ਮੰਗ ਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੁਝ-ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਹਰ ਫੈਸਲਾ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਹਾਨ ਪ੍ਰੈਸ ਨੇ ਦਿਹ ਕੰਮ 1947 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗੇਇਆ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੈਸ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹਰ ਮੰਗ ਨੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਲਗਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ, ਪਾਣੀਆਂ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਮੰਗ ਹੋਵੇ। ਜਦੋਂ 1961 ਵਿਚ ਮਰਦਮ ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੈਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਜੋਰ ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਅਪਣੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਹਿੰਦੀ ਲਿਖਵਾਉਣ ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਅੱਜ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਭੋਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਭੋਗਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹਨ ਮਿਹੜੇ ਰਵੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵਾਂਗ ਨਿਰਪੱਖ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਜੂਨ 2020 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਖੇਤੀ ਸਬੰਧੀ ਤਿੰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਏ ਨੇ ਕਦੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ। ਜਦੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਇਹ ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਆ ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨ ਦੀਆਂ ਛੋਟੋਆਂ ਲੈਣ ਲਈ ਝੱਟ ਖੇਤ ਵਿਚ ਪੁਹੁੰਚ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 12 ਸਤੰਬਰ 2020 ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਤਿੰਨੋਂ ਬਿਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਗੁਪ ਧਾਰ ਗਏ। ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਰੇਲਾਂ, ਸੜਕਾਂ, ਟੋਲ ਪਲਾਜ਼ਿਆਂ, ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਮਾਲਾਂ ਅੱਗੇ ਧਰਨੇ ਲਗਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲ ਨੇ ਇਹ ਵਿਖਾਉਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਸਗੋਂ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਮੀਡੀਆ ਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖਵਾਦੀ ਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਵਲੋਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਅੰਦੋਲਨ ਦਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅੰਦੋਲਨ ਸਿਰਫ਼ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਆਉਣ

ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲੈਣ ਲਈ ਜਦੋਂ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਜਹਾਜ਼ ਤੇ ਧਾਰਮਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਬਣਾਇਆ। ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਾਇਰਾਂ ਤੇ ਮਿਰਚਾਂ ਤੇ ਨਿੰਬੂ ਬੰਨ੍ਹੇ ਗਏ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ 1660 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਖਰੀਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਰਖਿਆ ਇਹ ਮਿਰਚਾਂ ਤੇ ਨਿੰਬੂ ਕਰਨਗੇ, ਵਾਹ ਬਈ ਬਾਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਡਰਾਮਾ ਹੈ।

ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਲਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗ ਕਰਨ ਤੇ ਤੁਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਿੱਛੇ ਜਹੋ ਨਿਉਜ਼ੀਲੈਂਡ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਦੋ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਪੁਛਿਆ ਫਿਰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਪਰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਠੋਸ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਲ ਮਾਰਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਖੱਟੜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੰਜ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੈਰੀਕੈਡ ਲਗਾ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਇਹ ਬੈਰੀਕੈਡ ਰੰਦੇ ਠੱਬੇ ਵਾਂਗ ਉਡ ਗਏ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਬਾਰਫਰ ਉਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਕਿਸਾਨ ਜਦੋਂ ਇਸ ਬੈਰੀਕੈਡ ਨੂੰ ਹਟਾ ਰਹੇ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਸਕ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਨੂੰ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਇਸ ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਕੰਮ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਭਲਾ ਹੋਵੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੀਡੀਏ ਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦਸਿਆ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੱਟੜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਅਤਿਆਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਨੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਵਿਖਾ ਕੇ ਸਾਰੀ ਸੱਚਾਈ ਦੁਨੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੀਡੀਆ ਵੀ ਅਪਣਾ ਰੋਲ ਚੰਗਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ., ਪੰਜਾਬੀ ਮੀਡੀਏ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦਸ ਦਿਤਾ ਕਿ ਲੱਖਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਨਜ਼ਾਰਾਨਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸ਼ਗਾਰਤਾਂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰ ਗਈਆਂ ਪਰ ਸਮਝਦਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੇਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਹੀ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਨਹੀਂ ਤੇ ਵਾਰੰਟ ਸਾਬਤ ਹੋਣਗੇ। ਦਾਸ ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਏ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿਚ 80 ਫੀਂ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਵਿਚ 62 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖ ਛੌਜੀ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕਿਉਂ ਵੱਧ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਹਨ? ਜੇਕਰ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਪੰਜਾਬ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਹੀ ਰੌਲਾ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤਕ ਕੋਈ ਜੂਲਮ ਵਿਚੁਧ ਲੜਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿੱਖ ਹੀ ਲੜਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਹੀਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਠੀਕ ਹੈ, ਉਹ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਹੈ, ਦੇਸ਼ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਕਿਸਾਨੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਹੀਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਅੰਦਰ ਕਰਨਗੇ ਤਾਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਲ ਮਾਰਜ ਕਰਨਗੇ ਤਾਕਿ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਚਿਆ ਜਾਵੇ। ਅਸਲ ਵਿਚ

ਇਹ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਅਪਣਾ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਗਵਾ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਨ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਭਰੇ, ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਕਾਉ ਮੀਡੀਆ ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗੀ ਦੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸਾਨ ਤਥਾਹ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਦੇਸ਼ ਤਥਾਹ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਖੇਤੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਤਥਾਹ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਇੰਜ ਜਾਪ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੀਡੀਆ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਏਜੰਸੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਹਰ ਉਹ ਪ੍ਰਚਾਰ

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆ ਗਿਆ ਸੁਸ਼ੱਤਾਂ ਸਿੰਘ ਰਾਜਪੂਤ ਮਾਮਲਾ। ਸੁਸ਼ੱਤਾਂ ਬਿਹਾਰ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਤੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜਪੂਤ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਉਛਾਲਣ ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਦੀ ਆਤਮ ਹਤਿਆ ਨੂੰ ਕਤਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਲੜਕੀ ਮਿੱਤਰ ਗੀਆ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਵਿਚੁਧ ਇਸ ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਏ ਨੇ ਪੂਆਂਧਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੂਰੇ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਮ

ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੇਲਨ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਬਦਲਾਅ ਦੀ ਉਮੀਦ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਦਸ਼ਲ ਦਿੰਦਿਆਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਉਦੋਂ ਸਦਨ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕਰਵਾਏ ਜਦੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਕੋਵਿਡ-19 ਨਾਲ ਲੜ ਰਹੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ

ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣਾ
ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ
ਬਾਬਾ ਬੋਹੜ ਆਖੇ ਜਾਂਦੇ ਸੇ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ
ਸਾਹਬ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਅੱਜ ਫੇਲ੍ਹ ਸਾਬਤ
ਹੋਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਵੀ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੇ
ਕਰਨਾ ਹੈ, ਧਰਨੇ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਜਾ ਕੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੇ
ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਲਾਉਣੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ

ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਗੱਲ
ਨਿਗੀ ਐਮ.ਐਸ.ਪੀ ਦੀ ਜਾਂ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ
ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ ਜਨ ਅੰਦੋਲਨ ਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ।
ਕੋਈ ਅੰਦੋਲਨ ਜਨ ਅੰਦੋਲਨ ਉਦੋਂ ਹੀ ਬਣਦਾ ਹੈ।
ਜਦੋਂ ਉਸ ਵਿਚ ਆਰਥਕ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ
ਸਭਿਆਚਾਰਕ, ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਕੁੱਝ ਹੱਦ ਤਕ ਧਾਰਮਿਕ
ਮਸਲੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਹਰ ਵਰਗ ਨੂੰ ਇ

ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਮੌਦੀ ਜੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਰੁਧ ਕਾਨੂੰਨ
ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਕਰਦੇ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਕਾਲੀ
ਦਲ ਤੇ ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਬ ਉਤੇ ਇਹ ਕਹਾਵਤ ਢੁਕਦੀ
ਹੈ ਕਿ 'ਵਕਤੋਂ ਬੁੰਝੀ ਢੂੰਮਣੀ ਗਾਵੇ ਆਲ ਬਤਾਲ'
ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨੌਜ਼ਾਨ ਤੇ ਹਰ ਵਰਗ ਵਕਤੋਂ ਬੁੰਝੇ
ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਮੂਡ
ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸਾਨੀ ਮੌਰਚਾ ਅਪਣੀ ਜਿੱਤ ਵਲ

ਨਾ ਕੀਤਾ । ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਨਸੋਅਂ
ਕਿਸਾਨ ਜ਼ਬੇਬਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪਈਆਂ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ
ਕਿਸਾਨ ਜ਼ਬੇਬਦੀਆਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ
ਦਿਤਾ । ਕਿਸਾਨ ਜ਼ਬੇਬਦੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਤਕਰੀਬਨ
ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ
ਅੱਜ ਦਿੱਲੀ ਤਕ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਹੈ । ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ
ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ਮੁਕ ਦਰਸ਼ਕ ਬਣੀਆਂ
ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਹਨ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਹੋਰੇ ਬਣਾ ਸਕੇ । ਕਿਸਾਨ
ਜ਼ਬੇਬਦੀਆਂ ਦੀ ਸਿਆਣਪ ਕਹਿ ਲਉ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ
ਦੇ ਨੌਜ਼ਾਨਾਂ ਦਾ ਏਕਾ ਤੇ ਰੋਹ ਕਹਿ ਲਉ,
ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਦੂਰ ਹੀ ਹਨ ।
ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਖਣਾ
ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹੌਲ ਲਈ ਸ਼ੁੱਭ ਸੰਕੇਤ
ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀ ਹੈ ? ਕੀ ਇਹ ਸਿਰਫ਼
ਚਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਜੋਗੇ ਹੀ
ਹਨ ? ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਫੰਡਾਂ ਉਤੇ ਐਸ਼ ਕਰਨ
ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ? ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੁਣ ਸੱਭਾ
ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਉਠ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਮ
ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਨਫਰਤ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ
ਸਿਆਸੀ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰੇਗੀ । ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ
ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੇਂਦੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ, ਹਰ
ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅੱਜ
ਕਿਸਾਨੀ ਘੋਲ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਰ ਹੋ ਦੇਸ਼ ਵਿਆਪੀ

ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦੇ ਹਨ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਵੀ ਕਿਸਾਨੀ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹੋਂਦ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰ ਵਰਗ ਦਾ ਸਾਥ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਜਾਂ ਨਵੀਂ ਪਾਰਟੀ ਆਪ ਵੀ ਅਪਰੈਂਟ ਹੋਂਦ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਗਵਾ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਖ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹਰ ਵਰਗ ਕਾਸ ਕਰ ਨੌਜ਼ਾਨ ਅਪਰੈਂਟ ਉਪਰ ਲੱਗੇ ਅਕਾਲੀ, ਆਪ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਠੱਪੇ ਉਤਾਰ ਕੇ ਨਵੀਂ ਸਿਆਸੀ ਦਿਸ਼ਾ ਸਿਰਜਣ ਨੂੰ ਕਾਹਲ ਕੇ। ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਵਿਨਾਈ

ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲਦਾ ਸਮਰਥਨ ਇਸ ਕਿਸਾਨੀ ਘੋਲ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਜਿੱਤ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਜਿੱਤ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਦੋਂ ਹੋਏਗਾ, ਇਹ ਤਾਂ ਸਮਾਂ ਦੱਸੇਗਾ ਪਰ ਕਿਸਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜਨਗੇ, ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰ ਬੱਚੇ-ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪੱਕਾ ਹੈ। ਇਕ ਗੱਲ ਤਾਂ ਪੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਬਰਗਾੜੀ ਮੌਰਚੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਚੇਤ ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਏਕਤਾ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਨਿਰਭੇ ਹੋ ਕੇ ਚਲਾਈ ਰਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਜਿਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਦਲੇਗਾ, ਉਥੇ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗਾਂ ਲਈ ਸੰਜੀਵਨੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਹੜੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਰਾਹ ਉਤੇ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੇ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੁਣਨੀ ਤੇ ਹੈ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਨਵੇਂ ਰਾਹ ਖੋਲੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ ਲਈ ਸ਼ੱਭ ਸ਼ਗਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬੱਚਾ-ਬੱਚਾ, ਚਾਰੇ ਉਹ
ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ, ਜਾਤ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ
ਹੋਣਾ ਅਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਸਮਝ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼
ਹੁਣ ਲੋਕ ਲਹਿਰ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਜਿੱਤ
ਯਕੀਨੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ
ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕਰ
ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜ਼ਾਅਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ੇੜੀ ਕਹਿ
ਕੇ ਭੇਡਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅੱਜ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰੋਕਾਂ
ਤੌੜਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਾਨਤਮਈ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਪਣੇ ਗੁਰੂ
ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਦਿਤੀਆਂ ਅਦੁਤੀ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਨੂੰ
ਅਪਣੇ ਜ਼ਿਹਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਸਬਚ ਤੇ ਸੰਤੋਖ ਨਾਲ
ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਹਰ ਚਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ
ਚਮਕੰਠ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਦੇ ਵਾਰਸ ਅੱਜ ਬਹੁਤ ਚਿਰਗਾਂ
ਬਾਅਦ ਅਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਇਕ ਹੋ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਰਾਹ ਦਸੇਰਾ ਗੁਰੂਆਂ ਦਾ
ਛਲਸਫ਼ਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਭਾਗੂ ਹੈ 'ਭੈ ਕਾਹੂ
ਕਉ ਦੇਤ ਨਹਿ, ਨਹਿ ਭੈ ਮਾਨਤ ਆਨ'। ਪੰਜਾਬ ਦਾ
ਇਹ ਕਿਸਾਨੀ ਘੱਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਦਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ
ਬਦਲਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰਖਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੰਦਰਭ
ਵਿਚ ਇਹ ਨਿਰੀ ਕਿਸਾਨੀ ਮਸਲੇ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨਹੀਂ,
ਇਹ ਵਿਦਰੋਹ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਾਲਾਂ ਵਿਰੁਧ ਜੋ ਪੰਜਾਬ
ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ

ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਣਾ ਹੈ।
ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸਤਾਂ
ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹੈ।

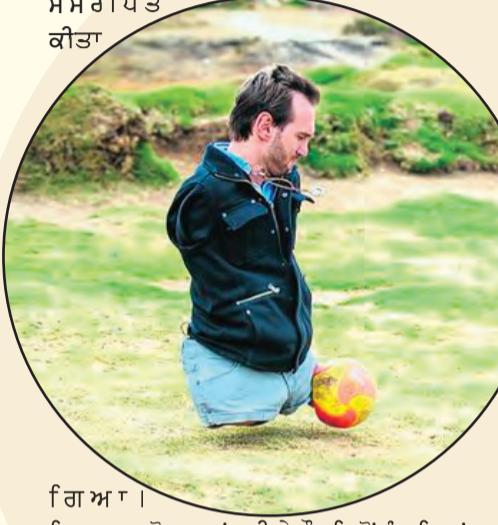
ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਉਹ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਈਜੈਂਡ
ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਅਸਫਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਹ
ਸਿਆਸੀ ਲੋਕ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਚੋਰਾਹੇ ਤੇ ਖੁਲ੍ਹੇ
ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਥੋਂ ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਦਾ ਰਾਹ ਉਦ੍ਦੂਹੀ
ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚੁਗਾਹੇ ਦੇ ਹਰ ਰਸਤੇ ਤੇ
ਖੜਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨੌਜ਼ਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਸਤਾ
ਵਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨੀ ਮੌਰਚੇ ਦੀ ਤਾਸੀਂ
ਦਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ
ਕਿਸਾਨੀ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕਰੇਗਾ, ਉਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਵਿਖੇ
ਵੜਨਾ ਵੀ ਅੱਖਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਗਰਮ ਤਾਸੀਂ
ਸਿਆਣਪ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਇਹ ਮੌਰਚਾ ਕਾਨੂੰ
ਰੱਦ ਕਰਵਾਉਣ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪੰਜਾਬ
ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਵੀ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਵੇਗਾ।
ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕੋਈ ਮੌਰਚਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ
ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਦੇ ਅਕਾਲੀ ਰਾਹ
ਮੌਰਚਿਆਂ ਤੇ ਮਾਹਰ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਜਿਹੜਾ
ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਹੁਣ ਦਿਤਾ
ਉਹ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਧਾਰਾ-370 ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਉਤੇ ਹੀ ਦਿਤਾ

ਲੋਕ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭੱਜ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਿਆ ਕਰਨਗੇ। ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਜਿਥੇ ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਲਈ ਰਾਹ ਦਸੇਗਾ ਬਣੇਗਾ, ਉਥੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਅਧਿਆਏ ਲਿਖੇਗਾ ਕਿਸਾਨੀ ਘੱਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਅਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਸੰਵਾਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ 70 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕਰਦੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਪਾਰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਢਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸਾਨੀ ਤੇ ਜਵਾਨੀ ਲਈ ਨਵਾਂ ਰਾਹ ਚੁਣਨਾ ਹੀ ਹੋਏਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੋ ਚਾਰ ਪ੍ਰਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਫੜਾਈ ਜਾਵੇ? ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸਿਆਸਤ ਕਰ ਸਕਦਾ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਦਿੱਲੀ ਮੌਰਚੇ ਵਿਚ ਪੁੱਜ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਯੋਧਿਆਂ ਨੂੰ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਯੋਧਿਆਂ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਐਮ.ਐਲ.ਏ ਚੁਣਨੇ ਹੋਣਗੇ, ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਖਣਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ 2022 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਉੱਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਅਸਰ ਪੈਣਾ ਸੁਭਾਵਕ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵੀ।

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ

ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ (ਡਬਲਿਊਐਂਚਈ) ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਸਾਰ ਦੀ 15 ਫੀਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਅੰਪਗਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ, ਭਾਵ ਉਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੁਭਾਰ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ 2011 ਵਿਚ ਹੋਈ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਭਾਰਤ ਵਿਚ 2.1 ਫੀਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਅੰਗਹੀਣਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਾਸ਼ਮੀਆ-ਗ੍ਰਾਸਤ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਅਪਾਹਜਾਂ/ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਰਗ ਨੂੰ ਘਰ, ਮੁਹੱਲੇ, ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਲੈ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਤੱਕ ਹੋਰ ਪੱਧਰ ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਗੀਰਕ ਹੀਣਤਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਮਨ 'ਤੇ ਵੱਜੀ ਦੂਹੀ ਸੱਟ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵੱਜੋਂ ਅਕਸਰ ਹੀ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜੰਦਿਗੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਰੋਟੀ, ਕੱਪੜਾ, ਮਕਾਨ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਵੀ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਵਿਰਵੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਹ ਚੰਗੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਮੁੱਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪੱਖਾਂ ਵੀ ਸਗੀਰਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਮਾਨਸਿਕ ਹੀਣ-ਬਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਸਹਿਯੋਗ ਕਾਰਨ ਅਕਸਰ ਅਮ ਸਮਾਜ ਨਾਲੋਂ ਪਛਾਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਅੰਪਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਬਗ਼ਬਾਹੀ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਭੇਗ ਜਿੰਦਗੀ ਜ਼ਿਉਣ ਲਈ ਮਾਹੌਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਸਰਵ-ਪ੍ਰਭਾਵ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੁਆਰਾ ਸਾਲ 1981 ਨੂੰ 'ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਾਲ' ਵਜੋਂ ਘੋਸਤਿ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਕੌਮਾਂਤਰੀ, ਕੌਮੀ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ/ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਮੁੜ-ਵੇਸ਼ੇ, ਰੋਕਬਾਸ, ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾ 'ਤੇ ਜੋਰ ਦਿਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਾਲ 1992 ਤੋਂ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵੱਲੋਂ 3 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ 'ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਪਾਹਜ ਦਿਵਸ' ਵਜੋਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਨਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅੰਪਗ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਲੋੜਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਫੈਲਾਉਣ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਜਗਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਵਰਗ ਨੂੰ ਮੁੱਖ-ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਵੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਸਾਲ ਕਿਸੇ ਨਵੇਂ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਪਾਹਜ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਲ 2020 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਪਾਹਜ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਅਪਾਹਜ ਨਾਲ ਜੁੜ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਦਿਨ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੀ ਆਬਾਦੀ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤਾ

ਫਿਲੋ

ਇਸ ਸਾਲ ਕਰੋਨਾ ਮਹੱਮਾਰੀ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਦਿਆਂ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਹੀ ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅੰਗਹੀਣ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪੱਖਾਂ ਅਮ ਅਬਾਦੀ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅੰਗਹੀਣ ਵਿਅਕਤੀ ਗਰੀਬੀ ਵਿਚ ਜਨਮ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਗਰੀਬੀ ਅੰਗਹੀਣਤਾ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ 'ਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇਸ ਵਰਗ ਨੂੰ ਕਈ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਤੇ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਘਰਸ਼ਾ ਦੀ ਬਣੋਲੀ ਹੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੁਝ ਵਧੀਆ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਵੀ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਕਈ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਹਾਲੇ ਵੀ ਸਮਾਨਤਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮਾਣ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਿਆ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਪਾਹਜ ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਨਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰ ਬਣਨ ਦਾ ਇੱਕ ਆਹਮ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਪਰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਕਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਾਹਮਣਾ ਦੀ ਬਣਾਵਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਦੇਖਣ ਤੇ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਅਸੱਮਰਥ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਬਨਾਵਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਦੇਖਣ ਤੇ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਅਸੱਮਰਥ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਉਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਕੂਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਅਣਹੋਦ ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਉਚਿਤ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਵਾਂਗ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਕੋਟੇ ਅਧੀਨ ਅਸਾਮੀਆਂ ਭਾਲੀ ਪਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਹਮਣਾ ਦੀ ਬਣਾਵਟ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦਾ ਬੈਕਲਾਗ ਭਰਨ ਸਬੰਧੀ ਜਲਦੀ ਹੀ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਉਤੇ ਭਰਤੀ ਹੋ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਸਦਕਾ ਉਹ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਸੌਖੀ ਤੇ ਸਵੈਮਾਣ ਭਰੀ ਜੰਦਿਗੀ ਜਿਉਂ ਸਕਣ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਨਤਕ ਬਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਤੇ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਉਸਾਰਿਆ ਜਾਵੇ। ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਆਮ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਦੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਹਮਣਾ ਦੀ ਬਣਾਵਟ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪੱਖਾਂ ਮੁੱਖ-ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਜਾਵੇ।

ਜੀਵਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ

ਭਾਰਤ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਇਸ ਦਿੱਖ ਅਤੇ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਾਗਰਾਜ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਬੀਆਰ ਅੰਬੇਡਕਰ ਅਤੇ ਜਵਾਹਰਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਬਾਦਕਾਨੀ ਦੇ ਦਾਵਾਵੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣਾ ਦੀ ਅਤੇ ਅੰਬੇਡਕਰ ਅਤੇ ਜਵਾਹਰਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗਾਂਧੀ ਲਈ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ ਵੀ ਅੱਛੀ ਖਾਸੀ ਸੀ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਵੇਲੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ ਲਗਭਗ 15 ਫੀਸਦੀ ਸੀ ਉਂਜ, ਲੋਪ੍ਤੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਸਹਿਜ ਬੁੱਧੀ ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਭਾਰਤ ਨਹੀਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗਾਂਧੀ ਲਈ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ ਵੀ ਅੱਛੀ ਖਾਸੀ ਸੀ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਵੇਲੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਭਾਰਤ ਨਹੀਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗਾਂਧੀ ਲਈ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ ਵੀ ਅੱਛੀ ਖਾਸੀ ਸੀ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅੰਬੇਡਕਰ ਅਤੇ ਜਵਾਹਰਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸਾਹਮਣਾ ਦੀ ਅਗਹਾਂ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਪਨਿਵੇਸ਼ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਨੀਹੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦੁਆਲੇ ਬੁਣੀ ਸੀ। ਸ਼ਹਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪੱਛਮੀ ਸਭਿਆਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਪਹਣ ਵਾਲੇ ਸਮੂਹ ਸਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਅਤੇ ਜਿਸਮ ਤੇ ਉਪਨਿਵੇਸ਼ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਿਸ਼ਾਨ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੀਤ ਵਿਚ ਨੈਤਿਕ ਬਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਸਲ ਆਜ਼ਾਦੀ ਇਸ ਦੇ ਅਸਲ ਖਾਸ ਭਾਵ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ ਲਈ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਅੰਬੇਡਕਰ ਅਤੇ ਜਵਾਹਰਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਹਮਣਾ ਦੀ ਅਗਹਾਂ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਪਨਿਵੇਸ਼ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ

17 ਅਕਤੂਬਰ 1762 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਦੀਵਾਲੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦਾ ਵੱਡੇ ਘੱਲ੍ਹਾਰੇ ਤੋਂ ਸਿਰਫ 8 ਮਹੀਨੇ (ਫਰਵਰੀ 1762) ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪਿਪਲੀ ਸਾਹਿਬ (ਪੁਤਲੀਘਰ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ) ਦੇ ਸਥਾਨ ਉਤੇ ਭਿਆਨਕ ਯੁੱਧ ਹੋਇਆ। ਬਿਨਾਂ ਵਕਤ ਗਵਾਏ ਤੜਕੇ ਹੀ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਮੈਤ ਬਣ ਕੇ ਅਬਦਾਲੀ ਦੀ ਫੌਜ ਉਤੇ ਟੁੱਟ ਕੇ ਪੈ ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਫੌਜ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਸ. ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਦੇ ਹੱਥ ਸੀ।

ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੀਆਂ ਮਿਸਲਾਂ ਨੇ ਇਸ ਜੰਗ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਤੇ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਘੁੱਧ ਯੁੱਧ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਅੰਨ੍ਹੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਲੜ ਰਹੀ ਸਿੱਖ ਫੌਜ ਦਾ ਪਲੜਾ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਭਾਰੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਾਣੀਪਤ ਅਤੇ ਮੱਧ ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਗਾਜ਼ੀ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਸ਼ਾਮ ਤਕ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਾਰ ਕੇ ਲਾਹੌਰ ਨੂੰ ਭੱਜ ਗਿਆ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੇ ਅੰਗ ਰਖਿਅਕ ਉਸ ਨੂੰ ਰਣ ਤੱਤੇ ਵਿਚੋਂ ਧੂਹ ਕੇ ਨਾ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਇਥੇ ਹੀ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਦੇ ਪੈਰ ਨਾ ਲੱਗੇ। ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਈ ਫੌਜ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਗਰ ਚੜ੍ਹਿਆ ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਛਾਪਾਮਾਰ ਯੁੱਧ ਨਾਲ ਅਬਦਾਲੀ ਦੀ ਜਾਨ ਤੰਗ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਇਕ ਇਕੱਲਾ ਸਿੱਖ ਹੀ ਘੋੜਾ ਭਜਾ ਕੇ ਅਬਦਾਲੀ ਨੂੰ ਜਾ ਪਿਆ। ਉਹ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅੰਗ ਰਖਿਅਕਾਂ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੇ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਦਿਲ ਉਤੇ ਬਹੁਤ ਛੁੱਘਾ ਅਸਰ ਪਾਇਆ। ਉਹ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚੇ ਛੱਡ ਕੇ ਵਾਪਸ ਲਾਹੌਰ ਆ ਬੈਠਿਆ। ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਕੇ 12 ਦਸੰਬਰ 1762 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਕਾਬਲ ਲਈ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਰਾਵੀ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਫੌਜ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਮੱਧ ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਸੱਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਜਰਨੈਲ ਅਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੂਜੇ ਕਿਨਾਰੇ ਉਤੇ ਤਬਾਹ ਹੁੰਦੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੁੱਝ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ ਤੇ ਕੰਨ ਵਲੇਟ ਕੇ ਕਾਬਲ ਵਲ ਭੱਜ ਗਿਆ। ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਛੇਵੇਂ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ ਇਸ ਜੰਗ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਰੁਕ੍ਹ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਦਿਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਉੱਪਰ ਪੰਜ ਹਮਲੇ ਹੋਰ ਕੀਤੇ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਸਫ਼ਲਤਾ ਹਸਲ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ ਤੇ ਉਹ ਮੁੜ ਕਦੇ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਤਕ ਨਾ ਪਹੁੰਚ ਸਕਿਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰ ਕੇ ਕਦੇ ਅੰਬਾਲੇ ਤੇ ਕਦੇ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਦਸਵੇਂ ਤੇ ਗਿਆਰਵੇਂ ਹਮਲੇ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚਨਾਬ ਦਰਿਆ ਨਾ ਟੱਪਣ ਦਿਤਾ। 14 ਮਾਰਚ 1770 ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅੰਗ ਸੰਗ ਰਿਹਾ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਜਰਨੈਲ ਜਹਾਨ ਖਾਨ ਮਰ ਗਿਆ ਤੇ ਆਖਰ ਟੁੱਟੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਅਬਦਾਲੀ ਵੀ 14 ਅਪ੍ਰੈਲ 1772 ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ

ਦੀ ਜੰਗ ਹਾਰ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਪਿੰਡ ਮਾਰੂੰਫ (ਕੰਧਾਰ) ਵਿਖੇ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਮੈਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਦਾ ਮਕਬਰਾ ਕੰਧਾਰ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਜਿਊਂਦੇ ਜੀਅ ਹੀ ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਿਲਰ ਗਈਆਂ ਸਨ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਰਦੇ ਸਾਰ ਮਿਸਲਾਂ ਨੇ ਜੰਮ੍ਹ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੁਲਤਾਨ ਤੇ

ਰਾਖੀ ਉਗਰਾਹ ਕੇ ਲੈ ਆਉਂਦੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਫਤਿਹ ਕਰਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਗੀਝ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸ਼ਾਹ ਆਲਮ ਦੂਜਾ ਸੀ, ਜੋ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸ਼ਖਸ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਰਾਜ ਸਿਰਫ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਆਸ ਪਾਸ ਦੇ ਕੁੱਝ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ

ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਤੇ ਸ. ਬਘੇਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥ ਸੀ। 9 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਫੌਜ ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਤੇ 11 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਥਾਨ ਉਤੇ ਭਾਰੀ ਲੜਾਈ ਹੋਈ। ਭਾਵੇਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸ਼ਾਹ ਆਲਮ ਮਹਾਦਾ ਜੀ ਸਿੰਧੀਆ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੇਠ ਸੀ ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਦੋ-ਦੋ ਹੱਥ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਮਗਾਠੇ ਇਸ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹੇ। 12 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਫੌਜ ਨੇ ਲਾਲ ਕਿਲੇ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ ਤੇ ਮੁਖਬਰਾਂ ਦੀ ਦਿਤੀ ਸੂਰ ਮੁਤਾਬਕ ਇਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੀਵਾਰ ਤੌੜ ਕੇ ਅੰਦਰ ਜਾ ਵੜੇ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸ਼ਾਹ ਆਲਮ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਜਰਨੈਲ ਮਹਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਲੁੱਕ ਗਏ। ਲਾਲ ਕਿਲੇ ਤੋਂ ਮੁਗਲਾਂ ਦਾ ਝੰਡਾ ਉਤਾਰ ਕੇ ਕੇਸਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਲਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਸ. ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਨੂੰ ਦੀਵਾਨੇ ਆਮ ਦੇ ਤਖਤ ਉਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਸੁਲਤਾਨ ਉਲ ਕੰਮ ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਦਿਤੀ ਗਈ। ਨਵਾਬ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੀਤੇ ਬਚਨ ਪੂਰੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਲਾਡਲੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਨਵਾਬੀ ਲੈ ਕੇ ਦਿਤੀ ਸੀ, ਤੈਨੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਲੈ ਕੇ ਦੇਣਗੇ। ਸ. ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਰਾਮਗੜੀਆ ਵਲੋਂ ਇਤਿਹਾਜ ਕਰਨ ਉਤੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭਰਾ ਮਾਰੂ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸ. ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਤਖਤ ਤੋਂ ਉਤਰ ਆਇਆ। ਸ਼ਾਹ ਆਲਮ ਨੇ ਮਹਾਦਾ ਜੀ ਸਿੰਧੀਆ ਅਤੇ ਬੇਗਮ ਸਮਰੂ ਨੂੰ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸੰਧੀ ਕਰ ਲਈ। ਸੰਧੀ ਮੁਤਾਬਕ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਨਜ਼ਰਾਨਾ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ 13 ਫੌਜਾਂ ਸਦੀ ਚੁੰਗੀ ਤੇ ਕੋਤਵਾਲੀ ਇਲਾਕੇ ਉਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਮੰਨ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਸੱਭ ਤੋਂ ਮਹਿਤਵਪੂਰਨ ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਉਸਾਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਉਸਾਰਨ ਤਕ ਸ. ਬਘੇਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 4000 ਸੈਨਿਕਾਂ ਸਮੇਤ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸਬੰਧੀ ਮੰਡੀ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਛਾਉਣੀ ਪਾ ਕੇ ਰਹਿਣਾ ਸੀ। ਚੁੰਗੀ ਉਗਰਾਹੁਣ ਦਾ ਹੱਕ ਬਘੇਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਸਿੱਖ ਫੌਜ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਪਰਤ ਆਈ। ਬਘੇਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ, ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ, ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਰਕਾਬ ਗੰਜ, ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸੀਸ ਗੰਜ ਤੇ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਮਜ਼ਨੂੰ ਕਾ ਟਿੱਲਾ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਿਸ ਥਾਂ ਉਤੇ ਸ. ਬਘੇਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੰਗ ਵੇਲੇ 30 ਹਜ਼ਾਰ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨਾਲ ਪੜਾਉ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਥੇ ਹੁਣ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਤੀਸ ਹਜ਼ਾਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਮਰਾਠਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਾਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਅਸਲ ਮਾਲਕ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦਾ ਮਰਾਠਾ ਸਰਦਾਰ ਮਹਾਦਾ ਜੀ ਸਿੰਧੀਆ ਸੀ ਪਰ ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਤੀਜੀ ਜੰਗ (14 ਜਨਵਰੀ 1761) ਵਿਚ ਸ਼ਭਤ ਹਾਰ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਰਾਠਿਆਂ ਨੇ ਨਵੀਂ ਉਭਰਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦੇਖਲ ਦੇਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਤਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਵੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਪਣੇ ਪੈਰ ਜਮਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਤੇ ਬੰਗਲਾ, ਬਿਹਾਰ ਤੇ ਉੜੀਸਾ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੱਖ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਉਤੇ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਸੁਲਤਾਨ ਉਤੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭਰਾ ਮਾਰੂ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸ. ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਰਾਮਗੜੀਆ ਵਲੋਂ ਇਤਿਹਾਜ ਕਰਨ ਉਤੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭਰਾ ਮਾਰੂ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸ. ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਤਖਤ ਤੋਂ ਉਤਰ ਆਇਆ। ਸ਼ਾਹ ਆਲਮ ਨੇ ਮਹਾਦਾ ਜੀ ਸਿੰਧੀਆ ਅਤੇ ਬੇਗਮ ਸਮਰੂ ਨੂੰ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸੰਧੀ ਕਰ ਲਈ। ਸੰਧੀ ਮੁਤਾਬਕ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਨਜ਼ਰਾਨਾ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ 13 ਫੌਜਾਂ ਚੁੰਗੀ ਤੇ ਕੋਤਵਾਲੀ ਇਲਾਕੇ ਉਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਮੰਨ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਸੱਭ ਤੋਂ ਮਹਿਤਵਪੂਰਨ ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਉਸਾਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਉਸਾਰਨ ਤਕ ਸ. ਬਘੇਲ ਸਿੰਘ ਨੇ

ਦਿੱਲੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਸੁਤਰਧਾਰ ਸਰਦਾਰ ਬਘੇਲ ਸਿੰਘ ਕਰੋੜ ਸਿੰਧੀਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਮਿਸਲ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਮੌਜੂਦਾ ਹਰਿਆਣੇ ਤੇ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਚ ਅੰਬਾਲਾ, ਕਰਨਾਲ, ਬਾਨੇਸਰ, ਹਿਸਾਰ, ਮੇਰਠ, ਸਹਾਨਪੁਰ ਤੇ ਅਵਧ ਦੇ ਕੁੱਝ ਇਲਾਕੇ ਸਨ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਮੁਗਲ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਤੋਂ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਵਾਕਫ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੈਨਾਪਤੀ ਸਰਦਾਰ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਨੂੰ ਦਿੱ

ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਇਕ ਸਦੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ

੧੯੨੦ ਤੋਂ ੨੦੨੦

ਵਾਪਰਦਾ ਸਾਗਰ ਸਮਾਨ ਹੈ ਪਰ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਬੁੰਦ ਸਮਾਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਅੰਕ ਪੜ੍ਹੋ)

ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਾਂਗਰਸ ਪੱਖੀ ਜਥੇਦਾਰ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਨਾਗੋਕੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਰੂਪ ਕੋਲ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਸ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਚੋਗਾ ਪਾਕੇ, ਆਪਣਾ ਪੱਖੀ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਨਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ, 1952 ਵਿਚ ਪਹਿਲੀਆਂ ਚੌਣਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ਸਿੱਖ ਵਸੋਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਹਾਰ ਤੇ ਯਕੀਨੀ ਸੀ ਪਰ 1948 ਵਿਚ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੀਆਂ ਸਿੱਖ ਰਿਆਸਤਾਂ ਤੱਤਕੇ ਨਵਾਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਪੈਪਸ਼ ਨਾਂ ਦਾ ਸੂਬਾ 53% ਸਿੱਖ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਥੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਰੋਧੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਗਈ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਨਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੀ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਪੰਡਤ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਤੱਤ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚਲੀ ਧਾਰਾ 356 ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਪੈਪਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤੋਤਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਡਾਕਟਰ ਅੰਬੇਦਕਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ, “ਮੇਰਾ ਜੀ ਕਰਦਾ ਮੈਂ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਕੇ ਢੂਕ ਦਿਆਂ” ਇਸ ਮਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਰਾਜਸੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਾ। ਫਿਰਕਾ ਪ੍ਰਸਤਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲਾ ਮੀਡੀਆ 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੋ ਮਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਪ੍ਰਾਪਤੇਂਡਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੈਸ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦਾ ਦੁਰਉਪਯੋਗ ਕਰਕੇ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪੰਥਕ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਮਤਲਬ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀਆਂ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਮੰਨ੍ਹੁਣ ਹੁਣ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲ ਭਵਾਂ ਲਏ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਹਿਮਾਇਤ ਤੋਂ ਵਿਹੁਣੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਿਰੁਧ ਜੋਰਦਾਰ ਫਾਈਰਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕੇਮ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਕੁਝ ਨਾ ਰਿਹਾ। ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਟੇਜ਼ਾਂ ਵੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਹੱਥੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਖੋਲ੍ਹਦੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੰਨ੍ਹੁਣੇ ਇਹ ਵਾਰਤਾ ਚੱਲ ਪਈ: ਮੁਸਲਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ੍ਹ ਗਿਆ ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ੍ਹ ਗਿਆ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੀਂ ਮਿਲ੍ਹਾ ਕੇਂਦ੍ਰ ਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ? ਇਹਨਾਂ ਰਾਜਸੀ ਤਾਕਤ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਰਹਿ ਗਏ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮਾਯਸੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਦੋ 33 ਸਿੱਖ ਐਮ ਐਲ ਏ. ਜੋਹੜੇ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ 23 ਅਕਾਲੀ ਸਨ ਅਤੇ 10 ਕਾਂਗਰਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸ. ਪੁਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਬਾਕੀ ਦੇ ਬੰਤੀਆਂ ਨੇ, 15 ਨਵੰਬਰ, 1948 ਨੂੰ, ਕਾਨੂੰਨ ਘੜਨੀ ਅਸੈਂਚਲੀ ਨੂੰ 14 ਮੰਗਾਂ ਦਾ ਇਕ ਚਾਰਟਰ ਦਿਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੁਖ ਮੰਗਾਂ ਇਹ ਮੰਗਾਂ ਸਨ:

1. ਪੰਜਾਬ ਸੂਬੇ ਦੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ।
2. ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ 5% ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ।
3. 1941 ਦੀ ਜਨ ਗਣਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ।
4. ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਇਕ ਪੁਰਾ ਅਤੇ ਇਕ ਅੱਧਾ ਵਜ਼ੀਰ ਸਿੱਖ ਹੋਵੇ।
5. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਿੱਖ ਹੋਵੇ।
6. ਗੁੜਗਾਵਾਂ ਅਤੇ ਲੋਹਾਗੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਪੰਜਾਬ

ਵਿਚੋਂ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ।

ਗੁਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਆਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਸਿਆਸੀ ਗਿਫ਼ਤਾਰੀ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਜੱਦੇ ਜਹਿਦ ਕਰਕੇ ਹੀ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਬੋਲੀਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਵਾਈ ਗਈ, ਜੇਹੜੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਿਰ ਰਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭੀਮ ਸੈਨ ਸੱਚਰਾਗਾਂ 'ਸੱਚਰ ਫਾਰਮੂਲਾ' ਬਣਵਾ ਕੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ, ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿੱਪੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਬੋਲੀ ਵਾਲੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਈ। ਫਿਰ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਲਿੱਪੀ ਉਪਰ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ। ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਤਨ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਤੇ ਉਹ ਮਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕੇ, ਹੁਣ ਇਸ ਦੀ ਲਿੱਪੀ ਗੁਰਮੁਖੀ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਹਿੰਦੀ ਵਾਲੀ ਲਿੱਪੀ ਦੇਵਨਾਗਰੀ ਨੂੰ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਉਹ ਸਾਜ਼ਹ ਵੀ ਸਿਰੇ ਨਾ ਚੜ੍ਹਨ ਦਿਤੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਇਹ ਇੱਛਾ ਤਾਂ ਸੀ ਹੀ ਕਿ, 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕਰਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਦਾ ਨਾਂ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਘੇਰਾ ਇਉਂ ਵਜੂਦ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ ਜਿਥੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਹੁਸੰਮਤੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਬੋਲੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਵਾਸਤੇ ਜਦੋਂ ਜਹਿਦ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ। 1955 ਦੀਆਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾਂ ਚੌਣਾਂ ਇਸ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਉਪਰ ਲੜਕੇ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਭਾਲਸਾ ਦਲ ਤੋਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸ਼ਾਂਤਮਦੀ ਮੌਰਚਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਭਾਂਪ ਕੇ, ਸਰਕਾਰੀ ਤਾਕਤ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣਨ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲ ਵਧੇਰੇ ਤੁਕਦੇ ਗਏ। ਇਹ ਵਹਿਣ 1967 ਤੱਕ, ਓਨਾ ਚਿਰ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ, ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਬਣਨ

(ਸਰਦਾਰ ਵਲਭ ਭਾਈ ਪਟੇਲ ਅਤੇ ਪੰਡਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੁ)

ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਪੰਥਕ ਝੰਡਾ ਲੈ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮਹੱਤਾਂ ਅਤੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜਫ਼ਰੇ ਰਹੇ ਅਤੇ 1947 ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪਣੀ ਮੈਤਾ, 22 ਨਵੰਬਰ 1967 ਤੱਕ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਫਿਰਕੂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜਦੋਂ ਜਹਿਦ ਵਿਚ ਪੰਥ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸ਼ਾਮੇ ਸਮੇਂ ਜੇਹੜੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਆਗੂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਪਛੜ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ। ਕੁਝ ਕੁ ਬਹੁਤੇ ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪੜਾਵਤ ਇਨਕਲਾਬੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਆਗੂ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਜਾ ਵਡੇ। ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਮੁਖੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ: ਗਿਆਨੀ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਦਰਦ, ਜਥੇਦਾਰ ਹਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ, ਸ. ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼, ਸ. ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸੁਤਤਰ, ਗਿਆਨੀ ਗਰਿਲ ਸਿੰਘ ਛੱਜਲਵੱਡੀ ਆਦਿ। ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗਦਰੀ ਬਾਬੇ ਵੀ, ਬਾਬਾ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਭਰਨਾ, ਬਾਬਾ ਵਿਸਾਖਾ ਸਿੰਘ ਦਰੇਹਰ

ਗਿਆਨੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ

ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ

ਉਪੰਤ 1967 ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਨਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਗਈ। ਫੇਰ ਪੁੱਠਾ ਗੇੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਫੇਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸਗੁਰ ਝਬਾਲ, ਆਪਣੇ ਦੋਹਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਸਮੇਤ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। ਪੰਥ ਦੇ ਭੇਤਾਜ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕਰੇ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਲੀਗ ਦੇ ਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਆਦਿ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੋਨ, ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਾਂਗ, ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵੀ ਅਜੇ ਆਜ਼ਾਦ ਸਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗੇਜ਼ ਖੁਲ੍ਹੀਆਂ ਛੱਡ ਗਏ ਸਨ। 1948 ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਗ਼ਾਹਿ ਮੰਤਰੀ, ਸਰਦਾਰ ਵਲਭ ਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦੀ ਚਾਣਕਿਆ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤੋੜਕੇ ਇਕ ਸਥਾ ਪੈਪਿਲ ਨਾਂ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਬਣਾ ਦਿਤਾ ਸੌ। ਉਸਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਹੋਏ ਗੀਜਨਲ ਫਾਰਮੂਲੇ ਵਾਲੇ ਸਮਝੌਤੇ ਅਧੀਨ, 1 ਨਵੰਬਰ 1956 ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ

(ଚଲଦା)

ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ-ਇੱਕ ਚੋਣ

ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਉਤੇ ਹੋਵੇਗਾ ਵੱਡਾ ਹਮਲਾ...

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣਾ ਇੱਕ ਔਖਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਔਖਾ ਕੰਮ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਖਰਚੀਲਾ ਕੰਮ ਵੀ ਹੈ। ਪਹਾੜੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਈ.ਵੀ.ਐਮ. ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਭੇਜਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ। ਇਹ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਭੇਜਣ ਲਈ ਹਾਥੀਆਂ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ 2015 ਵਿੱਚ ਆਈ 79ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਲ 2014 ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਉੱਤੇ 4500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਖਰਚ ਆਇਆ। ਇਹ ਖਰਚਾ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਚਾ ਹੈ। ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਜੋ ਖਰਚਾ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਕਈ ਗੁਣਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਸਾ, ਪਾਣੀ ਵਾਂਗਾਰ ਵਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਚੋਣ ਸਧਾਰਨ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਦੀ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ? ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਸਿਰਫ ਲੋਕ ਸਭਾ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ, ਦੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਗੋਂ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ, ਜਿਹਨਾ ਵਿੱਚ ਮਿਉਨਿਸਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਮਿਉਨਿਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਨੇਟੀਫਾਈਡ ਏਰੀਆ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਟਾਂ, ਬਲਾਕ ਸੰਮੱਤੀਆਂ, ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜ ਵਹਿਆਂ ਬਾਅਦ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੁਖਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਸਾਲ 1951-52 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵੇਲੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵੀ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਚੋਣਾਂ ਵੀ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੀ ਹੋਈਆਂ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੱਧ ਕਾਲੀ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣੀਆਂ ਪਈਆਂ। ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਸੁਧਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਇਕੇ ਵੇਲੇ ਹੋਣੀਆਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਹੁਣ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਦਲ ਹਰ ਵੇਲੇ ਚੋਣ ਮੇਡ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸੁਧੇ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਸਿਰ ਤੇ ਪਈਆਂ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਿਆਸੀ ਦਲਾਂ ਦੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚ ਜਿੱਤ ਕਿਉਂਕਿ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਹੀ ਆਂਕੀ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਮਿਉਨਿਸਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ, ਕਮੇਟੀਆਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਟਾਂ ਬਲਾਕ ਸੰਮੱਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਦਲ ਅੱਡੀਆਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਾਰਟੀ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਉੱਤੇ ਚੋਣ ਲੜਦੇ ਹਨ।

ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ
ਲਈ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ

ਨੂੰ ਤਾਂ ਪੱਥਾਂ ਭਾਰ ਹੋਣਾ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਰਾਜਾਂ 'ਚ ਸਥਾਪਤ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਾਹਵਾ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਉਪਰਲੀਆਂ, ਹੇਠਲੀਆਂ, ਲੋਕ ਸਭਾ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਸਰਾਕਰਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣ ਡਿਊਟੀਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬਾਕੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮ ਕਾਜ ਲਗਭਗ ਠੱਪ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ, ਪੁਲਿਸ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲ, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਆਦਿ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣਾਂ 'ਚ

ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਝਾਰਖੰਡ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਉੜੀਸਾ, ਸਿੱਖ ਵਿੱਚ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਭਾਵ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ ਕੋਈ ਨ ਕੋਈ ਸੁਥਾ ਚੋਣ ਮੇਡ ਵਿੱਚ ਹੋਏਗਾ ਤਾਂ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਅੱਖ "ਤਾਕਤ" ਹਥਿਆਉਣ ਦੀ ਹੋਣੇਗੀ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਵੀ ਚੋਣ ਭਾਵੋਂ ਉਤੇ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਾਂ ਚੋਣ ਦੀ ਕੋਡ (ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਕੋਡ) ਲੱਗ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰੰਜ਼ੈਕਟ ਚਾਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸਦਾ ਅਸਾਂ ਵਿਕਾਸ ਕੰਮ ਉਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਕੰਮ ਥੰਮ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮ ਕਾਜ ਸਥਿਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵਾਨ ਤੇ ਗੀਗ ਤ

ਗਿਣਤੀ ਲਈ ਯੋਗ ਪ੍ਰਬੰਧ
ਸਕਣਗੇ? ਕੀ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਵੈਟਰ ਜਿਥੋਂ
ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ
ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਵੇਟ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕਾਂ
ਸਕੇਗਾ? ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼, ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਕੰਮ
ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਸਵੀਡਨ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ
ਮਿਉਨਿਸਪਲ ਕੌਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ
ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਦੂਜੇ
ਹਫ਼ਤੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ
ਦੱਖਣੀ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤਾ
ਸੁਧਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਇੱਕ ਵੇਟ
ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੋ ਸਾਲ
ਬਾਅਦ ਨਗਰ

"ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ" ਆਮ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ।

ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ
ਚੇਣਾਂ ਮਈ ਚ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੇਣਾਂ ਲਈ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਧਿਆਪਕ ਡਿਊਟੀ ਤੇ ਲਗਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੇਣਾਂ ਵੇਲੇ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵਿਖੇ ਵੇਲੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਵਿੱਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਟੀਚਰ ਚੇਣ ਡਿਊਟੀ ਉਤੇ ਚਲੇ ਜਾਣਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਮਈ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਵਿੱਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ

ਸਲਾਨਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਹਨ। ਇਹ ਤਾਂ
ਇੱਕ ਸੁਖੇ ਦੀ ਉਦਾਹਰਨ ਹੈ, ਅਸਲ
ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਹਰ ਆਏ ਮਹੀਨੇ, ਆਈ
ਤਿਮਾਹੀ, ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਛਿਮਾਹੀ ਕੋਈ
ਨਾ ਕੋਈ ਚੇਣ ਆਈ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।
ਦੇਸ਼ ਦੀ ਲੋਕ ਸਥਾ ਚੋਣ

2019 'ਚ ਹੋਈ। ਫਿਰ ਬਿਹਾਰ ਚੇਣਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਕੁਝ ਸੂਬਿਆਂ 'ਚ ਉਪ ਚੇਣਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਚ ਉਪ ਚੇਣਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਖਿਸਕਣ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਥੋਪੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਹੁਣ 2021 ਵਿੱਚ ਅਸਾਮ, ਕੇਰਲਾ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀਆਂ, 2022 'ਚ ਗੋਆ, ਗੁਜਰਾਤ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਪੰਜਾਬ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ 2023 'ਚ ਰਾਜਸਥਾਨ, ਛਤੀਸਗ਼ਾੜ, ਕਰਨਾਟਕ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਮੇਘਾਲਿਆ, ਨਾਗਾਲੈਂਡ, ਤਿੰਡਗਾਨਾ, ਤਿੰਪੁਰਾ ਅਤੇ 2024 'ਚ ਆਂਧਰਾ

ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਲਗਾਤਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੇਣ

ਕਾਰਨ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਕੀਮਤ ਵੇਖਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਖਾਂਚਾ ਕਰਕੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਉਤੇ ਤਾਂ ਇਸਦੀ ਵੱਡਾ ਅਸਰ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਹਨਾ ਉਤੇ ਵੇਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਦਬਾਅ ਲਗਾਤਾਰ ਵੱਧਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸਦੀ ਵੇਟ ਖੁਰਿਦਣ ਲਈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਧੱਕੜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਵੇਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਧੱਕੜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਮ ਵੇਖਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤੁਰ੍ਹਾਂ ਸਮਾਜ ਵਿਣੇ
ਚੁਕਾਈ ਜਾਂਦੀ ਵੱਡੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਮੱਤਾ
ਨਜ਼ਰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਚੋਣ
ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਸੋਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹ
ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਵਕਾਲਤ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤ
ਮੰਤਰੀ ਨਾਰੰਦਰ ਮੋਦੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਿਆਸੀ ਦਲ ਵੀ ਇਸਾ
ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ
ਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀਂ, ਨਗਰਪਾਲਿ
ਲਿਕਾਵਾਂ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣ
ਇੱਕ ਵੇਲੇ ਅਤੇ ਲੇਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਇੱਕ
ਵੇਲੇ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਵੇਖਾ
ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਕੋਲ ਇੱਤੇ
ਵੇਲੇ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣ
ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਦੰਚਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ? ਕਿਵੇਂ
ਦੇਸ਼ 'ਚ ਈਥੀ ਵੀ ਐਮ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦਾ ਇੰਨ੍ਹਾਂ
ਸਟਾਕ ਹੈ? ਕੀ ਈਥੀ ਵੀ ਮੈਟ ਪੇਪਰ ਅਤੇ
ਚੋਣ ਸਿਆਹੀ ਉਪਲੱਬਧ ਹੋ ਸਕਦੀ
ਹੈ? ਕੀ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਪੇਸਟਲ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ

ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਹਨ ਪੱਜ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਮਈ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲੇ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀਆਂ ਹਨ ਜਾਣੀ ਮੱਕਾਲੀ ਚੋਣਾਂ ਤਾਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਤਿਹਾਈ ਮੈਂਬਰ ਇਸ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਕਥਾ ਹਾਲਤਾਂ 'ਚ ਕੁਲ ਬਣੇ ਹੋਏ 60 ਫੀਸ਼ਨ ਵੇਟਰ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਸੁਧਾਰੇ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਤਾਂ 50 ਫੀਸ਼ਨ ਵੇਟਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੇਟਰਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੇਟਰਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰੈਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਵੇਟਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਸਟਮ ਨਾ ਖੁਸ਼ ਹਨ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰੋਟੀ ਦੇ ਜੁਗਾੜ 'ਚ ਕੁਝ ਵੇਟਾਂ ਪਾਉਂਦੇ ਲਈ ਪੇਲਿੰਗ ਬੂਥ ਤੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਉਂਜ ਵੀ ਚੋਣ-ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਚ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਨੁਕਸ ਹਨ ਕਿ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਦੁਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਲੱਠਮਾਰ ਲੋਕਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ 'ਚ ਪੁੱਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਉਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਾਵਾਂ ਦਰਜ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਜਿਥੋਂ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਭਾਰਤ ਲੋਕਤੰਤਰ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਚੋਣ ਕਾਨੂੰਨਾਂ 'ਚ ਸੁਧਾਰਾਂ ਲਈ 170 ਕੋਈ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਉਤੇ

ਅਮਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਤਾਂ
ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ।
ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਹਾਕਮ
ਧਿਰ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਭਗਵਾਂਕਰਨ ਦੇ ਰਸਤੇ
ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ
ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੀਲੇ ਬਨਾਉਣ ਦੇ
ਗਾਹ ਹੈ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਇਸਦੀ
ਉਦਾਹਰਨ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਜਪਾ
ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ 22 ਚੁਣੇ ਹੋਏ
ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ
ਦੁਆਇਆ। ਫਿਰ ਉਪ ਚੋਣਾਂ
ਕਰਵਾਈਆਂ। ਹਰ ਤਰੀਕਾ ਵਰਤਕੇ
ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਚੋਣ
ਜਿਤਾਈ ਤੇ ਇੰਜ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਬਣੀ
ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਢਾਅ ਕੇ ਆਪਣੀ
ਬਣਾ ਲਈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇੱਕੋ ਵੇਲੇ
ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀ ਹਾਕਮ
ਧਿਰ ਉਤੇ, ਦੇਸ਼ ਉਤੇ ਇਕ ਰਾਸ਼ਟਰ,
ਇਕ ਪਾਰਟੀ, ਇਕ ਬੋਲੀ, ਇਕ
ਧਰਮ, ਇੱਕ ਨੇਤਾ ਦਾ ਝੰਡਾ
ਫੁਹਿਤਾਉਣ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਕਮ, ਜਦੋਂ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਸੰਘੀ ਘੁੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਸਬੰਧੀ ਤਿੰਨ ਕਾਲੇ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਨ ਕੁਬਈਂ ਦੇ ਹੱਥ ਫੜਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਤਰੰਗੀ ਚਾਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਇਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਇਕ ਚੇਣ ਨੂੰ ਵੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਡਿਕਟੇਰਾਨਾ ਚਾਲ ਵਜੋਂ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਉਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਮਲਾ ਗਿਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਾਕਮ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ, ਇੱਕ ਚੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਤਾਂ ਚੇਣਾਂ 'ਚ ਹੀ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦਾ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਚੇਣਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜੋ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਹੋਰ ਘਪਲਿਆਂ, ਘੁਟਾਲਿਆਂ ਤੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਪਰਖਿਆ ਹੈ? ਹਾਕਮ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੇਤਾਂ ਤਾਂ ਹਰ ਵੇਲੇ ਚੇਣਾਂ 'ਚ ਲੱਗੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਹੁਹਾਂ ਤੇ ਅਟਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇੱਕ ਗੱਲ ਉਹ ਭੁੱਲ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕੋ ਵੇਰ ਚੇਣ ਹੋਏਗੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਨੇਤਾਂ ਚੇਣਾਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਲੇ ਪੈਂਟੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਰਮਾਂ ਪੁੱਜਣਗੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਬਣੇ, ਇਥੇ ਇੱਕੋ ਚੇਣ ਹੋਵੇ, ਇੱਕੋ ਨੇਤਾਂ ਇਥੇ ਉਭਰੇ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਖੁਤਮ ਕਰਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਕੋਲ ਰਹਿਣ ਪਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਇਹ ਕਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਤਹਿਸ਼-ਨਹਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਤਿੰਨੇ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਬਹੁਹਾਂ 'ਤੇ ਰੋਸ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਰੱਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਾਂਤੀਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਹਨ।

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪਲਾਹੀ

ਜਲਦੀ
ਹੀ ਰਣਵੀਰ ਸਿੰਘ
○ ਨਾਲ ਫਿਲਮ
ਸਰਕਸ ਵਿੱਚ
ਨਜ਼ਰ ਆਏਗੀ
ਪੂਜਾ ਹੈਰਾਡੇ

“

ਪੂਜਾ ਵੈਸੇ ਸੁਰਖੀਆਂ ਵਿਚ ਤਦ ਆਈ ਸੀ ਜਦ ਦੱਖਣ ਦੀ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਸਾਮੰਸਾ ਦੇ ਸਬੰਧ 'ਚ ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ 'ਤੇ ਸਮੰਸਾ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਨਾਲ ਪੂਜਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਇਹ ਕਿਧਰ ਦੀ ਹੰਟਰ ਹੈ ?

ਪੂਜਾ ਹੈਰਾਡੇ ਚਰਚਾ ਗਲੀ ਗਲੀ

'ਬਾਹੁਬਲੀ' ਪ੍ਰਭਾਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ 'ਰਾਧੇਸ਼ਿਆਮ' ਫਿਲਮ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਦੇਰ ਹੈ ਕਿ ਪੂਜਾ ਹੈਰਾਡੇ ਚੋਟੀ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਹੀਰੋਇਨਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਆ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਧਰ ਗੱਲ ਸੱਚ ਹੋਣ ਲਈ ਇਕ ਹੋਰ ਗਵਾਹੀ ਰਣਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੂਜਾ ਨਾਲ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ 'ਸਰਕਸ' ਛੇਤੀ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਲਈ ਕਾਹਲਾ ਹੈ। ਪੂਜਾ ਵੈਸੇ ਸੁਰਖੀਆਂ ਵਿਚ ਤਦ ਆਈ ਸੀ ਜਦ ਦੱਖਣ ਦੀ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਸਾਮੰਸਾ ਦੇ ਸਬੰਧ 'ਚ ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ 'ਤੇ ਸਮੰਸਾ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਨਾਲ ਪੂਜਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਇਹ ਕਿਧਰ ਦੀ ਹੰਟਰ ਹੈ ?

ਸਨ। ਪੂਜਾ ਨੇ ਟਵੀਟ ਕਰ ਸਾਮੰਸਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਸਕਾਂ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਵੀ ਮੰਗੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਸਾਉਂਦੀ ਅਰਬ ਜਾ ਕੇ ਪੂਜਾ ਨੇ ਹਫ਼ਤਾ ਭਰ ਆਰਾਮ ਕਰ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਿਲਮਾਂ ਚੱਲਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਨਿਰਮਾਤਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਥੇ ਢਿੱਲੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹਿਤ ਜੁਡਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੂਜਾ ਹੁਣ ਧਿਆਨ 'ਰਾਧੇਸ਼ਿਆਮ', 'ਜਾਨ', 'ਸਰਕਸ' ਫਿਲਮਾਂ 'ਤੇ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਤੇਲਗੁ ਸਿਨੇਮਾ

ਵਾਲੇ ਉਸ ਨਾਲ ਖੜਾ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਪੂਜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਦੱਖਣ ਵਾਲੇ ਹੀਰੋਇਨ ਦੇ ਪੈਰ ਹੀਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਬਲਕਿ ਹੀਰੋਇਨ ਦੀ ਕਮਰ (ਲੱਕ) ਤੋਂ ਸਰੀਰ ਦਾ ਉਪਰਲਾ ਹਿੱਸਾ 'ਚੈਸਟ' ਦਿਖਾ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਤੇਲਗੁ ਇਡਸਟਰੀ ਤੋਂ ਚਾਹੇ ਪੂਜਾ ਨੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਵੀ ਮੰਗੀ ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਮਾਮਲਾ ਵਿਗੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹਾਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ 'ਚ ਬੱਲੇ-ਬੱਲੇ ਉਸ ਦੀ ਹੈ।

ਸੁਖਜੀਤ ਕੌਰ

ਇਸਾਬੈਲ ਕੈਫ਼ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿਸਦੀ ਹੈ ਉਸਦੀ ਭੈਣ ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ਼ ਦੀ ਝਲਕ

ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਕੇ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਨਾਲ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਚੀ 'ਚ ਨਾਨ ਲਗਾਤਾਰ ਜੁੜਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਜਦੋਂ ਉਭਰਦੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਇਸਾਬੈਲ ਕੈਫ਼ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਝਲਕ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ 'ਚ ਉਸਦੀ ਭੈਣ ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ਼ ਦੀ ਝਲਕ ਵਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਬੌਲੀਵੁੱਡ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਨੌਜਵਾਨ ਹਨ ਜੋ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਦਾਕਾਰੀ 'ਚ ਆਪਣਾ ਕਰੀਅਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ ਜਾਂ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਕਲਾਕਾਰ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਬਾਲੀਵੁੱਡ 'ਚ ਆਪਣਾ ਨਾਨ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸਾਬੈਲ ਕੈਫ਼ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ 'ਸੁਸਵਾਗਤਮ ਖੁਸ਼ਅਮਦੀ' ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗੀ, ਜਿਸ 'ਚ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਲਕਿਤ ਸਮਰਾਟ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ਼ ਦਾ ਨਾਨ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀਆਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਦਾਕਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸੁਚੀ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਦੋ ਦੋ ਦਾਹਕੇ ਪਹਿਲੀ ਸਾਲ 2003 ਵਿੱਚ ਫਿਲਮ 'ਬਮ' ਰਾਹੀਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ 'ਚ ਕਦਮ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ 'ਚ ਇਸਾਬੈਲ ਕੈਫ਼ ਅਤੇ ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ਼, ਨਾਮਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮਹਾਕਸੈ ਚੱਕਰਵਰਤੀ, ਨੁਪੂਰ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਤੀ ਸੈਨਨ, ਰਾਜੀਵ ਅਤੇ ਸੁਸ਼ਮਿਤਾ ਸੇਨ, ਸਨੀ ਅਤੇ ਵਿੱਕੀ ਕੌਸਲ, ਸਾਕਿਥ ਸਲੀਮ ਅਤੇ ਹੁਮਾ ਕੁਰੈਸੀ, ਸੋਨਮ ਅਤੇ ਹਰਸ਼ ਵਰਧਨ ਕਪੂਰ ਦੇ ਨਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਹੌਲੀਵੁੱਡ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਮੌਕੇ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ: ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ

ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਚੌਪੜਾ ਜੋਨਸ ਨੇ ਜਦੋਂ ਪੱਛਮੀ ਸਿਨੇਮਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਹੌਲੀਵੁੱਡ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਉਥੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਉਹ ਨਿਰਮਾਤਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਨਿਰਮਾਤਾ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਜ਼ਰੀਏ ਦੱਖਣ ਏਸ਼ਿਆਈ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਮੌਕੇ ਪੈਂਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਡੱਬੇ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ। ਮੈਂ ਜੋ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹਾਂ, ਉਸੇ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦੀ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਮਿੰਡੀ ਕਾਲਿੰਗ ਨਾਲ ਕਾਮੇਡੀ ਫਿਲਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਹੌਲੀਵੁੱਡ ਵਿੱਚ ਬਣੀਆਂ ਕੁਝ ਕੁ ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਕਾਮੇਡੀ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚੋਂ ਇੱਕ ਹੋਵੇਗੀ।"

ABN: 44 105 366 809

ABN: 44 105 366 809

3/40 Charles Street
St Marys NSW 2760

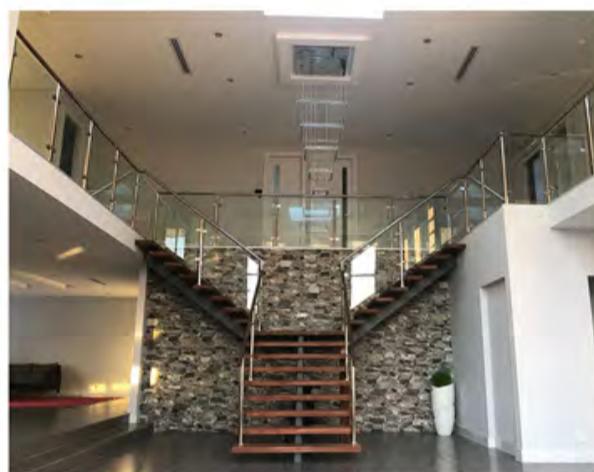
0449 111 111

JAS@A1HOME.COM.AU

A1HOME.COM.AU

OVER 25 YEARS OF EXPERIENCE WITH:

GATES/FENCES
STAIRS
AUTOMATIC GATES
HANDRAILS
GLASSWORK
TIMBER DECKS
AWNINGS
GAZEBOS
PERGOLAS
SHOWERSCREENS
STRUCTURAL STEEL
POOL FENCES

CUSTOM QUALITY HOMES AT PROJECT PRICES

SINGLE STOREY
DOUBLE STOREY
DUPLEX
GRANNY FLATS
COMMERCIAL
RENOVATIONS

0449 111 111

WWW.A1HOMEBUILDERS.COM.AU

INFO@A1HOMEBUILDERS.COM.AU

@A1HOMEBUILDERS

@A1HOMEBUILDERS_

 MEMBER
you're in good hands

LICENCE: 303056C

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਜਨਮ 14ਵੇਂ ਸਤਾਵੰਦੀ ਵਿੱਚ 15 ਮਾਘ ਬਿਕਰਮੀ ਸੰਮਤ 1433 - ਜੋ ਕਿ 15 ਜਨਵਰੀ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ - ਨੂੰ ਕਾਂਸ਼ੀ ਬਨਾਰਸ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਪਿਤਾ ਸੰਤੋਖ ਦਾਸ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਕਲਸਾਂ ਦੇਵੀ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਚਮਾਰ ਜਾਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੁਟਬੰਧਲਾ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਹੀ ਆਪ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉੱਤੇ ਸੂਰਜ ਰੂਪੀ ਤੇਜ਼ ਸੀ। ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਕੰਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਗੰਢਣਾ ਸੀ। ਨਾ ਕੇਵਲ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਜੁੱਤੀਆਂ ਗੰਢਣ ਦਾ ਹੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਬਲਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਟੁੱਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਤਕਦੀਰਾਂ ਗੰਢਣ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕੀਤਾ।

ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਪ੍ਰਤੀ ਅਥਾਹ ਪਿਆਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਆਪ ਬੁਦਹੀ ਰੀ ਰੱਬ ਦਾ ਰੂਪ ਸਨ। ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਮਾਤਾ ਲੂਣਾਂ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ। ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਪੁਰਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਨਾਂ ਵਿਜੇਦਾਸ ਮੰਨਿਆਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਬੜੀ ਬੁਰੀ ਤਰਾਂ ਨਾਲ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਛੋਟੀ ਜਾਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੰਚਰਾਂ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੁਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਸੀ। ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਸੀ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਝੁੱਗੀਆਂ 'ਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖ ਸਮਾਨ ਸਨ। ਉਹ ਉੱਚ ਨੀਚ ਦੇ ਭੇਦ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਚਿਤੰਤਗੜ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਤੇ ਮਹਾਰਾਣੀ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਚੇਲੇ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੀਰਾਂ ਬਾਈ ਵੀ ਇੱਕ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਹਿਬ ਵਿੱਚ ਆਪ ਜੀ ਦੇ 40 ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਇੱਕ ਸਲੋਕ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਰੀਰਾਗ, ਰਾਗ ਗਉੜੀ, ਆਸਾ, ਗੂਜ਼ਰੀ, ਰਾਗੁ ਸੋਰਠਿ, ਧਨਾਸਰੀ, ਜੈਤਸਰੀ, ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ, ਬਿਲਾਵਲੁ, ਰਾਗੁ ਗੋੜ, ਰਾਮ ਕਲੀ, ਰਾਗੁ ਮਾਰੁ, ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ, ਭੈਰਉ ਬਾਣੀ, ਬਸੰਤੁ ਬਾਣੀ, ਮਲਾਰ ਬਣੀ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਾਜਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਾਜਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕੌਲ ਪੰਨ-ਦੌਲਤ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ। ਰਾਜ ਦਾ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਸੰਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਮੌਚੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਬੜਾ ਹੀ ਕ੍ਰੋਧ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਰਾਜਾ ਹਾਂ ਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਮੌਚੀ ਹੈ। ਲੋਕਿਨ ਉਹ ਬੰਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅੰਤਕਾਰ ਉਹ ਰਾਜਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਜਾਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਰਾਜਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ ਕੇ ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਾਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪਣੇ ਪੱਥਰ ਦੇ ਬਰਤਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿ ਉਹ ਚਮੜਾ ਭਿਉਂ ਕੇ ਜੁੱਤੀਆਂ ਗੰਢੇ ਹਨ, ਉਹ ਪਾਣੀ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਟੋਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪੀਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਰਾਜਾ ਉਸ ਅਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪੀ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਗੰਦਾ ਸਮਝ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੀਣ ਤੋਂ

ਸਤਿਗੁਰ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੇ ਪਾਣੀ ਉਸ

ਬੇਗਮਪੁਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ

ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਵਿੱਚ ਚੌਹਾਂ ਜ਼ੁਗਾਂ ਦੇ

ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬੇਗਮਪੁਰਾ ਇੱਕ ਐਸਾ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਦੁੱਖ ਤਕਲੀਫ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਟੈਕਸ ਨਾ ਦੇਣਾ ਪਵੇ। ਹਰ ਇੱਕ ਦੇ ਮਾਲ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੇ। ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਉੱਚਾ ਜਾਂ ਨੀਵਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਭ ਲੋਕ ਬਹਾਬਰ ਹਨ। ਸਭ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਭਗਤੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਉੱਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਬੰਦਸ਼ ਨਹੀਂ। ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰਾਜੇ ਤੇ ਰਾਣੀਆਂ ਨੇ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਗੁਰੂ ਬਣਾਇਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਰਾਜਾ ਪੀਪਾ, ਰਾਜਾ ਨਾਗਰ ਮਲ, ਰਾਣੀ ਝਾਲਾ ਬਾਈ ਅਤੇ ਮੀਰਾਂ ਬਾਈ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਬਾਵਾਂ ਦਾ ਭਮਣ ਕੀਤਾ ਸਿਵੇਂ ਕਿ ਮਥੁਰਾ, ਪ੍ਰਯਾਗ, ਹਰਿਦੁਆਰ, ਕੁਰਕਸ਼ੇਤਰ, ਗੋਦਾਵਰੀ, ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ, ਝਾਂਸੀ ਆਦਿ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਉਹ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਉਸ ਦੇ ਚੇਲੇ ਬਣ ਗਏ.....

ਦੇ ਕਪੜਿਆਂ ਉੱਪਰ ਛੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰਾਜਾ ਕ੍ਰੋਪਵਸ ਹੋ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਪਣੇ ਦਰਵਾਰ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸ਼ਾਹੀ ਧੋਬੀ ਨੂੰ ਉਹ ਦਾਗ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਕੁੰਨ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸ਼ਾਹੀ ਧੋਬੀ ਨੂੰ ਧੋਪੜੇ ਆਪਣੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਧੋਣ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਧੋਬੀ ਦੀ ਲੜਕੀ ਬੜੀ ਸਿਆਣੀ ਹੈ ਉਹ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਦਾਗ ਨੂੰ ਚੂਸ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਤਦ ਉਹ ਉਸ ਕੁੱਪੜੇ ਨੂੰ ਧੋਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਤਮਿਕ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤਦ ਤੋਂ ਉਹ ਲੜਕੀ ਬੜੀ ਸੂਝਵਾਨ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਲੜਕੀ ਦੀ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਮੰਨਤ ਹੋਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਉਸ ਕੋਲ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਤਰਾਂ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਲੈਣ ਆਉਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਰਾਜ ਦਾ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਵੀ ਉਸ ਲੜਕੀ ਕੋਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾ ਕੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਬੜੇ ਦੁੱਖੀ ਅਤੇ ਆਸ਼ਾਂਤ ਹੋ। ਇਸ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਆਸ਼ਾਤੀ ਦਾ ਨਿਵਾਰਨ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਲੜਕੀ ਕੋਲੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਰਾਜੇ ਦਾ ਮਨ ਉਸ ਸ਼ਾਹੀ ਧੋਬੀ ਦੀ ਲੜਕੀ ਕੋਲ ਜਾਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਅੰਤ ਨੂੰ ਉਹ ਉਸ ਲੜਕੀ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਦੁਬਿਧਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਅੱਜ ਉਸ ਕੋਲ ਹੈ ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਵੀ ਹੋਰਾਨੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਕੁੰਨ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਦਾਗ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੁੱਪੜੇ ਤੋਂ ਮਿਟਾਉਣ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਗੰਗਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਲਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਉਸ ਨੂੰ ਭਰਕਸ਼ੇਤਰ, ਗੰਡੀ ਨੂੰ ਭੇਟਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਦਾਗ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੁੱਪੜੇ ਤੋਂ ਮਿਟਾਉਣ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਗੰਗਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਲਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਉਸ ਨੂੰ ਭਰਕਸ਼ੇਤਰ, ਗੰਡੀ ਨੂੰ ਭੇਟਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਦਾਗ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੁੱਪੜੇ ਤੋਂ ਮਿਟਾਉਣ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਗੰਗਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਲਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਉਸ ਨੂੰ ਭਰਕਸ਼ੇਤਰ, ਗੰਡੀ ਨੂੰ ਭੇਟਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਦਾਗ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੁੱਪੜੇ ਤੋਂ ਮਿਟਾਉਣ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

ਜੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਜ਼ਾਕ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਲਿਆ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਗੰਗਾ ਮਾਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਬੇਈਮਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਆਸ਼ਾਤੀ ਦਾ ਨਿਵਾਰਨ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਲੜਕੀ ਕੋਲੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਾਜੇ ਦਾ ਮਨ ਉਸ ਸ਼ਾਹੀ ਧੋਬੀ ਦੀ ਲੜਕੀ ਕੋਲ ਜਾਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਅੰਤ ਨੂੰ ਉਹ ਉਸ ਲੜਕੀ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਦੁਬਿਧਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਅੱਜ ਉਸ ਕੋਲ ਹੈ ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਵੀ ਹੋਰਾਨੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਹੋਰ ਕੰਗਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀ ਦੁਬਿਧਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਖਿਰਕਾਰ ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਵੀ ਹੋਰਾਨੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਹੋਰ ਕੰਗਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਖਿਰਕਾਰ ਉਹ ਗੁਰੂ ਜ

ਸਾਹਿਬੇ ਕਮਾਲ ਸਰਬਸਦਾਨੀ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਗਲੈਨਵੁਡ ਵਿਖੇ

ਸਿਫ਼ਨੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸਬਅਰਬ ਗਲੈਨਵੁਡ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਖ ਸੈਂਟਰ ਵਿਖੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਏ. ਏਸ. ਏ. ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦਾ ਜੋੜ ਮੇਲਾ ਬੜੀ ਧੂਮ ਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ।

20 ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਸਵੇਰੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ, ਰਾਤ ਦੇ ਸਾਢੇ ਦਸ ਵਜੇ ਤੱਕ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਗਹਿਮਾ ਗਹਿਮੀ ਰਹੀ। ਸਜੇ ਦੀਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਸ਼ਾਹਬੋਗ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੜ੍ਹਗੀ ਰਾਗੀ ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਧੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਆਈ ਦੇ ਰਸ ਭਿਨੇ ਕੀਰਤਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ।

ਸਿੰਖ ਪੰਥ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਦਵਾਨ, ਗਿਆਨੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਾਹਿਬੇ ਕਮਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਬੰਧਤ, ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਗਿਆਨ ਭਰਪੁਰ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀਆਂ ਵਧਾਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਭਾਈ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਬਾ ਸ਼ਬਦ ਵੀਚਾਰ ਨਾਲ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ ਸਾਡੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪਨੀਰੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਰਸ ਭਿਨੇ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ।

ਉਪੰਤ ਗਿਆਨਵਾਨ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਅਮੇਲਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਧੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਆਈ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭਿਨੇ ਕੀਰਤਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ।

ਰਾਤ ਦੇ ਠੀਕ ਸਾਢੇ ਨੌ ਵਜੇ ਭਾਈ ਅਮੇਲਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਉਪੰਤ, ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੰਜ ਨਾਲ ਭੋਗ ਪਾਏ ਗਏ।

ਉਪੰਤ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਪਤਿੰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਮਾਪਤੀ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਵਿੱਚ

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੇ ਜੋੜ ਮੇਲੇ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਰਬੱਤ ਸੰਗਤ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ੁਭ ਹੋਵੇ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕੀਤੀ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲੇ ਸੋ ਨਿਹਾਲ ਦੇ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਰਾਤ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਇਸ ਜੋੜ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਦਾਸ (ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ) ਨੇ ਸਟੇਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ। ਸਟੇਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੀ ਲੰਗਰ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਦੀਆਂ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਈਆਂ। ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਦਾਸ ਨੇ ਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਓਥੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਕੀਰਤਨੀਆਂ, ਸੇਵਾਦਾਰ, ਸਿਕਿਰਟੀ ਓਫੀਸਰਜ, ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਅਤੇ ਸਰਬੱਤ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਸਾਡੇ ਮਾਨਯੋਗ ਹੈਡ ਲਾਂਗਰੀ ਸ. ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਸੋਨੂ) ਸ. ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਅਤੇ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸਾਬਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਟੀਮ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ, ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤਦਾ ਰਿਹਾ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦਾਸ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਆਸਟਰੇਲੀਅਨ ਸਿੰਖ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਜੋੜ ਮੇਲੇ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਵਧਾਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਖਿਮਾ ਦਾ ਜਾਚਕ ਹੈ। ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ, ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਸੇਵਾਦਾਰ

ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ (ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੈਕਟਰੀ)

ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਖੂਨੀ ਕਾਂਡ, ਵੱਡਾ ਘੱਲ੍ਹਾਰਾ 5 ਫਰਵਰੀ, 1762 ਈ: ਨੂੰ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਛੇਵੇਂ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ। ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ ਭਾਰਤ 'ਤੇ 11 ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਅਖੀਰ ਸਿੱਖਾਂ ਹੱਥਾਂ ਹੋਈਆਂ ਬੇਇੱਜਤੀ ਭਰੀਆਂ ਹਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਹ ਹਮਲੇ ਕਰਨੇ ਹਟਿਆ। 1761 ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪੰਜਵੇਂ ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ ਮਗਠਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 25-26 ਹਜ਼ਾਰ ਮਰਾਠਾਂ ਅੰਗਰਤਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਅਬਦਾਲੀ ਕਾਬਲ ਨੂੰ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੜਦੇ ਹੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ ਸਿੱਖ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਧੇ ਦਾ ਮਾਲ ਅਸਥਾਬ ਲੁੱਟ ਲਿਆ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹਿੰਦੂ ਲੜਕੀਆਂ-ਲੜਕਿਆਂ ਨੂੰ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਪੰਜੇ ਵਿਚੋਂ ਛੁਫਵਾ ਕੇ ਘੱਰ-ਘਰੀ ਪੁੰਚਾਇਆ। ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮੁਗਲਾਂ ਤੇ ਮਗਠਿਆਂ ਦਾ ਲੱਕ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਚੇ ਸਨ। ਉਸ ਦਾ ਛੇਵਾਂ ਹਮਲਾ ਨਿਰੋਲ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨੇਸਤਾਨਾਬੂਦ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸੀ। ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਕਾਬਲ ਜਾਂਦੇ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਥਾਉਂ-ਬਾਈਂ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਪੱਕੇ ਕਰ ਲਏ। ਅਕਤੂਬਰ 1761 ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰਮਤਾ ਕਰਕੇ ਨਵਾਬ ਕਪੂਰ ਸਿੱਖ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਹਾਕਮ ਉਬੈਦ ਖਾਨ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਲਾਹੌਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਨਵਾਬ ਕਪੂਰ ਸਿੱਖ ਨੇ ਸ: ਜੱਸਾ ਸਿੱਖ ਆਹਲਵਾਲੀਆ ਨੂੰ ਤੁਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਸੁਲਤਾਨ-ਉਲ-ਕੌਮ ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਲਾਹੌਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੰਡਿਆਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਚੁਗਲ ਮੰਤਰ ਆਕਿਲ ਦਾਸ ਨਿਰੰਜਨੀਏ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੱਖ ਮੀਰਾਂਕੌਟੀਏ ਵਰਗੇ ਕਈ ਯੋਧਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਗਲੀ ਕਰਕੇ ਕਤਲ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਘੇਰਾ ਲੰਬਾ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਮੰਤਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੂਤ ਅਬਦਾਲੀ ਵੱਲ ਭਜਾ ਦਿੱਤੇ। ਅਬਦਾਲੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਿਆ ਸੀ। ਮੰਤਰ ਦੇ ਦੂਤ ਉਸ ਨੂੰ ਰੁਹਤਾਸਗੜ੍ਹ ਮਿਲੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਆਉਣ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲ ਗਿਆ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਟੱਬਰ ਟੋਰ ਨੂੰ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਰੇਤਖਲਿਆਂ ਵੱਲ ਛੱਡਣ ਲਈ ਚੱਲ ਪਏ, ਤਾਂ ਜੋ ਬੇਫਿਕਰ ਹੋ ਕੇ ਅਬਦਾਲੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਸਕਣ। ਜਦੋਂ ਅਬਦਾਲੀ ਲਾਹੌਰ ਪੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਸਤਲਜ ਟੱਪ ਕੇ ਮਾਲੇਰਕੋਟਲੇ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਪਿਡ ਕੁੱਪ ਕੌਲ ਡੇਰਾ ਲਈ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਅੱਜਕਲ ਇਹ ਪਿਡ ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ-ਲੁਧਿਆਣਾ ਮੁੱਖ ਸੜਕ 'ਤੇ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਲੜਕੀ ਫੌਜ ਉਸ ਵੇਲੇ 50 ਕੁ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੀ। 50-60 ਹਜ਼ਾਰ ਹੀ ਵਹੀਰ ਸੀ ਅੰਗਰਤਾਂ, ਬੱਚੇ ਤੇ ਬ੍ਰਿਧਾ ਸਿੱਖ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਬਰਨਾਲੇ ਵੱਲ ਨਿਕਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਬਾਬਾ ਆਲਾ ਸਿੱਖ ਦੀ ਮਦਦ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਪਰ ਅਬਦਾਲੀ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਮਾਰੇ ਆਲਾ ਸਿੱਖ ਨੇ ਇਸ ਕੌਮੀ ਸੰਕਟ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਭਾਰਵਾਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਨਾ ਢੜੀ, ਸਗੋਂ ਰਾਜਧਾਨੀ ਛੱਡ ਕੇ ਆਸੋ-ਪਾਸੋ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਮਾਲੇਰਕੋਟਲੇ ਦੇ ਨਵਾਬ ਭੀਖਣ ਸ਼ਾਹ ਤੇ ਸਰਹਿਦ ਦੇ ਸੁਖੇਦਾਰ ਜੈਨ ਖਾਨ ਨੇ ਘੇਰਾ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਕੂਚ ਕਰਨ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਬਦਾਲੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਾਲੇਰਕੋਟਲੇ ਲਾਗੇ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਬਿਸਲੀ ਵਰਗੀ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਹਟਿਆ। ਉਹ ਮਹਿਤਾਬ ਦੀ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਹਟਿਆ।

ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਖੂਨੀ ਕਾਂਡ ਵੱਡਾ ਘੱਲ੍ਹਾਰਾ

ਫੌਜ

ਆਪ ਰੱਖੀ ਤੇ ਅੱਧੀ ਆਪਣੇ ਵਜੀਰ ਸ਼ਾਹਵਾਲੀ ਖਾਨ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਸਮੇਤ ਜੈਨ ਖਾਨ, ਭੀਖਣ ਖਾਨ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨ ਲੱਛਮੀ

ਦੀ ਵਹੀਰ ਦਾ ਭਾਗੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਘਮਸਾਨ ਵਿਚ ਦੋ ਪੁਰਾਤਨ ਬੀੜਾਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਲੀ ਤੇ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੀ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ

ਫੌਜਾਂ ਪਿਆਸ ਨਾਲ ਮੰਗੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਪਾਣੀ 'ਤੇ ਟੁੱਟ ਪਈਆਂ, ਏਨੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਦੂਰ ਨਿਕਲ ਗਏ। ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਬਰਨਾਲੇ ਤੱਕ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ। ਅੱਗੇ ਹਨੇਰਾ

ਸੈਨਿਕ ਨਾ ਬਚਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਜ਼ਖਮ ਨਾ ਲੱਗ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਘੱਲ੍ਹਾਰੇ ਦਾ ਬੜਾ ਵਧੀਆ ਅਸਰ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਜੋ ਅਬਦਾਲੀ ਦਾ ਮਾੜਾ-ਮੋਟਾ ਡਰ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੌਮ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਮਗਠਿਆਂ ਵਾਂਗ ਦੁਬਾਰਾ ਉੱਠ ਨਾ ਸਕਦੀ। ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਬਦਾਲੀ ਨੂੰ ਜੰਗ ਪਿੱਪਲੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਘੇਰ ਲਿਆ।

ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਨੀਹਾਂ ਵਿਚ ਬੂਰੂ ਦੱਬ ਕੇ ਮੁੱਢੋਂ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਇਹ ਵੇਖਣ ਵਾਸਤੇ 9-10 ਮਹੀਨੇ ਹੋਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਦੁਬਾਰਾ ਉੱਠਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ 5-6 ਮਹੀਨੇ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਕੱਢੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਘੱਲ੍ਹਾਰੇ ਵਿਚ ਹੋਏ ਕਤਲੇਅਮ ਦਾ ਬੜਾ ਰੰਜ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਫੱਟ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਆਠੇ ਤਾਂ ਅਬਦਾਲੀ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਗੁਰਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 5 ਫਰਵਰੀ, 1762 ਈ: ਨੂੰ ਘੱਲ੍ਹਾਰਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਮਈ 1762 ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸਰਹਿਦ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ। ਜੈਨ ਖਾਨ ਨੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਈਆ ਨਜ਼ਰਾਨਾ ਦੇ ਕੇ ਰਾਜੀਨਾਮਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਦੂਰੋਂ-ਨੇਤੀਓਂ ਹਵਿਆਰ ਤੇ ਗੋਲੀ-ਸਿੱਕਾ ਖ਼ਗੀਦ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਕੁਚ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਦੀਵਾਲੀ ਤੱਕ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦੀ ਗਾਨੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਲਾਜ਼ੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਵਿਆਹੁਣ ਲਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਅਬਦਾਲੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਲੜਨ ਤੋਂ ਘੱਥਰਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮੁੱਖ ਫੌਜ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਉਦੀਨੀਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸ਼ੁਲ੍ਕ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੇ ਦੂਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਭੇਜੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਬੇਇੱਜਤ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਗ ਨਾ ਚਲਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਅਬਦਾਲੀ ਇਕ ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਫੌਜ ਲੈ ਕੇ 16 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ 17 ਅਕਤੂਬਰ, 1762 ਨੂੰ ਦੀਵਾਲੀ ਸੀ ਤੇ ਪੂਰਨ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਹਿਣ ਸੀ। ਤੱਕੇ ਹੀ ਸਿੱਖ ਅਬਦਾਲੀ 'ਤੇ ਟੁੱਟ ਪਏ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਬੜਾ ਘੇਰ ਯੁੱਧ ਹੋਇਆ। ਪਾਣੀਪਤ ਅਤੇ ਅਨੇਕ ਯੁੱਧਾਂ ਦਾ ਗਾਜ਼ੀ ਅਬਦਾਲੀ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਰ ਕੇ ਲਾਹੌਰ ਦੇੜ ਗਿਆ। ਇਸ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਪੈਰ ਨਾ ਲੱਗੇ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਈ ਫੌਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੌਪਰੀਆਂ ਦੀ ਫੌਜ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਮਹਾਰ ਚਿੜ੍ਹਾ, ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਛਾਪਾਮਾਰ ਯੁੱਧ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਛਾਪਾਮਾਰ ਯੁੱਧ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਹੀਰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੇਖ ਕੇ ਅਨੇਕ ਪਾਸੋਂ ਪਾਸੋਂ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਹੀਰ ਦੀ ਚਿੱਤਾ ਸੀ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਛਾਪਾਮਾਰ ਯੁੱਧ ਕਰਕੇ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਦੂਸਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਕਰੀਬ 50 ਫੌਜ ਕਰੀਬ ਸੀ। ਅਜਾਹ ਤੇ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਪੈਰ ਨਾ ਲੱਗੇ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਈ ਫੌਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੌਪਰੀਆਂ ਦੀ ਫੌਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੌਪਰੀਆਂ ਦੀ ਫੌਜ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਮਹਾਰ ਚਿੜ੍ਹਾ, ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਛਾਪਾਮਾਰ ਯੁੱਧ ਕਰਕੇ ਅਨੇਕ ਕੌਮੀਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਤੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਇਕ ਇਕ ਲੱਕਲਾ ਘੱਡਸਵਾਰ ਸਿੱਖ ਹੀ ਘੱਡਾ ਦੰਡਾ ਕੇ ਅਬਦਾਲੀ ਨੂੰ ਆ ਪਿਆ। ਉਹ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅੰਗ-ਰੱਖਿਆਂ ਦੀ ਹੱਥ ਵੱਡਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੇ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਪੈਰ ਨਾ ਲੱਗੇ। ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਬੂਨ੍ਹ ਦੇ ਕੌਮੀਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਤੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਇਕ ਇਕ ਲੱਕਲਾ ਘੱਡਸਵਾਰ ਸਿੱਖ ਹੀ ਘੱਡਾ ਦੰਡਾ ਕੇ ਅਬਦਾਲੀ ਨੂੰ ਆ ਪਿਆ। ਉਹ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅੰਗ-ਰੱਖਿਆਂ ਦੀ ਹੱਥ ਵੱਡਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੇ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਪੈਰ ਨਾ ਲੱਗੇ। ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਬੂਨ੍ਹ ਦੇ ਕੌਮੀਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਤੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਇਕ ਇਕ ਲੱਕਲਾ ਘੱਡਸਵਾਰ ਸਿੱਖ ਹੀ ਘੱਡਾ ਦੰਡਾ ਕੇ ਅਬਦਾਲੀ ਨੂੰ ਆ ਪਿਆ। ਉਹ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅੰਗ-ਰੱਖਿਆਂ ਦੀ ਹੱਥ ਵੱਡਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੇ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਪੈਰ ਨਾ ਲੱਗੇ। ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਬ

ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਮੈਨੂੰ

ਪ੍ਰੀਤੀ ਸੁਮਨ

ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਹਰ ਉਸ ਹਵਾ ਦੇ ਬੁੜ੍ਹੇ ਤੋਂ
ਜੋ ਝੱਖੜ ਬਣ ਕੇ ਆਵੇ ਤੇ ਮੇਰੇ ਸੁਪਨੇ ਉਡਾ ਲੈ ਜਾਵੇ..

ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਹਰ ਉਸ ਮੀਂਹ ਦੀ ਕਣੀ ਤੋਂ
ਜਿਸਦੀ ਵਾਫ਼ੜ ਮੈਰੇ ਪੱਕੇ ਖੁਆਬਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਲਾ ਕਰ ਦੇਵੇ..

ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਮਹਿਫਲ ਤੋਂ
ਜਿਥੋਂ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਹਿਮੀਅਤ
ਮੇਰੇ ਪਹਿਾਵੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ...

ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਹਰ ਉਸ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ
ਜੋ ਸਕੈਨਰ ਵਾਂਗ ਮੈਨੂੰ ਸਿਰ ਤੋਂ ਪੈਰਾਂ ਤੀਕ ਦੇਖੇ...

ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ
ਜਿਥੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਆਹ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ
ਮਿਲਣੁੰ...

ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਜ਼ ਦੇ ਲੋਭੀਆਂ ਤੋਂ
ਜੋ ਨੂੰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਧੀ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋਣ...

ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਝੱਖੜਾਂ ਤੋਂ ਡਰ ਸੁਪਨੇ ਬਣਨਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ...
ਕਣੀਆਂ ਤੋਂ ਡਰ ਭਿੱਜਣਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ...

ਲੱਚਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖ ਮਹਿਫਲ 'ਚ ਜਾਣਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ....
ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਡਰ ਖੁਦ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਛੱਕਦੀ...

ਧਮਕੀਆਂ ਤੋਂ ਡਰ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ....
ਲੋਭੀਆਂ ਤੋਂ ਡਰ ਵਿੱਦਿਆ ਦਾ ਦਾਜ਼ ਜੋੜਨਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ...

ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਸੋਚ ਹਾਂ...
ਇੱਕ ਬਦਲਾਵ ਹਾਂ...
ਜੋ ਹਰ ਡਰ ਨੂੰ ਹਰਾ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਰੱਖਦੀ ਹਾਂ...

ਰਿਸਤੇ

ਕਹਾਣੀ

ਆਈ

ਹੋਈ ਆ... ਖੋਰੇ
ਸਹੁਰਿਆਂ ਨੇ
ਕਿਉਂਦੀ... ਅਸੀਂ
ਤਾਂ ਉਸ ਦਿਨ ਦੀ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟੱਬਰ

ਨਾਲ ਕਲਾਮ ਨੀ ਕੀਤੀ... ਜਿਦੱਦਨ ਦਾ
ਕੁੜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ
ਕਰਾਇਆ... ਅਸੀਂ ਬਥੇਰਾ ਕਿਹਾ ਬਈ
ਬਦਾਵਾ ਦਿਓ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਦਾ... ਪਰ

ਨੇ ਮੌਰੀ ਅੱਖ ਨਾ
ਲੱਗਣ ਦਿੱਤੀ। ਮੈਂ
ਸੋਚ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ
ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੇ ਲਈ
ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਗਲਤ
ਸਾਬਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣ

ਦਿਆਂਗੀ... ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦਾ ਘਰ
ਵਸਾ... ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਦਾ ਮੰਹ ਬੰਦ

ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਰਹਾਂਗੀ।

ਅਗਲੀ ਸਵੇਰੇ ਹਾਲੇ
ਚਾਹ ਪੀ ਵਿਹੜਾ
ਸੁੰਭਰਣ ਲਈ ਝੜ੍ਹ

ਚੱਕਿਆ ਸੀ ਕਿ
ਕਾਰਤਿਕ ਸਾਹੋ-
ਸਾਹ ਹੀ ਹੋਇਆ...
ਭੜਿਆ

ਆਇਆ... ਮੰਮੀ ਦੇਖੇ
ਮੇਰੇ ਪੈਂਦੇ ਨੂੰ ਪੁੱਧਰ ਲੱਗ

ਗੀ ਹੈ... ਆਪਣਾ ਕੋਈ
ਦੁਪੱਟਾ ਦੇ ਦਿਓ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ,

ਚੱਲ ਦਿਖਾ ਮੈਨੂੰ ਕਿਥੋਂ ਪੁੱਧਰ ਲਗਦੀ

ਤੇ ਪੈਂਦੇ ਨੂੰ? " ਉਹ ਮੰਮੀ ਉਂਗਲ ਫੜ ਘਰ
ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਖਾਲੀ ਪਲਾਟ ਵਿੱਚ ਲੈ
ਗਿਆ... ਉਥੇ ਉਸਨੇ ਪੈਂਦਾ ਲਗਾਇਆ
ਸੀ ਜੋ ਹਾਲੇ ਛੋਟਾ ਹੀ ਸੀ... ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ
... ਸੱਚੀ ਪੁੱਧਰ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਬੱਚਾ ਸੀ
ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ
ਸਮਝਾਉਣਾ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾਇਆ... ਪੁੱਤਰ ਇਹ ਪੁੱਧਰ
ਹੋਣਾ... ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਿਆਰ ਨਾਲ

ਇੱਕ ਨਾ ਸੁਣੀ... ਬੈਠੀ ਆਹੁਣ ਪੇਕਿਆਂ
ਦੇ... ਤਲਾਕ ਲੈ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਵਿਆਹ
ਕਰਾਉਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੀ ਹੋਣੀ। " ਚਾਚੀ
ਦੀਆਂ ਖੜੀਆਂ-ਬੋਟੀਆਂ ਸੁਣ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ
ਕਰੋ ਮੈਂ ਰੋਂਦੀ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆ ਗਈ ਪਰ
ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗਣ
ਇੱਤਾ। ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਚਾਚੀ ਦੇ ਮੇਹਣਿਆਂ

ਸੁਨੇ ਪਿੰਡ

ਕਿਰਦਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਤਾਰੀਆ

ਅੱਜ ਸੁਨੇ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਨੂੰ ਤੱਕ ਕੇ
ਦਿੱਲ ਵਿੱਚ ਆਪ ਸੁਹਾਰੇ ਇੱਕ ਰੁੰਗ ਜਿਹਾ ਭਰ ਹੈ

ਬਜ਼ੁਗਾਂ ਦੇ ਦੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਫੋਹ ਮਾਣ ਕੇ
ਬਦੇ ਬਦੀ ਪਿਆਰ ਚ ਅਕੇ ਦਿੱਲ ਸਿੱਦਾ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਅੱਪੀਆਂ ਚੋਂ ਵਹਿ ਤੁਰਦੇ ਹੋਣੂੰ ਅਤੀਤ ਦੇ ਮੰਜਰ ਤੱਕ ਕੇ
ਦਿੱਲ ਭਰ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਜਿਥੇ ਬੇਡ ਕੇ ਹੋਣੇ ਵਾਲਾਂ

ਅੱਜ ਸੂਨਾਂ ਪੈਂਡਾ ਦੇਖ ਦਿੱਲ ਕਿਵੇਂ ਜਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਵਕਤ ਨੇ ਖੋ ਲਏ ਅਨਮੋਲ ਪਲਾਂ ਦੇ ਲਮਹੇ
ਸੋਚ ਕੇ ਦਿੱਲ ਚੰਦਰਾ ਸੋਚਾਂ ਤਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਸਭ ਉਝੜੇ ਗਸਤੇ ਉਹ ਬਾਹਵਾਂ ਤੇ ਰਹਵਾਂ ਦੇ
ਦੇਖਿਆ ਮੰਜਰ ਜਿਵੇਂ ਅਤੀਤ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਆਪੁਨਿਕ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਗੁੰਮੀਆਂ ਉਹ ਮੌਜ ਬਹਾਰਾਂ
ਕੀਕਣ ਸੁਣੇ ਹੋਏ ਪਿੰਡ ਹਸ਼ਰ ਬਿਆਨ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਸੁਰਿਦਰ
ਤਲਵੰਡੀ

ਕੋਰੇ ਝੱਖੜ ਸਿਖਰ ਦੋਪਹਿਰਾਂ ਤਨ ਤੇ ਹੰਦਾਏ
ਦੂਧ ਮੱਖਣ ਉਹ ਪੈਂਦਾ ਕਰਕੇ ਰੁਖੀ ਮਿੱਟੀ ਖਾਏ
ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗੂੰ ਪਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਰੁਲਦੀਆਂ ਵਿਚ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ
ਦੇਸ਼ ਦਾ ਜੋ ਭੰਡਾਰ ਭਰੇ ਓਹਨੂੰ ਹਰ ਥਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨਾਂ

ਕਿਰਤ ਦੀ ਬਿੱਟ੍ਟ ਕਦਰ ਨਾ ਕੋਈ ਵਿਹਲੜ ਮੌਜਾਂ ਮਾਨਣ
ਬੀ ਐਡ ਐਡ ਕਰਕੇ ਗਲੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਖਾਕਾਂ ਸਾਨਣ
ਜੜੇ ਨਾ ਮਹਿਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਈਕਲ ਵੇਹੜਾ ਥੱਲੇ ਕਾਰਾ
ਦੇਸ਼ ਦਾ ਜੋ ਭੰਡਾਰ ਭਰੇ ਓਹਨੂੰ ਹਰ ਥਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨਾਂ

ਬੰਚਿਆਂ ਕੁੱਖ ਗਰੀਬੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਵੇ
ਆਮ ਆਦਮੀ ਮਰੇ ਜਾਂ ਜੀਵੇ ਢੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋਣੂੰ ਵਿੱਚ ਜਾਵੇ
ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਗਣਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹਾਕਮ ਤਾਰਾਂ
ਦੇਸ਼ ਦਾ ਜੋ ਭੰਡਾਰ ਭਰੇ ਓਹਨੂੰ ਹਰ ਥਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨਾਂ

ਬੰਚਿਆਂ ਕੁੱਖ ਗਰੀਬੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਵੇ
ਆਮ ਆਦਮੀ ਮਰੇ ਜਾਂ ਜੀਵੇ ਢੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋਣੂੰ ਵਿੱਚ ਜਾਵੇ
ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਗਣਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹਾਕਮ ਤਾਰਾਂ
ਦੇਸ਼ ਦਾ ਜੋ ਭੰਡਾਰ ਭਰੇ ਓਹਨੂੰ ਹਰ ਥਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨਾਂ

ਨੇ ਮੌਰੀ ਅੱਖ ਨਾ
ਲੱਗਣ ਦਿੱਤੀ। ਮੈਂ
ਸੋਚ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ
ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੇ ਲਈ
ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਗਲਤ
ਸਾਬਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣ

ਦਿਆਂਗੀ... ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੇ ਲਈ
ਵਸਾ... ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਦਾ ਮੰਹ ਬੰਦ

ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਰਹਾਂਗੀ।

ਅਗਲੀ ਸਵੇਰੇ ਹਾਲੇ
ਚਾਹ ਪੀ ਵਿਹੜਾ
ਸੁੰਭਰਣ ਲਈ ਝੜ੍ਹ

ਚੱਕਿਆ ਸੀ ਕਿ
ਕਾਰਤਿਕ ਸਾਹੋ-
ਸਾਹ ਹੀ ਹੋਇਆ...
ਭੜਿਆ

ਆਇਆ... ਮੰਮੀ ਦੇਖੇ
ਮੇਰੇ ਪੈਂਦੇ ਨੂੰ ਪੁੱਧਰ ਲੱਗ

ਗੀ ਹੈ... ਆਪਣਾ ਕੋਈ
ਦੁਪੱਟਾ ਦੇ ਦਿਓ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ,

ਚੱਲ ਦਿਖਾ ਮੈਨੂੰ ਕਿਥੋਂ ਪੁੱਧਰ ਲਗਦੀ

ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਰਾਜ

ਤੁਰਤਿੰਦਰ
ਸਿੰਘ ਸੰਘ

ਗਜ ਕਦੇ ਨਾ ਚੱਲਦੇ, ਹਿੱਕ ਦੇ ਜੋਂਗ ਨਾਲੁ।
ਘਰ ਉਹ ਉਜ਼ਝ ਜਾਂਦੇ, ਜੋ ਕੁੱਤੀ ਰਲਸੇ ਚੌਰੰ ਨਾਲੁ।

ਅੰਦਰਾਤੇ ਦਾ ਅੰਨ ਖਾਰੇ, ਹੱਥ ਮਿਲਾਵੇ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲੁ।
ਆਪਣੇ ਪਨ ਦੇ ਦੇਵੇਂ ਦਿਲਾਸੇ, ਅੱਖ ਮਿਲਾਵੇ ਗੈਰਾਂ ਨਾਲੁ।

ਜੇਠਾਂ ਨੂੰ ਤੂੰ ਮੰਦਾ ਬੋਲੇ, ਪੇਚੇ ਪਾਵੇ ਦਿੱਤਿਗਾਂ ਨਾਲੁ।

ਮਿਹਨਤ ਕਸ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਨਾ ਸੁਣੇ, ਯਾਰੀ ਰਿਸਵਾਤਖ

ਭਾਰਤ ਨੇ ਚੰਥੇ ਟੈਸਟ 'ਚ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਟੈਸਟ ਲੜੀ 2-1 ਨਾਲ ਜਿੱਤੀ

ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਜਖਮੀ ਹੁੰਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਟੈਸਟ ਮੈਚ ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਕਰਾਰੀ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਲੋਚਨਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਟੀਮ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ 'ਚ ਲਗਾਤਾਰ ਦੋ ਟੈਸਟ ਲੜੀਆਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮਾਅਰਕਾ ਮਾਰਨ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਏਸੋਆਈ ਟੀਮ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਟੀਮ ਨੇ ਗਾਬਾ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ 300 ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੌੜਾਂ ਦੇ ਮਿਲੇ ਟੀਚੇ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਟੀਮ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਇਸ ਮੈਚ ਵਿਚ ਮਿਲੇ 328 ਦੌੜਾਂ ਦੇ ਟੀਚੇ ਨੂੰ 7 ਵਿਕਟਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਲੜੀ 2-1 ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਲਈ। ਸੁੱਭਮਨ ਗਿੱਲ (146 ਗੋਂਦਾਂ ਵਿਚ 91 ਦੌੜਾਂ) ਅਤੇ ਚੇਤੇਸਵਰ ਪੁਜਾਰਾ (211 ਗੋਂਦਾਂ ਵਿਚ 56 ਦੌੜਾਂ) ਵਲੋਂ ਖੇਡੀ ਗਈ ਸਾਨਦਾਰ ਪਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਸਭ ਪੰਤ (138 ਗੋਂਦਾਂ ਵਿਚ 89 ਦੌੜਾਂ) ਵਲੋਂ ਅਜੇਡੂ ਰਹਿੰਦੇ ਖੇਡੀ ਲਾਜਵਾਬ ਪਾਰੀ ਦੀ ਬਦੋਲਤ ਭਾਰਤ ਨੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਨੂੰ ਕਰਾਰੀ ਹਾਰ ਦਿੱਤੀ। ਸੁੱਭਮਨ ਗਿੱਲ, ਪੁਜਾਰਾ ਤੇ ਰਿਸਭ ਪੰਤ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਸਾਨਦਾਰ ਬੱਲੇਬਾਜੀ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਯਾਦ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੁਜਾਰਾ ਨੇ ਗਿੱਲ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ 240 ਗੋਂਦਾਂ ਵਿਚ 114 ਅਤੇ ਪੰਤ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ 141 ਗੋਂਦਾਂ ਵਿਚ 61 ਦੌੜਾਂ ਦੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਹ 32 ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਟੀਮ ਨੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਨੂੰ ਗਾਬਾ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਹਾਰਿਆ ਹੋਵੇ। ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਗਾਬਾ ਵਿਚ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਸਾਲ 1988 ਵਿਚ ਹਾਰ ਦਾ ਮੁੰਹ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਗਾਬਾ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ 7 ਮੈਚਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਜਿੱਤ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਇਸ ਮੈਦਾਨ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਛੇ ਟੈਸਟ ਮੈਚਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਮੈਚ ਹਾਰੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਕ ਮੈਚ ਡਰਾਅ ਰਿਹਾ। ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਮਿਲੀਆਂ

ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਮੁਲਕ 32 ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਗਾਬਾ ਮੈਦਾਨ 'ਤੇ ਹਾਰਿਆ

ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਹਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕੰਗਾਰੂ ਟੀਮ ਦੇ ਕਪਤਾਨ ਟਿਮ ਪੇਨ ਦਾ ਗਜ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਟੀਮ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਵਿਗਾਟ ਕੋਹਲੀ, ਮੁਹੰਮਦ ਸਮੀ, ਰਵਿੰਦਰ ਜਡੇਜਾ, ਆਰ ਅਸਵਿਨ ਤੇ ਜਸਪੀਤ ਬੁਮਗਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪਾਰੀਆਂ ਵਿਚ 1000 ਦੌੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਕਟ ਕੀਪਰ ਬਣੇ। ਰਿਸਭ ਪੰਤ ਨੂੰ ਮੈਨ ਆਫ ਦਾ ਮੈਚ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੈਨ ਆਫ ਦਾ ਸੀਰੀਜ਼ ਦੇ ਖਿਤਾਬ ਲਈ ਪੈਟ ਕਿੰਸ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ।

ਏਸੀਆ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਟੀਮ ਭਾਰਤ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹੀ ਘਰ 'ਚ ਲਗਾਤਾਰ 2 ਲੜੀਆਂ ਹਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਏਸੋਆਈ ਟੀਮ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਟੀਮ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ 2018-19 ਤੇ ਹੁਣ 2020-21 ਵਿਚ ਕੰਗਾਰੂਆਂ ਨੂੰ ਲੜੀ 'ਚ ਹਾਰਿਆ। ਏਸੀਆ ਦੀਆਂ ਦੁਸਰੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਇੱਥੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਦੋ ਲੜੀਆਂ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤ ਸਕੀਆਂ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਟੀਮ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਇਕ ਲੱਗਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ

ਖੜ੍ਹੇ ਰਹੇ। ਪੁਜਾਰਾ ਨੇ ਆਪਣਾ 28ਵਾਂ ਅਰਧ ਸੈਂਕੜਾ 196 ਗੋਂਦਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਹੋਲੀ ਅਰਧ ਸੈਂਕੜਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੈਂਤ ਆਪਣੀ ਪਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਟੈਸਟ ਕ੍ਰਿਕਟ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪਾਰੀਆਂ ਵਿਚ 1000 ਦੌੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਕਟ ਕੀਪਰ ਬਣੇ। ਰਿਸਭ ਪੰਤ ਨੂੰ ਮੈਨ ਆਫ ਦਾ ਮੈਚ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੈਨ ਆਫ ਦਾ ਸੀਰੀਜ਼ ਦੇ ਖਿਤਾਬ ਲਈ ਪੈਟ ਕਿੰਸ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ।

ਏਸੀਆ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਟੀਮ ਭਾਰਤ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹੀ ਘਰ 'ਚ ਲਗਾਤਾਰ 2 ਲੜੀਆਂ ਹਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਏਸੋਆਈ ਟੀਮ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਟੀਮ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ 2018-19 ਤੇ ਹੁਣ 2020-21 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਕੰਗਾਰੂਆਂ ਨੂੰ ਲੜੀ 'ਚ ਹਾਰਿਆ। ਏਸੀਆ ਦੀਆਂ ਦੁਸਰੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਇੱਥੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਦੋ ਲੜੀਆਂ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤ ਸਕੀਆਂ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਟੀਮ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਇਕ ਟੈਸਟ ਲੜੀ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤ ਸਕੀ।

ਬਾਰਡਰ-ਗਾਵਸਕਰ ਟਰਾਫ਼ੀ ਦੀ ਹੈਟਿੱਕ ਭਾਰਤ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦੁਸਰੀ ਵਾਰ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹੀ ਘਰ ਵਿਚ ਟੈਸਟ ਲੜੀ 'ਚ ਮਾਤਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਭਾਰਤ ਨੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਸਾਲ 2018-19 ਵਿਚ 2-1 ਨਾਲ ਹਾਰਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਬਾਰਡਰ-ਗਾਵਸਕਰ ਟਰਾਫ਼ੀ ਲਗਾਤਾਰ ਤੀਸਰੀ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਨੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਲੜੀਆਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਬਾਰਡਰ-ਗਾਵਸਕਰ ਟਰਾਫ਼ੀ 'ਤੇ ਕਥਜਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। 2018-19 ਵਿਚ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੋਰੇ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੇ 2-1 ਨਾਲ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 2016-17 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਕੰਗਾਰੂ ਟੀਮ ਨੂੰ ਇਸੇ ਅੰਤਰ ਨਾਲ ਹਾਰਿਆ ਸੀ।

ਰਾਸਟਰਪਤੀ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਮੇਤ ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਬੀ ਸੀ ਸੀ ਆਈ. ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੌਂਕਵਾਲੀ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ ਜੇ ਸਾਹ ਨੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦੇ ਸਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਉਸ ਲਈ 5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬੋਨਸ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਰਾਮਨਾਥ ਕੌਰਵਿੰਦ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲਿਦਰ ਮੌਦੀ, ਸਚਿਨ ਤੌਂਦੁਲਕਰ ਸਮੇਤ ਹੋਨਾਂ ਨੇ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੌਦੀ ਨੇ ਟਵੀਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦੀ ਸਫਲਤਾ 'ਚ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਬਹੁਤ ਉਤਸਾਹਿਤ ਹਾਂ। ਪੂਰੇ ਮੈਚ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਉਤਸਾਹਿਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸਕਤੀ, ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਸੰਕਲਪ ਉਤਸਾਹਿਤ ਹੈ। ਟੀਮ ਇੰਡੀਆ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਭਾਵੇਂ ਲਈ ਢੇਰ ਸਾਰੀਆਂ ਸੁੱਭਕਾਮਨਾਵਾਂ।

ਵਿਸਵਾਂ ਟੈਸਟ ਚੈਪੀਅਨਸਪਿ ਸੂਚੀ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪੁੱਜਾ ਭਾਰਤ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਖਿਲਾਫ਼ ਰੁਮਾਂਚਕ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਅੰਤਰਰਸ਼ਟਰੀ ਕਿਕਟ ਪ੍ਰੀਸਟ (ਆਈ ਸੀ ਸੀ.) ਵਿਸਵਾਂ ਟੈਸਟ ਚੈਪੀਅਨਸਪਿ (ਡਬਲਿਊ.ਟੀ.ਸੀ.) ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਚ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪੁੱਜਾ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦੇ ਨਾਂ 430 ਅੰਕ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ (420) ਤੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ (332) ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਇੱਗਲੈਂਡ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਚੰਥੇ ਤੇ 5ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਟੈਸਟ ਰੈਂਕਿੰਗ 'ਚ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਨੂੰ ਹਟਾ ਕੇ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪੁੱਜਾ ਗਈ ਹੈ, ਜਦਕਿ 118.44 ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੈ।

5 ਕਰੋੜ ਬੋਨਸ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ 'ਚ ਮਿਲੀ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ 'ਤੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਬਾਰਿਸ ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਬੀ ਸੀ ਸੀ ਆਈ. ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੌਂਕਵਾਲੀ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ ਜੇ ਸਾਹ ਨੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦੇ ਸਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਉਸ ਲਈ 5 ਕਰੋੜ ਦੇ ਬੋਨਸ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬੀ ਸੀ ਸੀ ਆਈ. ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੌਂਕਵਾਲੀ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ ਜੇ ਸਾਹ ਨੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦੇ ਸਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਉਸ ਲਈ 5 ਕਰੋੜ ਦੇ ਬੋਨਸ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਜੂਨੀਅਰ ਮਹਿਲਾ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਨੇ ਚਿੱਲੀ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਮਹਿਲਾ ਟੀਮ ਨੂੰ ਹਾਰਿਆ

ਸੈਂਟਿਆਗੋ (ਚਿੱਲੀ) - ਭਾਰਤੀ ਮਹਿਲਾ ਜੂਨੀਅਰ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਨੇ ਇਥੇ ਚਿੱਲੀ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਮਹਿਲਾ ਟੀਮ ਨੂੰ 2-0 ਨਾਲ ਹਾਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜੇਤੂ ਮੁਹਿਮ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਚਿੱਲੀ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਇਹ ਪੰਜਵਾਂ ਮੈਚ ਸੀ। ਇਸ 'ਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਚਾਰਾਂ 'ਚ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਕ ਮੈਚ ਡਰਾਅ ਰਿਹਾ। ਚਿੱਲੀ ਟੀਮ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਕੁਆਰਟਰਾਂ 'ਚ ਸਥਤ ਚੁਣੌਤੀ ਪੈਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਆਖਰੀ ਕੁਆਰਟਰ 'ਚ ਦੋ ਗੋਲ ਕਰਨ 'ਚ ਸਫਲ ਰਹੀ। ਸੰ

STRESS is Killing Them – Do We Care Enough For Men-In-Uniform?

The attention of the entire world is currently focused upon the deadly corona-virus and the tragic suffering-cum-destruction unleashed by it on the human lives. Out of a total of 93.8 million cases globally, 2.01 million people have sadly succumbed to the dangerous tentacles of the corona-virus till now. The fear factor has risen exponentially and people are seen taking precautions like wearing face-masks, maintaining social distance, shunning their office routines and getting confined-cum-isolated to the four walls of their homes only. This highlights the simple fact that we all want to live and nobody wants to die – this is, of course, a natural tendency of the homo-sapiens as a race and species. While everyone is today engrossed in talking about the corona-virus in television studios, discussion rooms and online debates, I feel that this should also be a time to highlight another important 'virus' which is equally or rather more dangerous than even the COVID-19 virus. Before the readers of this article stress their mind into guessing it, let me highlight that according to the recent observations by the United Nations (UN) agency – International Labour Organisation (ILO), 2.8 million workers die every year due to this 'virus' while an additionally 374 million people get injured or fall ill because of it. This 'virus' is a grave threat to humanity and it goes by the common name of 'STRESS'. Most of the people across the globe are actually suffering enormous amounts of active and passive levels of mild to severe variations of stress in their daily lives. Some are aware about it while others do not know it and many people even try to avoid talking about it as they perceive it to be a stigma. Today, when innumerable people are dying due to stress, it becomes critically important to bring this issue into the public domain and talk about it openly before it

is too late. It is worthwhile to note that all men-in-uniform, whether in the army, paramilitary or police organizations are always perceived to be physically and mentally fit, alert, disciplined and healthy to the core. Against this general backdrop of *hoi polloi's imagination* about the physical and mental prowess of the armed forces personnel, it has come as a severe shock to learn that according to a recently released report by the United Service

Institution of India (USI), a Service think-tank, severe levels of stress have been found amongst the Indian army personnel which causes them to undergo depression, commit suicides and leads to major loss of trained and disciplined human lives. It is simply deplorable that the country is losing more army personnel to suicides, fratricides and untoward incidents caused by workplace stress as compared to wars, fighting terrorists or enemies. This should be enough to awaken the concerned higher authorities out of their deep slumber of sheer ignorance and dilly-dallying tactics to wrongly portray the picture as 'All is Well' when, in reality, the army personnel are grappling to overcome the stress levels at their workplace caused by operational and non-operational stressors. The need of the hour is to undertake an in-depth analysis of the underlying causes of such stress which derails their health and negatively compromises their combat efficiency in the field. The USI report has talked at great length about the operational stressors and refers to the extremely hard-cum-challenging nature of the service conditions of the army personnel such as prolonged exposures to the conflict-ridden areas, counter-insurgency and

counter-terrorism environment which has an automatic adverse impact upon their mental and emotional well-being. Frequent transfers and dislocations, overburdened commitments, lack of perceived fairness-cum-transparency in postings and promotions, downgradation

language used by seniors against their juniors, etc., are some of the main causes of stress amongst the police personnel. Hypertension, anxiety disorders, depression, psychosis, neurosis, addiction to sedatives, alcohol, and other related ailments have been found to

be severely affecting the men-in-uniform. A majority of police personnel can be found to be suffering from alcohol addiction or having a serious ailment like cancer. An institutionalized approach is needed at the

higher levels of army, police and paramilitary leadership to effectively tackle the crisis of stress of men-in-uniform by focusing upon the stress prevention and management strategies in a professional and humane manner. The quality of leadership, command and man-management has to be groomed in such a desirable manner that it actually encourages the officers at all ranks to openly talk, recognize and discuss about the causes and consequence of their stress levels and not brush this urgent topic under the carpet as a side-note. It has become imperative to measure the stress levels of our uniformed soldiers on a regular basis and devise holistic strategies to counter the growing menace of stress in order to preserve their morale, motivation, honor and dignity. The help of professional psychologists and counselors must be utilized to set up counseling cells in the army, police and paramilitary units to provide a cushion of emotional support and empathetic concern to the soldiers who are found to be psychologically sad, dismayed, dejected and frustrated. All the forces have their own drill manuals and weaponry protocols and procedures which have been put in place to deal with the cleaning and maintenance of the weapons

and machinery. In the same manner, the Standard Operating Procedures (SOP's) must be devised and implemented at the ground levels to deal with the emotional cleaning and psychological maintenance of the soldiers and police personnel in stress. Every year, a psychological testing of the men-in-uniform is needed to assert their levels of mental well-being and ascertain the stress levels which can be dealt with relaxation therapies and yoga techniques. If any soldier does not feel psychologically fine and is undergoing stress, how can they be expected by the organization to efficiently perform their duties towards the society in a fine manner? The writing is very much clear on the wall; we cannot afford to ignore it.

To talk about stress should no longer be perceived and treated as a stigma. The truth is that we cannot arrive at solutions unless and until we talk about the problems at hand in a fair and free manner. A soldier who is mentally happy and psychologically satisfied will automatically be an asset to the nation and would be inclined to perform his or her duties in the organization in a better manner than usual. The higher leadership of the armed, paramilitary and police organizations need to understand that behind every uniform is a human soul in flesh and blood and not a machine. The soldiers and police personnel also have emotions, feelings and families. They cannot be expected to behave as machines; adequate care and support should be provided to them in coping with operational and non-operational stressors. A clear-cut emphasis on the human welfare is the much needed answer to deal with the current crisis of stress amongst the army and police personnel. Stress can be managed and overcome with the right approach and skills. Mental well-being of the soldiers is important by all measures.

Gurjot Singh Kaler
Superintendent of Police (SP), Punjab

Be creative, be contagious!

I read this beautiful quote, "Creativity is contagious." I found it so beautiful that I could not resist writing about it. The most beautiful creation by God is life and all the different forms of life. Just look around and travel through your thoughts and imagination by thinking of all the life forms and their habitats on our planet. It's nothing less than mesmerizing!

Since our creator is so fabulously creative why wouldn't we all be? The word contagious is used in many respects and mostly we all come across this word in terms of science and diseases but it's not always the diseases that are contagious, there are other positive things also that can be communicated and can spread positivity and happiness. Creativity is inventing or creating something new from what already exists by overcoming all the shortcomings of that. Curiosity gives birth to creativity. When one is curious enough to question everything and do not accept things as such, it leads to creativity. Some people are tagged as very creative. Are they exceptional? No, they are simply curious and believe in their imaginations and thought processes. They believe in creating and in overcoming problems by finding solutions to them. Conscious observation leads to creation. You can witness all sorts of creative people. Some can bring stones to life and some paint life on canvas. Some make the clothes bloom with flowers and some just create magic out of the sand. Some

are upcycling masters and some are very resourceful at daily life hacks. Some are wonderful cooks and bakers and some just bring life to the still photos. Some are graceful dancers and others just weave this life with rhythm. All these categories of people are contagious!

Creative people do not think out of the box but what they can make out of the box. They know how to treat themselves well to live a life with zest. They are never depressed as they know what they truly love and are resilient whenever something pulls them down. They are contagious because they spread happiness and are a great source of inspiration. They love to be loved and love to spread love. Everyone is creative but we all need to spend some time with ourselves to observe and bring out our creative side.

Creative people know how to present life beauti-

fully and how to live with passion. A life driven by passion is worth living. Love being yourself and love being creative. You can be creative in anything and creativity doesn't require a coaching class to learn from but if you want to master your already existing skill, you can take guidance from experts in the respective field to make you polish your artistic side. Creativity reflects in everything you do, the way you talk, the way you present yourself, the way you express yourself, the way you find solutions to the problems, and the way you look at life from your perspective.

Each individual's life is an exceptional creation and you just have to embellish your own life with a little more creativity by making already existing things exceptional in your beautiful way. The most beautiful aspect of being oneself is that no other person is you and there is no comparison, each one of you is a genius in your special way and each one of you is creative. Do not compare, just be what you are and just be confident in what you do, opportunities will knock on your door.

Hence,

Share your ideas, Showcase your creation, Let's be creative, Let's be contagious.

Navpreet Brar

How the pandemic affected women-A perspective

It has been almost a year since the world is grappling with the COVID-19 pandemic and a century since the last global pandemic- the Spanish Flu of 1920 occurred. Much has been written and said about the COVID-19 pandemic now.

People have shared their experiences during the pandemic time on various platforms. While some had found back their lost hobbies during the lockdown and had positive experiences to share, most others were not as fortunate. The pandemic has affected different sections of society in different ways. Some have been affected more than others.

However, it is worthwhile to notice the impact of the pandemic on both genders. Women seem to have been at a greater disadvantage than men, in more ways than one and the pandemic seems to have increased the gender inequalities existing in the pre-pandemic time, to an extent.

Firstly, the lock downs imposed due to the pandemic affected the supply of goods. People had access to only the essentials. Now, what constitutes essentials? In common parlance, it comprises mostly food and medicines. However, one essential that was overlooked was related to women's sanitary needs, menstrual products, and the like.

Earlier young girls from rural areas and those from the poor and marginalized sections had access to sanitary pads in government schools, but with schools closing down and movements restricted, these girls were left with no option but to use cloth at home which was unhygienic. This coupled with the access to health care services also being affected, worsened the situation further. Many girls and women had to silently suffer the resulting pangs.

The education and nutrition of girls have also been adversely affected. With family incomes dwindling and resources being limited, more girls than boys were forced to drop out of school. Estimates reveal that an additional 11 million girls may leave school by the end of the COVID cri-

sis, the world over, further widening the gender education as well as gender nutrition gap.

This is more significant in the case of girls as going to school serves multiple needs – it provides access to education, access to nutrition in the form of a wholesome meal, and access to free/subsidized sanitary pads. Thus dropping out of school is more disastrous for girls as compared to boys.

Secondly, the domestic help stopped coming for work during the lockdown. This affected women on both sides of the spectrum in their peculiar ways. The domestic workers were disadvantaged as job loss meant financial insecurity for most of these poor and marginalized women and further limited their access to food and health care services. As per one estimate, 72 percent of domestic workers have lost their jobs due to the pandemic, the world over, 80 percent of which are women.

The female employers were also left with the added workload of managing the domestic chores all by themselves while attending to the office work online.

In addition to this, with the schools and daycare services closed, and kids at home, they too had to be looked after while helping them with the online classes and schoolwork. This added work piled up the stress – both physical as well as mental. Some had elderly and sick to look

after as well and with outside nursing care unavailable, this too was an added responsibility.

This led to an increase in not just physical strain but also had a toll on the mental and emotional health of women. With increasing periods of confinement, a surge in cases of domestic violence was also noticed across all strata of society.

Statistics reveal that 1 in 3 women faced some sort of violence in the pre-pandemic period. As per the National Commission for Women (NCW) data, domestic violence complaints have increased by 2.5 times since the nationwide lockdown was imposed. This reflects cases that are being reported, while there may be as many that have gone unreported. This is nothing short of a pandemic brewing within a pandemic-in fact a sort of shadow pandemic.

Thirdly, the plight of migrants became quite evident in due course of time. Worse affected among them were women and kids who were forced to walk for miles without access to food, toilets, and medicines. One could see even pregnant women on the move, babies being born on railway platforms, in Shramik trains, etc. with no access to even the basic health infrastructure. Further, it is estimated that the pandemic will push 96 million people into extreme poverty by 2021, 47 million of whom are women and girls. Thus, the pandemic-induced poverty

surge will also widen the gender poverty gap i.e., more women will be pushed into extreme poverty as compared to men. Usually, women are employed in less secure jobs, informal sectors, and earn less as compared to men, which increases their vulnerability in times of a crisis. Even among entrepreneurial women, more number of self-employed women have lost their jobs as compared to self-employed men, due to the pandemic.

The stress of unwanted pregnancies, sexual violence, and physical abuse also added to the woes of women during this period. At the same time, access to social and legal services was limited as most helplines were non-functional, shelter homes were closed and police and law enforcement agencies were overburdened with feeding people and providing essentials to the citizens.

As per a report by UN Women, globally 70 percent of health workers and first responders are women, and yet, they are not at par with their male counterparts, in terms of pay, etc. At 28 percent, the gender pay gap in the health sector is higher than the overall gender pay gap, which stands at 16 percent.

Thus the pandemic has made more evident the already existing, glaring gender inequalities and the disadvantage that women still face in society. Women are still considered the primary caregivers and are expected to be the first responders to family needs irrespective of their status or state of mind, health, and well-being.

However, as we enter the new year with new hopes and aspirations, we all should endeavor to bring about a mindset change that makes this world a better, comfortable, and more inclusive place for women to live in and contribute to their utmost potential, for all times to come. Only then we can achieve empowerment of women in the true sense, lest the gender inequalities are bound to outlive the pandemic.

Dr Ankita Kansal

State Tax Officer, Punjab and Author of the book "Covid-19: A Pandemic"

Unfolding The COVID-19 Vaccine

The dawn of the New Year 2021 has brought new hope. 2020 has been a difficult year in many ways than one. The pandemic fatigue seems to have set in as people can be seen without masks at public places or using them improperly. Tourist destinations have been opened up and people have started thronging such places with their families, as is evident from the traffic jams witnessed on way to popular tourist spots. Receptivity to restrictions and lock downs has reduced all over the world and countries imposing lock downs are facing tough opposition from their citizens. In the midst of all this, the much awaited launch of the vaccine for COVID-19 has given new hope to the people as a possible way out of the pandemic.

On January 16, 2021 the Prime Minister of India launched the coronavirus vaccination drive in India through video conferencing. 3 lakh frontline healthcare workers will be covered in 3006 sites across the country on the first day. With 2,07,229 persons vaccinated on Day 1, India has achieved the highest Day 1 vaccination number in the world. 1.65 crore doses of Covishield and Covaxin vaccines will be administered in the first phase, the cost of which shall be borne by the Centre.

Let us have a look at the various aspects related to the coronavirus vaccine.

Scientific approval process - For a vaccine to be fit for use, it has to pass a rigorous process of trials and approvals. At the experimental stage, the vaccine is put to three stages of clinical trials. After each phase of the trial, the results are made public. These are then published

and subjected to peer review. Once one phase of trial gives desired results, then the trial is moved on to the next phase. After the phase III trials, the efficacy and safety of the vaccine is established. After that each country has its own drug regulatory agencies that give approvals before the said vaccine can be administered to the public. Smaller countries that do not have a regulatory agency or similar mechanisms in place, usually rely on the recommendations of World Health Organization (WHO).

Stages of Clinical trial for a Vaccine –

There are five stages in all that a newly introduced vaccine has to undergo. These are: -

Pre-clinical animal studies- At this stage trials are done on animals to check the safety and toxicity of the vaccine.

Phase 1 Human trials- Once the safety is established on animals, phase 1 trials are initiated on humans to test the safety, tolerability and toxicity on humans. This is conducted using different doses on a small number of healthy volunteers.

Phase 2 Human trials –

Once the safety is established in phase 1 human trials, phase 2 trials are initiated that test the ability of the vaccine to generate an immune response i.e., its immunogenicity.

Phase 3 Human trials – Once the safety and immunogenicity is established then the phase 3 trials are initiated where in the volunteers are di-

vided into two groups – one group receives the vaccine while the other group receives the placebo. This helps to test the efficacy of the vaccine in

reducing the disease.

Usually, an efficacy of more than 50 percent is considered reasonable to introduce the vaccine for use in the general public.

Phase 4 (Post market surveillance) –

Once the vaccine is launched for administration to the general public, it is being tested in real life situations. Any adverse effects noticed – AEFI (Adverse Effects Following Immunization) have to be recorded by the manufacturer on a fact-finding sheet and reported periodically to the regulator.

Various vaccines in the fray -

The first candidate to get approvals after due scientific process is the **Oxford University – Astra Zeneca vaccine** that is being manufactured in India by the Pune based Serum Institute of India (SII). The SII is the world's largest vaccine manufacturer. It is available by the name Covishield. The 10 member

SEC (Subject Expert Committee) had recommended granting EUA (Emergency Use Authorization) to this vaccine. These recommendations were then assessed by the DCGI (Drug Controller General of India) who heads the CDSCO (Central Drugs Standard Control Organization), which is India's drug regulator.

This vaccine is known globally as AZD1222. The technology used is based on use of a weakened and modified version of adenovirus (a common cold virus) that causes infections in chimpanzees and contains the genetic material of the Sars-CoV-2 virus spike protein. After the vaccination is given, the surface spike protein is produced, priming the immune system to attack the Sars-CoV-2 virus if it later infects the body. This vaccine has the advantages of storage and cost. It can be stored and transported at 2 degree C to 8 degree C for six months. Each dose is likely to cost around \$3-4. Presently two different dosing regimes are being studied and efficacy varies accordingly. The efficacy is 62% when two full doses are administered 4 weeks apart. The efficacy is 90% when half a dose is given first followed by full dose.

However the drug regulatory authorities in UK have rejected the latter regime. Another vaccine in line is the **Pfizer-BioTech vaccine**. It is based on the mRNA technology. It has been granted emergency validation by WHO and was the first to be approved anywhere in the world. This will help coun-

tries around the world to quickly approve its import and distribution. It has an efficacy of 95%. However, the downside is the cost and storage requirements. It is likely to cost \$20 per shot and needs to be stored at ultra cold temperatures -70-degree C.

Next is **Moderna vaccine**. It is also an mRNA vaccine that has been finalized by US's National Institute of Health along with the US biotechnology company Moderna. It is even costlier at \$25-37 per shot and needs to be stored at -20 degree C. It has an interim efficacy at 94.5%.

Also Read
India's Coronavirus vaccination drive based on humanitarian, important principles: PM Modi

Apart from these three vaccines with known efficacy, there are three more potential vaccines that are still at the trial stage and efficacy results will be known in early 2021. The first among these is **Bharat Biotech – ICMR** developed Covaxin. It uses traditional inactivated virus platforms that work by neutralizing or inactivating live virus. It has been approved for emergency use in India as a backup to Covishield. Its use has been approved in 'clinical trial mode' only as it is in phase III trials. Clinical trial mode means that the data currently available is not sufficient for it to be called full-fledged therapy. Efficacy results will be known by April 2021.

Another is **Novavax's NVX-CoV2373**. It uses the tried and tested recombinant vaccine platform. It has shown high antibody response in early phase of clinical trial and efficacy will be known by February 2021.

Gujarat based **Zydus Cadila's ZyCov-D** is a DNA vaccine. —————

It is India made and India produced thus ensuring easy availability. However the phase III clinical trials have not yet started so its efficacy is unknown.

Easing of Norms-The Government of India has eased the restrictions on import and export of vaccine to ensure speedy clearance and distribution. The CBIC (Central Board of Indirect Taxes and Customs) has amended norms to facilitate the import and export of COVID vaccine through courier at locations where the Express Cargo Clearance System is operational.

Transportation of the vaccine – The logistics part will be managed by a digital system called the Co-WIN vaccine delivery management system. It will help monitor and keep track of the storage and transport in real time. The vaccine will be transported from the manufacturer to the primary vaccine store by air. There are four primary vaccine stores in India, one each at Karnal, Mumbai, Chennai and Kolkata. These are called Government Medical Stores Depot (GMSD) and run by the Union Health Ministry. From here the vaccine will reach 37 state vaccine stores in refrigerated vans and shall be further dispatched to the district level vaccine stores. From here it shall be taken to the primary health centres or the session site, as applicable.

Co-WIN app- It is an application brought in by the Centre government for digitally monitoring and executing the vaccination process. Co-WIN stands for COVID Vaccine Intelligence Network. It is a digital platform that will help the government coordinate the execution of the inoculations and help the health authorities to monitor the effects of the vaccine in real time. It is available for free on Google Play Store and Apple App Store. The district authorities will bulk upload the data of healthcare workers and other frontline workers onto the app. Further, each medical facility will also add details of persons working with them. The automated

process will filter and remove the duplicate entries. Self registration is not allowed at the moment. It will be available in the later phases of implementation. The registered persons will get an SMS informing them of the time, date and venue of vaccination. The system will be updated once the vaccine is administered. Once this is done, the beneficiary will receive an acknowledgment SMS along

shot. The first shot will be followed by a booster shot after four weeks. The beneficiary has to wait for 30 minutes after receiving the shot, at the centre itself for signs of any immediate adverse or allergic reactions. Further, SII has to follow up with the beneficiaries and closely monitor the post vaccination side effects after immunizations begin, and to submit a report every 15 days.

The Global Scenario– Glob-

equitable distribution so that people in poor and middle-income countries also have access to the vaccine. **Do not lower the guard**- Introduction of the vaccine does not mean that one should lower the guard. Use of face masks, following respiratory etiquette, hand washing and social distancing have to be followed religiously. The reasons being; The immune response begins to develop around two weeks

during storage and transportation.

10 to 15 % of the vaccine stock is expected to be lost to wastage due to non/inadequate adherence to cold temperature requirements. Making the vaccine accessible to the poor and middle income countries. At present rich nations representing 14% of the world's population have bought up 53% of the most promising vaccines so far. Among the top 10 countries in the world with the most doses of vaccine administered so far, 8 are advanced economies. The Bill & Melinda Gates Foundation in association with agencies like WHO, UNICEF, The World Bank etc. is assisting multilateral organizations like Gavi, the Vaccine Alliance in ensuring equitable distribution of COVID vaccines. It is supporting Covax – a WHO led initiative to pool resources from rich countries to help low- and middle-income countries gain access to the vaccine.

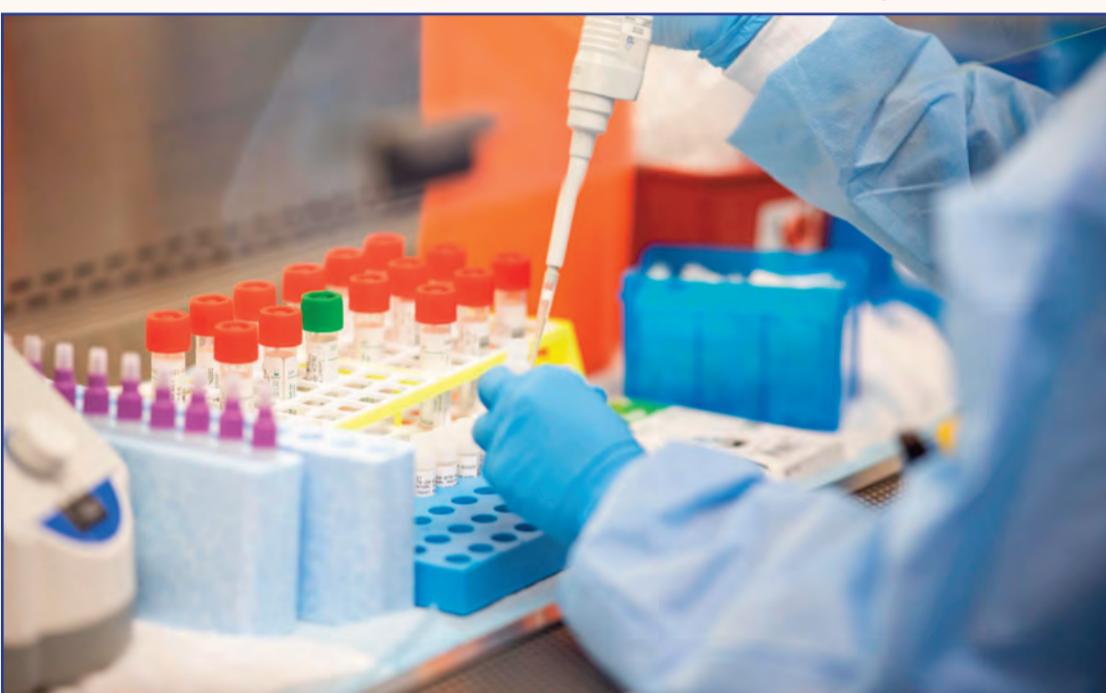
Emergence of new strains of the virus due to mutations. It is another challenge that has an impact on the efficacy of the vaccine and the outcome of the pandemic.

This calls for continuing scientific research while simultaneously ensuring adherence to the triple social vaccines – face mask, hand washing and social distancing.

Misinformation about the possible side effects of the vaccine.

This is another challenge as too much information circulating on social media about the possible side effects of the vaccine may lead to people hesitating to come forward to volunteer for the shot.

Last but not the least, one needs to understand that even though the world has produced a vaccine for corona virus, still any kind of complacency in using face masks and following other preventive practices has to be strictly avoided. Only then can the human race win this battle against the virus.

with a QR-based certificate. In

CORONAVIRUS

the Report Module, the authorities will prepare reports as to the number of vaccination sessions conducted along with details of beneficiaries.

Target group- In the initial phase, the government plans to vaccinate 300 million people by July 2021, which includes four high risk groups, namely healthcare workers other frontline workers like police personnel persons above 50 years of age persons below 50 years of age but with associated comorbidities.

While the first two priority groups need not register on the Co-WIN app as there data will be auto populated by the respective organizations; the next two high risk groups have to get themselves registered. The government is largely relying on the electoral rolls data to identify this group.

Administration- The vaccines have to be administered to the age group 18 years and above by an intramuscular

ally the US, UK, China, Canada and Israel are among the few countries that have already started vaccinating their populations. While Israel has achieved the highest proportion of population vaccinated at 11 %, China has administered to the highest in terms of volume – 4.5 million people have been vaccinated. Israel is aiming at achieving herd immunity while the UK is prioritizing its older population. Thus, different countries are following different strategies as per resources available and demographics.

Situation in India- In India, 50% of the doses produced by SII will be split between India and Covax Facility, a WHO led pool to distribute vaccines to low- and middle-income countries. Astra Zeneca has reached a \$750m agreement with Coalition for Epidemic Preparedness Innovations (CEPI) and Gavi (global vaccine initiative) to support the manufacturing, procurement and distribution of 300 million doses. This reflects its commitment to

after the booster dose has been given which means around six weeks after the first shot.

The vaccine has around 90% efficacy, which means around 10% of those receiving the vaccine will still be susceptible.

Considering India's population, the priority group chosen is still small for the herd immunity to develop.

The virus is known to mutate which may affect the efficacy of the vaccine.

Research has shown that the antibodies, whether induced by natural infection or by vaccine, are known to last for six months. After that though a serious disease may be averted but not re infection.

The challenges ahead- Availability of adequate number of vials and syringes.

In 2021, the production of vials and syringes is likely to be expanded. Most vaccine manufacturers are also shifting to larger vials that can hold a greater number of doses to tide over any shortage of vials.

Ensuring strict adherence to temperature requirements

Study on Influence of Money

Money matters to happiness more than previously thought

Washington [US]: A new research has shown that contrary to previous influential research, money does influence an individual's happiness. One potential reason leading to this conclusion could be that higher earners feel an increased sense of control over life.

The study which was published in the journal, *Proceedings of National Academy of Sciences* asked, what's the relationship between money and well-being? "It's one of the most studied questions in my field," says Matthew Killingsworth, a senior fellow at Penn's Wharton School who studies human happiness.

He continues, "I'm very curious about it. Other scientists are curious about it. Laypeople are curious about it. It's something everyone is navigating all the time." To answer this question, Killingsworth collected 1.7 million data points from more than 33,000 participants who provided in-the-moment snapshots of their feelings during daily life.

In a paper in the *Proceedings of the National Academy of Sciences*, Killingsworth confirms that money does influence happiness and, contrary to previous influential research on the subject suggesting that this plateaus above \$75,000, there was no dollar value at which it stopped mattering to an individual's well-being.

Killingsworth conducts much of his work using a technique called experience sampling, which asks people to repeatedly fill out short surveys at randomly selected moments during their day. "It tells us what's actually happening in people's real lives as they live them, in millions of moments as they work and chat and eat and watch TV."

Most previous studies of the money-happiness link focused on evaluative well-being, which encompasses overall satisfaction with life. But for this study, Killingsworth aimed to capture both evaluative and experienced well-being, the latter indicating how people feel in the moment.

Through an app he created called Track Your Happiness, people recorded this a few times each day, with check-in times randomized per participant. To measure experienced well-being, each check-in asked them,

"How do you feel right now?" on a scale ranging from "very bad" to "very good." At least once during

the process, participants also answered the question, "Overall, how satisfied are you with your life?" on a scale of "not at all" to "extremely." This measured evaluative well-being.

Secondary measures of experienced well-being in-

the curve, an inflection point where money stops mattering. Instead, it keeps increasing."

Here, "income" refers to a concept known as log(income); rather than each dollar mattering the same to each person, each dollar starts to matter less the

more a person earns. "We would expect two people earning \$25,000 and \$50,000, respectively, to have the same difference in well-being as two people earning \$100,000 and \$200,000, respectively. In other words, proportional differences in income matter the same to everyone." Beyond that, Killingsworth's work also provides a deeper understanding of the link between income and happiness.

Higher earners are happier, in part, because of an increased sense of control over life, he says. "When you have more money, you have more choices about how to live your life. You can likely see this in the pan-

demic. People living paycheck to paycheck who lose their job might need to take the first available job to stay afloat, even if it's one they dislike. People with a financial cushion can wait for one that's a better fit. Across decisions big and small, having more money gives a person more choices and a greater sense of autonomy." Yet it might be best not to define success in monetary terms, he says.

"Although money might be good for happiness, I found that people who equated money and success were less happy than those who didn't. I also found that people who earned more money worked longer hours and felt more pressed for time."

Though the study does show that income matters beyond a previously believed threshold, Killingsworth also doesn't want the takeaway to enforce an idea that people should focus more on the money. In fact, he found that, in actuality, income is only a modest determinant of happiness.

"If anything, people probably overemphasize money when they think about how well their life is going," says Killingsworth. "Yes, this is a factor that might matter in a way that we didn't fully realize before, but it's just one of many that people can control and ultimately, it's not one I'm terribly concerned people are undervaluing." Rather, he says he hopes this research can help move forward the conversation in an attempt to find what he calls the "equation for human happiness."

Pak anti-terrorism official shot dead by gunman in Peshawar

Peshawar [Pakistan]: An unidentified gunman shot dead an anti-terrorism official in Peshawar, the capital of Khyber Pakhtunkhwa province, Xinhua reported security officials told media.

Pakistani security officials said the gunman on Saturday opened fire on Counter-Terrorism Department (CTD) personnel outside the Central Jail in Peshawar, killing an inspector of the CTD.

Another CTD official was injured in the attack and was shifted to a hospital. No group or individual has claimed responsibility for the attack yet.

Ammonia gas leaks from cold storage plant in Ferozepur

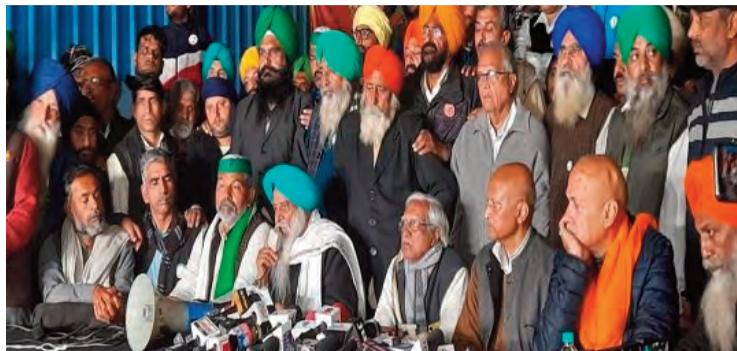
Ferozepur : On Saturday late night, an ammonia gas leakage from closed down cold storage for the last three years near Bagdadi Gate noticed was plugged with the help of fire department officials, without any loss, within two hours. There was a panic among the people of the area when the gas spread to the nearby houses and they came out of their houses. As per the information, the said cold storage is closed for the last few years but the machinery was still lying fitted in the building and suddenly gas started leaking from the

building. When the people residing nearby, started feeling suffocation and respiratory problem, the police was informed. Immediate the fire brigade team was called and in about 30 minutes, the gas mixed up with the air was controlled after two hours. A gas

cylinder expert was also called on the spot and gas leakage work was started. On getting the information, Parminder Singh Pinki, local MLA reached the spot informed that there are about 25 cylinders of 60 kg each in the store but not much gas was there. SDM Amit Gupta also reached the spot along with Dr. Naveen Sethi. He informed that the gas leakage has been plugged and further action for inspection of the building from inside will be taken as precautionary measures, to avoid such incidents in the future.

Delhi Violence and Red Fort events were a planned conspiracy to defame a peaceful movement -Kisan Morcha

Singhu Border: Samyukta Kisan Morcha has stated that the violence in Delhi Violence and Red Fort events were a planned conspiracy to defame a peaceful movement. *Here is the full text of the statement issued by the Morcha:*

The conspiracy to defame a peaceful movement of last 7 months, is now exposed in front of the public. Along with some individuals and organizations, like Deep Sidhu and Kisan Majdoor Sangarsh Committee led by S Satnam Singh Pannu, the government made this movement violent. We clarify again that we dissociate ourselves from the violent actions which took place at Red Fort and other parts of Delhi.

What was projected and witnessed by the public was orchestrated. The parade of the farmers was predominantly peaceful and on the agreed upon route. We strongly condemn the insult of national symbols, but the farmers' movement cannot be painted as 'violent' as violence was done by a few anti-social elements, who are not associated with us. Farmers on all borders reached to their original place by completing their respective parades in a peaceful way by yesterday itself.

We strongly condemn the police brutality unleashed on protesters.

The attempts made by government to kill this movement by using police and other agencies is exposed. We demand immediate release of all the peaceful protesters who were arrested yesterday. We also condemn the attempts of police to damage the tractors and other vehicles in the Parade and seizure of the same.

We also demand strict action against those who have undignified and desecrated national symbols. Farmers are the biggest nationalists and they are protector of good image of nation. Taking moral responsibility for some regrettable events yesterday, SKM announced the postponement of the Parliament March that was scheduled for February 1st. Further, on January 30th, on Gandhiji's martyrdom day, to emphasize on peace and non violence, there will be a one day fast all over the country.

SKM appealed to the public to take up social boycott of elements like Deep Sidhu. Not only in Delhi, Kisan Republic Parade proposed by the Farmers organisations was done in many states. In Bihar, farmers celebrated Republic Day at many places

Tension at Singhu, Localites raise slogans against protesters

Singhu Border: Tension prevailed at the massive agitation site of Singhu Border today when around 100 persons today reached and chanted slogans against the farmers asking them to vacate the border, which has been occupied by the agitating farmers from last two months.

The localites, claimed that they are the residents of Narela village (adjoining village of Singhu border). They were having placards mentioning 'Singhu Border Khaali karo' and national flags in their hands. They chanted slogans near the stage of Kisan Majdoor Sangharsh Committee led by Sarwan Singh Pandher. Local police and army have closed the way alongside the

including Patna. In Madhya Pradesh, the farmers celebrated this glorious day with full zeal. NAPM's workers joined the farmer parade in Delhi on 26th January. A huge rally was organised in Azad Maidan of Mumbai. In Bangalore, thousands of farmers participated in Kisan Parade and it was completely peaceful. Farmers of Tamil Nadu, Kerala, Hyderabad, Odisha, Bihar, West Bengal, Chhattisgarh and Uttar Pradesh participated in the farmers Republic Parade.

Other plans and activities will be announced in the coming days.

We want to clarify that our movement will remain peaceful. The farmers are confident and peacefully showing their disagreement with this govt. We are overwhelmed to see the love of the citizens of Delhi in the parade.

barricades, which was being used by the people to walk. The security of cops and army men also increased at the border. However, the people, chanting slogans, have returned back. According to the

Delhi-Singhu road closed

sources, a legal action can be done by the police in this regard. Delhi-Singhu road completely closed. Also, all the local shops at the Singhu border today remained closed since morning.

Delhi Police's Crime Branch to investigate nine cases of Republic Day violence

New Delhi: Delhi Police's Crime Branch will now take over the investigation of nine out of the total 25 cases registered in connection with violence during farmers' tractor rally in Delhi on Republic Day, Delhi Police said.

Delhi Police Commissioner SN Shrivastava on Thursday held a meeting with the Special Commissioner of Police (Intelligence) and other senior police officers at the police headquarters. According to sources, directions have been given for the immediate arrest of the accused based on CCTV footage and eyewitnesses.

Directions have also been given to nab Punjabi actor Deep Sidhu and the person who hoisted the flag at Red Fort, they said.

Nineteen people have been arrested so far and over 25 criminal cases registered by Delhi Police in connection with the violence that broke out during the farmers' tractor march on Tuesday, Police Commissioner (CP) SN Shrivastava had said on Wednesday adding that 394 police personnel sustained injuries in the violence and several of them are still admitted to hospitals.

Several public and private properties were damaged in acts of vandalism by the protestors.

Farmers have been protesting on the different borders of the national capital since November 26 last year against the three newly enacted farm laws - Farmers' Produce Trade and Commerce (Promotion and Facilitation) Act, 2020; the Farmers Empowerment and Protection) Agreement on Price Assurance and farm Services Act 2020 and the Essential Commodities (Amendment) Act, 2020.

One lakh trained NCC cadets will serve in coastal, border areas: PM Modi

One lakh National Cadet Corps (NCC) cadets, which are being trained by the Army, Navy and Air Force, will serve in coastal and border areas, said Prime Minister Narendra Modi while addressing the NCC Rally at Cariappa Ground in Delhi on Thursday. "On August 15, last year, it was announced that NCC will be given new responsibilities in around 175 districts in the coastal and border areas. For this, around 1 lakh NCC cadets are being trained by Army, Navy and Air Force. Out of these, one third are girl cadets," said Prime Minister Modi. Hailing NCC cadets for helping the government amid the COVID-19 pandemic, he said: "Be it the floods or any other calamity, NCC cadets helped the people of this country last year. During the Corona pandemic, lakhs of cadets worked with the administration and society across the country. Their work is commendable." Union Defence Minister Rajnath Singh, Chief of Defence Staff General Bipin Rawat and the three armed services Chiefs were also present on the occasion.

'Absolutely Wrong', says Punjab CM on issuance of Look out Notices against farmer leaders

Chandigarh: Terming the issuance of lookout notices against farmer leaders as "absolutely wrong", Punjab Chief Minister Captain Amarinder Singh on Thursday said treating the farmers as a flight risk was not only illogical but condemnable.

"Where will they flee?" asked the Chief Minister, pointing out that most of them were small farmers with small land holdings and not big corporate raiders like Vijay Mallya, Nirav Modi, Lalit Modi and Mehul Coksi, who had fled over the past few years after looting the country of billions of rupees. "You failed to stop these bigwigs but are now targeting these small farmers fighting for their survival," said Captain Amarinder, urging the Centre to immediately direct the Delhi Police to withdraw the lookout notices.

The Chief Minister also ques-

tioned the Delhi Police decision to name farmer leaders in the

FIRs of the Republic Day violence without any evidence against them. "How can you blame all the farmer leaders for the mischief done by a breakaway group or the handiwork of some anti-social elements, who instigated the violence at the Red Fort and other parts of the national capital," he asked.

Reiterating his demand that the Delhi Police should not use the vi-

olence as an excuse to harass farmer leaders in order to weaken the agitation of the farmers, the Chief Minister pointed out that all the prominent leaders named in the FIRs had already distanced themselves for the lawlessness of January 26. Not a single one of them had reportedly been found so far to have made any inflammatory speeches or seen indulging in any provocative acts, he said. If the police have any evidence of the involvement of any of these leaders, they should make it public, the Chief Minister added.

Captain Amarinder urged the Centre to ensure a free and fair probe into the incidents of January 26 so that the real culprits could be identified and stern action initiated against them. Victimization of farmer leaders was neither justified nor honourable, he added.

Wonderful coincidence that Australia Day is India's Republic Day: Australian PM Morrison

Canberra [Australia]: As January 26 marks the celebration of India's Republic Day and also Australia Day, Prime Minister Scott Morrison on Tuesday extended greetings to India on the occasion, calling it a wonderful coincidence. "What a wonderful coincidence it is of our history that January 26 Australia Day is India's Republic Day! A national day shared between friends," Morrison said in a video message on Twitter adding that Canberra and New Delhi share more "than just a national day". "We pursue the same ideals -- the ideals of democracy, freedom, liberty, diversity, enterprise, opportunity (and) building a world on these same ideals. Our history is long and our connections are many. With each year, we become even closer. The global pandemic has not divided us but has made us appreciate these shared ideals even more," he added.

Calling Indian Prime Minister Modi, a good friend, Morrison said the two prime ministers signed a comprehensive and strategic partnership, which is "a major step forward" for trade and investment, defence and scientific partnerships. "It speaks to our trust in each other. Our common interests and com-

mon values. We keep nurturing the people to people ties -- the threads that bind us together," he said. "One of the things we celebrate on Australia Day is our diversity. Today there are more Australians with Indian ancestry than ever before -- great citizens and great neighbours adding another dimension to our shared Australian story," Morrison added. The Prime Minister said Australia is looking forward to welcoming "more of our Indian friends, families, students and residents" to the country 'when we get to

the other side of this pandemic'. In conclusion, he called India 'one of our truest friends'. "(Australia and India) are closer than we have ever been. While we celebrate our nation on #AustraliaDay today, I also extend my best wishes to my good friend @narendramodi & all Indians on #RepublicDay," Morrison captioned the video on Twitter further writing 'Best wishes for Republic Day' in Hindi with using hashtag #dosti. Australian Foreign minister Marise Payne extended greetings on the occasion and

wrote, "As natural partners guided by shared democratic ideals it is appropriate Australia and India celebrate Australia Day and Republic Day today," Payne wrote on Twitter. She added, "Wishing the people of India a joyous and peaceful Republic Day."

Earlier today, UK Prime Minister Boris Johnson in a video message wished India "Happy Republic Day" and reiterated his plan to visit the country later this year. "Let me wish everyone in India, as well as those celebrating here in Britain, a very Happy Republic Day," he said.

"Today, as India celebrates Republic Day and the birth of Constitution that established your nation as the biggest sovereign democracy in the world. I want to offer my sincere greetings, to a country that is very close to my heart," he further said.

Nepal President Bidya Devi Bhandari and Prime Minister KP Sharma Oli also on Tuesday sent messages of felicitations on the occasion of the Republic Day of India to their counterparts President Ram Nath Kovind and Prime Minister Modi.

UK PM Boris Johnson greets India on Republic Day; reiterates plan to visit later this year

London [UK]: British Prime Minister Boris Johnson in a video message wished India "Happy Republic Day" and reiterated his plan to visit the country later this year.

"Let me wish everyone in India, as well as those celebrating here in Britain, a very Happy Republic Day," he said. "Today, as India celebrates Republic Day and the birth of Constitution that estab-

lished your nation as the biggest sovereign democracy in the world. I want to offer my sincere greetings, to a country that is very close to my heart," he further said.

"I look forward to visiting India later this year, strengthening our friendship, and striving for the quantum leap in our relationship that Prime Minister Modi and I have both pledged to achieve," he added. Speaking about the cancellation of his visit to India as the chief guest to mark India's 72nd Republic Day parade, he said, "I was hugely looking forward to joining you for this important occasion, the kind invitation of my

dear friend Prime Minister Modi. Alas, our common struggle against COVID-19, kept me in London."

"All over the world, this crisis is compelling people to stay apart including family and friends in Britain and India, who form what PM Modi says, "living bridge between us," added Johnson. He also lauded the Indian effort in producing and distributing COVID-19 vaccines. "As I speak our two countries are working side-by-side to develop, produce, and distribute the vaccines that will help to free humanity from the pandemic. And thanks to the combined efforts of Britain and India and many other nations, we are on the road to success against COVID."

Burj Khalifa lights up with tricolour to celebrate India's 72nd Republic Day

Dubai [UAE]: Dubai's Burj Khalifa on Tuesday lit up in the tricolour - saffron, white and green with the 24-spoked Ashok Chakra, to mark the 72nd Republic Day of India.

"Vijai Vishwa Tiranga Pyara...Jhanda Ooncha Rahe Hamara..what a mesmerising feeling to see our Tricolor on #BurjKhalifa on the occasion of 72nd #republicday2021 echoing ever-growing relations between UAE & India (sic)," tweeted the Indian Embassy. India showcases its military hardware with a parade every year on Republic Day, which marks the adoption of its constitution in 1950.

India and the United Arab Emirates (UAE) enjoy strong bonds of friendship based on age-old cultural, religious and economic ties between the two nations. Earlier, V Muraleedharan, Minister of State for External Affairs, had embarked on a three-day visit to UAE during which he held talks on various bilateral and international issues of mutual interest. Both nations have maintained close coordination in the spirit of their comprehensive strategic partnership during the COVID-19 pandemic. Moreover, continuing with this friendship, a new Hindu temple located at Jebel Ali in UAE is likely to open for visitors around Diwali in October

next year.

Raju Shroff, who is one of the trustees of the Sindhi Guru Darbar Temple, said that the temple's architecture will have a distinct Arabian aesthetics and will be home to 11 Hindu deities.

Pro-Khalistani supporters vandalised Indian embassy in Rome on Republic Day

Rome: A group of pro-Khalistani supporters vandalised the Indian embassy in Rome on January 26, sources aid.

The Indian government has been constantly raising its concerns with the Italian authorities and had done so recently as well in view of Republic Day, sources said. "We have taken up this specific incident with them and conveyed our concerns. Safety and security of Indian diplomats and

diplomatic premises are the responsibility of the host government," sources added. The Indian government further expressed hope that the Italian authorities will take action against the perpetrators and prevent such incidents from happening in the future, sources said. On Tuesday, members of Khalistani separatist groups and others were seen in support of farmers outside the Indian embassy in

Washington DC. A protest hosted by Sikh DMV Youth and Sangat saw a few dozen people gathered in front of the Indian mission to criticise the new rules, which the Narendra Modi government passed in September as part of a broader effort to deregulate the nation's massive agriculture sector. Many in the crowd held saffron-coloured 'Khalistan' flags and chanted anti-India slogans

65-year-old woman freed from Pakistani jail, returns to Aurangabad

Aurangabad (Maharashtra) [India]: 65-year-old Hasina Begum who had gone to Pakistan 18 years ago to meet her husband's relatives but landed up in a Pakistani jail after she lost her passport, returned to India on Tuesday after

Aurangabad police filed a report on the matter.

She was received by her relatives and Aurangabad police officials upon her return here. "I went through a lot of hardships and I am feeling a sense of peace after returning to my country. I am feeling as if I am in heaven. I was imprisoned forcefully in Pakistan," she said.

"I want to thank Aurangabad police for filing a report in the matter," she added.

Khwaja Jainuddin Chishti, a relative of Hasina Begum, also thanked Aurangabad police for the help provided by them in bringing her back to her home country.

the information received from the police, Begum who is a resident of Rashidpura area under the City Chowk police station limits in Aurangabad is married to Dilshad Ahmed who is a resident of Uttar Pradesh's Saharanpur. She urged the court in Pakistan that she is innocent after which the court sought information in the matter.

Aurangabad police sent information to Pakistan that Begum has a home registered in her name under the City Chowk police station in Aurangabad.

Pakistan released Begum last week and handed her over to Indian authorities.

Begum had lost her passport in Lahore after arriving there 18 years ago to meet her husband's relatives. She was locked up in a jail in Pakistan for the last 18 years. According to

Nine thieves held with stolen grocery items and banned drugs worth Rs 50 lakh

Mohali: Mohali police have nabbed nine persons involved in large-scale thefts of grocery items, banned drugs and vehicles in the areas of Zirakpur and Mohali. The police also recovered various stolen grocery items and banned drugs costing around Rs 50 lakh from their possession. Two vehicles have also been recovered from the possession of the suspects. The suspects have been identified as Jasveer Singh and his son Sahil, both residents of Jandoli village near Rajpura, Sulabh Kalra and his brother Sahil Kalra, Manish Kumar, Naresh Kumar, all residents of Rajpura, Isoo and Sahib Singh, both residents of Kharar and Sanyam, a resident of Patiala. Today, Superintendent of Police (city) Harvinder Singh Virk, DSP (city 1) Gursher Singh Sandhu and Station House Officer of Mataur police station, Inspector Ashok Kumar informed during a press conference that the suspects used to conduct thefts at the godowns of departmental stores during night by breaking the walls of the godowns from backside after recce the areas.

Police handover items to owners

SP (city) said, "Out of nine suspects, three were the shopkeepers, who used to buy the stolen items from them. The suspects also stolen four Mahindra pickup out of which one has been recovered. The S-Cross car used by them to recce the areas of godowns has also

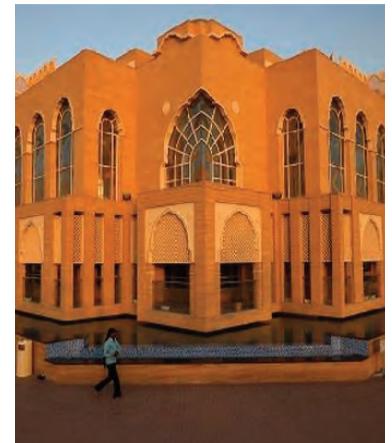
New Hindu temple to open in Dubai by Diwali next year

Dubai [UAE]: A new Hindu temple is likely to be open for visitors at Dubai in the United Arab Emirates around Diwali in October next year.

The upcoming temple, located in Jebel Ali, is an extension of the Sindhi Guru Darbar Temple, one of the oldest Hindu temples in the UAE, Khaleej Times reported. Raju Shroff, who is one of the trustees of the Sindhi Guru Darbar Temple, said that the temple's architecture will have a distinct Arabian aesthetics and will be home to 11 Hindu deities. He said that the temple is still under construction.

"Piling, shoring and casting of basements one and two are complete as of now. We are on track to open during Diwali 2022," said Shroff, as quoted by the Khaleej Times.

The temple's foundation was laid in February 2020. "Once complete, there will be sev-

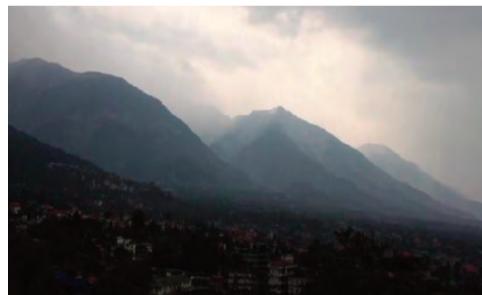
eral churches, the Sikh Guru Nanak Darbar, and a Hindu temple in the same location," Shroff added.

"We want to give back to the local economy and this is our way to repay the gratitude we have for the UAE leadership for celebrating religious tolerance," Shroff said.

Furthermore, he said that visitors will be able to use the banquet hall for cultural events, religious gatherings and other community events.

Mercury drops in Himachal's Kangra as Dhauladhar range receives snowfall

Dharamshala (Himachal Pradesh): Heavy rainfall and snowfall in the Dhauladhar mountains have decreased the temperature in the Kangra Valley disrupting normal life at several places. In the last 24 hours, the minimum temperature in Dharamshala has fallen down to 2 degrees Celsius from 9 degrees Celsius. "Dharamshala is witnessing heavy rainfall and low temperatures recently. However, the days are a little warmer as the sky is clear. Dhauladhar range wore a white mantle after snow lashed the region," Vipin, a farmer. "The farmers have waited long for the rain and hopefully now the wheat crops will not dry out", he added. As per the weather experts, there will be rain and snowfall for the next two days in Shimla, Kullu, Kinnaur, Kangra, and Chamba districts and a 'yellow alert' warning has been issued for these districts. "There is snowfall in Dhauladhar Mountains leading to cold waves in the valley and affecting day-to-day transportation," said Naveen, a local.

11,845 healthcare workers receive COVID-19 vaccine in Punjab's Ludhiana

Ludhiana (Punjab) [India]: As many as 11,845 healthcare workers in the Ludhiana district have been administered the COVID-19 vaccine so far, which is the highest number in any other district of Punjab, said Deputy Commissioner Varinder Kumar Sharma on Wednesday. While interacting with the residents through the weekly Facebook live session on the page of District Public Relations Office Ludhiana, Sharma informed that Ludhiana district has topped the state in Covid-19 vaccination. "This

vaccination is purely voluntary and that in the first phase, only healthcare workers of both government and private hospitals are being administered doses of COVID-19 vaccine. This vaccination is being done under the supervision of expert doctors and the person is observed for 30 minutes after administering the vaccine," the Deputy Commissioner said.

He further informed that the COVID-19 vaccination is getting a huge response in the Ludhiana district and till date, no side effects of the vaccine

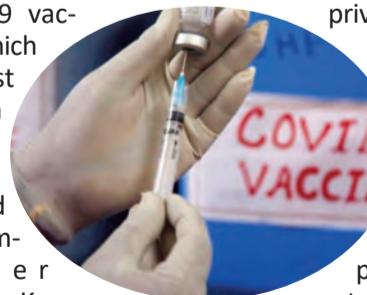
have been reported in Ludhiana.

Air India to operate additional flights between Delhi and Toronto

Chandigarh: Air India is all set

to operate additional flights between Delhi and Toronto, Canada from February 15 onwards. These additional flights will be operational from February 15 till March 22, 2021. On Wednesday, Air India informed that bookings are now opened through its website, authorized travel agents and booking officers.

UK bans direct flights from UAE shutting world's busiest international route

Britain is banning direct passenger flights to and from the United Arab Emirates from Friday, shutting down the world's busiest international airline route from Dubai to London. Britain said it was adding the United Arab Emirates, Burundi and Rwanda to its coronavirus travel ban list because of worries over the spread of a more contagious and potentially vaccine-resistant COVID-19 variant first identified in South Africa. "This means people who have been in or transited through these countries will be denied entry, except British, Irish and third country nationals with

residence rights who must self-isolate for ten days at home," U.K. Transport Minister Grant Shapps said on Twitter on Thursday. Emirates and Etihad Airways said on their websites they would suspend all U.K. passenger flights from 1300 GMT on Friday when the ban takes effect. The U.K. transport department advised British nationals currently in the United Arab Emirates to

make use of indirect commercial airline routes if they wished to return to Britain. Dubai to London was the world's busiest international

route in January with 190,365 scheduled seats over the month, according to airline data provider OAG. Emirates and Etihad normally carry large numbers of passengers connecting from Britain to destinations like Australia through their airport hubs, meaning the decision to cancel those flights will have far-reaching implications. The Australian government said it will

add more charter flights from Britain if needed as a result of the Emirates and Etihad cancellations.

Eran Ben-Avraham, an Australian stranded in Britain due to strict limits on the number of arrivals in Australia, said his options for getting home were continually shrinking.

"At the moment it is only giving us three options of flying Qatar, ANA or Singapore Airlines," he told the Australian Broadcasting Corporation. "Every day it is making it more difficult to get home. The flights back are anywhere from like 4,000 pounds (\$5,487)."

United States dismisses China's war threat against Taiwan

Washington [US]: A senior Pentagon official on Thursday dismissed China's war threat against Taiwan and reaffirmed Washington's commitment to supporting Taipei's defense capability under the Taiwan Relations Act (TRA). The TRA, which was passed when Washington switched its diplomatic recognition to China in 1979, outlines America's commitment to defend Taiwan, the South China Morning Post reported.

"Nothing has changed in relation to our commitment to the Taiwan Relations Act. This is something that has been supported in a bipartisan way for decades. The department of defence will continue that same support. We have an obligation to assist Taiwan with their self-defense and that will continue," Pentagon Press Secretary John Kirby told reporters.

This comes after Chinese defense ministry spokesperson Wu Qian threatened that "Taiwan secession means war," adding that recent military drills by the People's Liberation Army in the Taiwan region were aimed at "provocations" by the latter.

Earlier this month, the United States expressed plans to strengthen ties with Taiwan under the Biden administration. Taipei had later thanked the US for its commitment of "rock-solid support" against China's coercion.

"We sincerely thank US State Department for its rock-solid support of democratic of Taiwan in the face of Beijing's ongoing coercion. Based on shared values and interests, we are committed to our partnership with the United States in furthering peace and stability in the Indo Pacific," the Ministry of Foreign Affairs of Taiwan said in a tweet amid Beijing's growing belligerence.

Hours after several Chinese warplanes intruded into Taiwan's air defence identification zone, the US noted with concern the pattern of ongoing Chinese attempts to intimidate its neighbours and urged Beijing to cease its military, diplomatic and economic pressure against Taipei.

The US State Department last week had said that Washington will stand with friends and allies to advance our shared prosperity, security, and values in the Indo-Pacific region.

The flight by the Chinese bombers and fighters last week came just days after Joe Biden assumed the US presidency. Taiwan Defense Ministry said that Taiwan's Air Force scrambled fighter jets as 13 Chinese warplanes intruded into Taiwan's southwest air defence identification zone (ADIZ), Focus Taiwan reported.

World's most vaccinated nation struggles with new coronavirus variants

With more than 30% of its population vaccinated, Israel leads the fight against Covid-19. Yet the emergence of more infectious variants is overwhelming its hospitals, showing the long road ahead for the rest of the world.

After inoculating 82% of Israelis aged 60 and more, going into a nearly month-long lockdown and shutting down the national airport this week, Israel is indicating the end of the tunnel may be further away. That dents hopes for a rapid vaccine-driven global recovery after Prime Minister Benjamin Netanyahu's pledge at Davos to make Israel a test case for how quickly Covid shots can help reopen economies. "We see a wave of infection that refuses to decline, apparently because of the mutation," Health Minister Yuli Edelstein said at a press conference on Thursday.

As the European Union fights to get adequate supplies of vaccines and the U.S. pushes to get more shots into arms, the Israeli situation is evidence of the difficulty of fighting a virus whose ability to quickly mutate keeps it a step ahead of efforts to contain it. The so-called British variant, 50% more in-

fectious and possibly more virulent than the original virus, is to blame for the failure so far of the vaccination campaign

and the lockdown to curb the spread, Israeli health ministry

COVID-19: Centre extends ban on international commercial flights

New Delhi, January 29, 2021 : The Government of India on Thursday extended the ban on

international scheduled commercial flights to and from India till February 28 amid the COVID-19 pandemic.

However, the restriction shall not apply to international all-cargo operations and flights approved by the Directorate General of Civil Aviation (DGCA). "In partial modification of circular dated 26-06-2020, the competent authority has further extended the validity of circular issued on the subject cited above regarding Scheduled International commercial passenger services to/from India till 2359 hrs IST of 28th February 2021. This re-

striction shall not apply to international all-cargo operations and flights specifically approved by DGCA," the government circular read.

"However, International Scheduled flights may be allowed on selected routes by the competent authority on case to case basis," it added. Earlier, the DGCA had extended the restriction on flights between India and the UK till February 14 to contain the spread of a new strain of COVID-19.

Prior to this, several countries, including India, had suspended flight operations to the UK last month in the wake of the new mutant strain which was discovered in the United Kingdom.

said. More than 4,600 people in Israel have died from the virus, and more than 7,600 people are being diagnosed with it daily.

Although the vaccine is believed to work against the British variant, the mutation's more contagious nature means higher infections and hence more hospitalizations. The health ministry's main goal now is to bring down the numbers of the seriously ill who are overwhelming hospital wards and exhausting medical teams.

That said, the vaccine does seem to be working. People who have gone through the complete vaccination cycle made up 2% or less of those hospitalized, said Head of Public Health Sharon Alroy-Preis, adding that "they were definitely more protected." Netanyahu has set a target of inoculating all Israelis older than 16 by the end of March.

More time is needed to draw conclusions about the efficacy of the vaccine, Ran Balicer, head of the Covid-19 National Experts Team, said on Ynet television, adding that it would likely take another 10 days before the country sees critical cases decline, allowing the economy to begin to return to normal. "The faster we vaccinate and the faster the population goes to get vaccinated, the faster we can bring the spread under control," said Hezi Levi, Health Ministry director.

Delhi Congress passes resolution to make Rahul Gandhi party president

Congress' Delhi unit on Sunday passed a resolution asking party leader and Wayanad lawmaker Rahul Gandhi to once again take over as the president with immediate effect, days after the organisation announced that a new chief would be elected in June.

Delhi unit chief Anil Kumar said in the resolution that the Congress party needs a dynamic and powerful leader like Gandhi at the helm considering the disturbed and dangerous political situation in the country.

Congress needs Gandhi to lead the party forcefully, to counter the communal, authoritarian and undemocratic forces, trying to take the country on the path of destruction, the resolution

stated.

Gandhi had resigned as the Congress president in 2019 after the party suffered a humiliating defeat in the Lok Sabha elections and despite several similar calls to return as the chief he has not come back.

"Rahulji has been waging a determined battle to expose the misdeeds of the Modi Government, and his leading from the front as the Congress President was an urgent need to boost the confidence and morale of the Congress workers," Kumar said.

The unit also passed two more resolutions seeking the resignations of Union home minister Amit Shah and Delhi chief minister Arvind Kejriwal for their failures.

Echoing the views of opposition parties on the Republic Day violence, the Delhi unit said that the furore during the farmers' tractor rally was because of infiltration by some anti-social elements.

The resolution also alleged that the Prime Minister Narendra Modi-led government passed the three contentious farm laws with ulterior motives and without any discussion with stakeholders — the farmers' unions and the opposition.

Attacking the government at city-state level, the resolution said that chief minister Arvind Kejriwal-led government has ruined Delhi in every possible manner, as time and again. "It has proved that it was incompetent to steer Delhi clear of the difficult situa-

tions, like addressing the Covid crisis, pollution, unemployment and general economic distress among the people," the resolution stated. The Delhi unit also observed a two-minute silence to pay homage to the Congress workers and leaders, farmers and frontline workers who died because of the coronavirus disease (Covid-19) in the last few months. The homage was paid to former president Pranab Mukherjee, Ahmed Patel, Motilal Vohra, Tarun Gogoi and Shaukat Rana.

Cross-border smuggling of weapons by Pakistan has increased since farmers' agitation began: Punjab CM

Chandigarh, (Punjab) [India]: There has been an increase in weapons coming from Pakistan since October when the farmers began their agitation against the three farm laws, Punjab Chief Minister Capt Amarinder Singh has said and noted that he has been cautioning the Centre against the designs of the Western neighbour to cause disturbance in the border state.

In an interview with ANI, the Chief Minister said Pakistan has been sending weapons through drones and is also trying to cause infiltration. He said there has been a spurt in "drone delivery" since the farmers' agitation started and "weapons, money, and heroine" have been coming in.

The Chief Minister said Pakistan has sleeper cells which they can activate and "a disturbed Punjab suits Pakistan's policy".

He said Pakistan and China are going to collude and 20 per cent of Indian Army soldiers belong to area where there has been concern among farmers about farm laws and the morale of troops can't be allowed to go down.

"I have a hostile country on my western border. On the north of us, we have China. These two countries are going to collude. About 20 per cent of the Indian army belongs to this area and we can't allow their morale to go down. I think we should be very careful in our choice of putting out news which should not create a situation where the morale of our troops goes down."

Asked if he blames Pakistan for the violence that took place on December 26 in Delhi during the tractor march by farmers against the three farm laws, the Chief Minister said it is for the investigation agencies to find out.

"I don't blame anyone. It is for the investigation agencies to find out. what I'm mentioning is when this movement started, why has there been a spurt in the drone delivery? Why weapons, money, and heroine is coming in? That coincided with the movement and that has got me wondering," he said.

Capt Amarinder Singh said he met the Union Home Minister Amit Shah in November after the farmers' agitation moved to Delhi borders to convey his concerns about Pakistan's attempts to cause disturbance.

"I went during to see the Home Minister when everyone started making big news about farmers' struggle to discuss the issue that has taken place. Since the farmers' struggle started in October, the number of weaponry that is coming to Punjab (from Pakistan) has increased. It is drones that are bringing it in. That was what was concerning me because those drones that bring weapons are meant for something. They

are not sent as a present here. We may capture 30 drones, but there are 20-30 that may get past us, to their objectives," Amarinder Singh said.

The Chief Minister said he has been warning the government for a long time that "Pakistan is trying to infiltrate".

"Government better be on its toes. I have been warning them for a long time that Pakistan is trying to infiltrate the borders. Their weapons are coming in. They have sleeper cells here that they can awaken anytime they want. A disturbed Punjab suits Pakistan's policies," he said.

Asked about the narrative of the presence of 'Khalistani' elements in the farmers' agitation, Capt Amarinder Singh said, "this is what Pakistan wants to do."

"I don't say that they are Khalistani. Khalistan, Naxal and Urban Naxal just names. There are people with different ideologies. You may have Leftist ideologies, southern Punjab always had a leftist ideology".

ਮੈਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹਰ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹਲ ਕੇਵਲ 2 ਘੰਟੇ ਵਿੱਚ

ਨੋਟ : ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਜੋਤਿਸ਼ੀਆਂ, ਤਾਂਤਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰੈਲੰਜ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹਲ ਕਰਕੇ ਦਿਖਾਉਣਾ ਮੁੰਹ ਮੰਗਿਆ ਇਨਾਮ ਪਾਉਣਾ ।

ਸਵਾਮੀ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਾਸਤਰੀ ਜੈਪੁਰ (ਰਾਜਸਥਾਨ)

ਅਸੀਂ ਫੇਰੇ ਵਾਅਦੇ ਨਹੀਂ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਾਂ **ਫ੍ਰੀ ਸੇਵਾ ਕੋਈ ਫੀਸ ਨਹੀਂ**

ਨੋਟ : ਫੇਨ ਤੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸੱਚ ਸੁਣੋ ਹਰ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਇਕ ਫੇਨ ਕਾਲ ਨਾਲ

ਨੋਟ : ਵਸੀਕਰਨ ਦੇ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ ਕੇਵਲ 2 ਘੰਟੇ ਵਿੱਚ ਮਨਚਾਹੀ ਵਸੀਕਰਨ ਪਾਓ।

ਜਾਦੂ ਟੂਣਾ, ਕਾਰੋਬਾਰ, ਸੌਤਣ ਜਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ, ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪੱਕੇ ਹੋਣਾ, ਮਨਚਾਹੀ ਪਿਆਰ, ਪੱਤੀ ਪੱਤਨੀ ਵਿੱਚ ਅਨਬਣ, ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਮਨ ਨਾ ਲਗਾਣਾ, ਸੰਤਾਨਹੀਣਤਾ, ਨਸ਼ਾ ਮੁਕਤੀ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੀਤਾ ਕਰਾਇਆ ਸਰੀਰੀਕ ਕਸ਼ਟ, ਘਰੇਲੂ ਕਲੋਸ਼, ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਾਰ, ਉਚੱਚ ਪੱਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਆਹ ਆਦਿ ਦੇ ਹੱਲ ਵੈਦਿਕ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਰਤੀਆ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਐਲਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਦੁਖੀ ਭੈਣਾ ਜਰੂਰ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੱਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਚੁੰਤ ਫੇਨ ਕਰੋ +91-98283-88589

ਫਿੱਟ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਰੋ ਕਸਰਤ

ਕਸਰਤ ਸਾਨੂੰ ਨਿਰੋਗ ਤੇ ਚੁਸਤ ਰੱਖਣ 'ਚ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਵੇਰੇ-ਸ਼ਾਮ ਕਸਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਜਿੱਥੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਉੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਰੇ 'ਤੇ ਵੱਖਰੀ ਜਿਹੀ ਰੱਣਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਰੱਣਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪੁਰਾਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਅੱਜ ਤਕ ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੋਡਿਆਂ 'ਚ ਦਰਦ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕਸਰਤ ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ/ਕਾਰਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਤੇ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਜਾਂ ਪੈਦਲ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਸਾਈਕਲ ਨੂੰ ਖੁਦ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਕੇ ਕਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਬਣ ਗਏ ਹਾਂ ਤੇ ਵਾਹਨਾਂ ਨਾਲ ਧੂੰਆਂ ਕਰ ਕੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਵੀ ਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ-ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਤੰਦਰੁਸਤ ਵੀ ਹਨ ਤੇ ਖੁਸ਼ ਵੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੋਡਿਆਂ ਦਾ ਦਰਦ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਰੋਗ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾ ਕੇ ਕਸਰਤ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

- ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਦੀ ਬਕਾਵਟ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
- ਕਸਰਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਅਨੇਕਾਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- ਸਰੀਰ 'ਚੋਂ ਆਲਸਪਣ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਚੁਸਤੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਦੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਾਡਾ ਸਰੀਰ ਜਲਦੀ ਬੱਕਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ।
- ਕਸਰਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਨਸਿਕ ਪਰੋਸ਼ਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਕਸਰਤ ਦੇ ਸਾਧਨ

ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਸਰਤ ਸਿਰਫ ਸਵੇਰੇ ਉੱਠ ਕੇ ਭੱਜਣ, ਤੁਰਨ ਜਾਂ ਯੋਗਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਸਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕੇ ਹਨ।

- ਅਸੀਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਾਈਕਲ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਕਸਰਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਗੋਡਿਆਂ 'ਚ ਦਰਦ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਮਿਲੇਗੀ।

- ਸਵੇਰੇ ਉੱਠ ਕੇ ਯੋਗਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਚਿਹਰਾ ਖਿੜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਰਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚਾਅ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

- ਜਿਹੜੇ ਬੱਚੇ ਘੱਟ ਵੱਧਦੇ-ਛੱਲਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਕਸਰਤ ਤੇ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਲਈ ਤਾੜ ਆਸਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਰੀਰ ਲਈ ਵਧਣ-ਛੱਲਣ 'ਚ ਵੀ ਸਹਾਇਕ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇਗਾ।

ਵਾਤਾਵਰਨ

- ਕਸਰਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਕਰੋ, ਜਿੱਥੇ ਰੁੱਖ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

- ਕਸਰਤ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਆਵਾਜਾਈ ਤੋਂ ਬੋੜਾ ਦੂਰ ਰਹੋ ਤਾਂ ਜੋ ਧੂੰਏਂ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

- ਕਸਰਤ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕਰੋ, ਤਾਂ ਜੋ ਮਾਹੌਲ ਖੁਸ਼ੀ ਜਾਂ ਹਾਸ-ਮਜ਼ਾਕ ਵਾਲਾ ਬਣਿਆ ਰਹੇ।

- ਕਸਰਤ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰੋ, ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਹਾਡਾ ਮਨ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕੇ।

ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਸਰਤ ਕਰੋਗੇ ਤਦ ਹੀ ਨਿਰੋਗ ਤੇ ਚੁਸਤ ਰਹਿ ਸਕੋਗੇ ਤੇ ਸਰੀਰ ਅਨੇਕਾਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਰਹੇਗਾ।।

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ

ਲੀਰੇ ਲੀਰ ਹੋ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਅੱਜ ਤੇ ਕੱਲ

ਕਦਰਤ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਵਾ, ਪਾਣੀ ਤੇ ਉਪਜਾਊ ਧਰਤੀ ਇਕ ਵਰਦਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤੇਹਨੇ ਵਿਚ ਬਖਸ਼ੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੱਟੇ ਕੱਟੇ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਕਿਰਤੀਆਂ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਹੋਰੀਕ੍ਰਾਂਤੀ ਰਾਹੀਂ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਤਮ ਨਿਰਭਰ ਬਣਾਇਆ। ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਵਾ, ਪਾਣੀ ਤੇ ਉਪਜਾਊ ਧਰਤੀ ਇਕ ਵਰਦਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤੇਹਨੇ ਵਿਚ ਬਖਸ਼ੇ ਹਨ। ਤਿੰਨਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਉਪਜਾਊ ਧਰਤੀ ਦੀ ਕੁੱਖ ਵਿਚੋਂ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪਦਾਰਥ ਸੌਨਾ, ਚਾਂਦੀ, ਹੀਰੇ, ਜਵਾਹਰ ਤੇ ਹੋਰ ਰੋਗਾਂ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਅੱਸਥਾਈਆਂ ਬਖਸ਼ੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਬੇਜ਼ਮੀਰਿਆਂ ਨੇ ਨਾ ਸ਼ੁੱਧ ਪਾਣੀ ਰਹਿਣ ਦਿਤਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸ਼ੁੱਧ ਹਵਾ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਜ਼ਮੀਰਿਆਂ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਤੋਂ ਹਟਾ ਕੇ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ ਵਲ ਧੱਕ ਦਿਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਉਪਜਾਊ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਬੀਤੇ ਸਾਲ 20 ਜਨਵਰੀ ਦੀ ਇਕ ਖਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਹਵਾ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਧਾਰ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਗਰੀਨ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਇਕ ਰੀਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 21 ਸ਼ਹਿਰ ਪ੍ਰਦੱਸ਼ਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪੰਜਾਬ ਅੱਜ 28ਵੇਂ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਖਿੱਚਕ ਕੇ 194ਵੇਂ ਸਥਾਨ ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੰਡੀ ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ ਦੀ 163 ਫੀ ਸਦੀ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੱਸ਼ਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ 100 ਪੰਡੇ 3.17 ਫੀ ਸਦੀ ਲੋਕ ਸਾਹ ਦੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਕੇ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸ਼ੁੱਧ ਪਾਣੀ ਵੀ ਦੁਸ਼ਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਜਸਟਿਸ ਈਜ਼ਾਦ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ 19.5 ਫੀ ਸਦੀ ਦੇ ਏ.ਐਮ.ਐਫ. ਪਾਣੀ ਦੀ ਵੰਡ ਗਲਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 13 ਫੀ ਸਦੀ ਦੇ ਏ.ਐਮ.ਐਫ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਅਖਬਾਰੀ ਖਬਰ ਮੁਤਾਬਕ 16 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਦਾ ਪਾਣੀ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਲ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਗੰਧਲੀ ਸਿਆਸਤ ਜੱਗੀਏ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਦੋਹੀਂ ਹੱਥਿੰ ਲੁਟਾ ਦਿਤਾ।

ਸਤਲੁਜ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਗੰਦੇ ਨਾਲੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਤੇ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਨੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਏਨਾ ਦੁਸ਼ਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਕਿ ਨਾ ਇਹ ਪੀਣ ਦੇ ਯੋਗ ਰਿਹਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਫਸਲਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਉਣ ਯੋਗ। ਸਾਬਕਾ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ 80 ਫੀ ਸਦੀ ਪਾਣੀ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿਰਫ 20 ਫੀ ਸਦੀ ਪਾਣੀ ਹੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਮੁਨਾਫੇ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਨੂੰ ਦਾ ਤੇ ਲਗਾ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੱਢ ਕੇ ਫਸਲਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਦਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਪਾਣੀ ਕੱਵਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਨਾ ਧਰਤੀ ਹੇਠ ਜਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਉਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਲਗਾਤਾਰ ਹੇਠ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਖਬਾਰੀ ਖਬਰ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 13 ਫੀ ਸਦੀ ਬਲਾਕਾਂ ਵਿਚੋਂ 109 ਬਲਾਕਾਂ ਨੂੰ ਡਾਰਕ ਜੋਨ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਬੱਡੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚਿੰਤਾਂ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਜਲ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਜਲ ਸੌਤ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰ ਕੇ ਸਰਬਸੰਮੱਤੀ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਹੀ ਦੱਸੇਗਾ ਕਿ ਨਤੀਜਾ ਕੀ ਨਿਕਲੇਗਾ।

ਅੱਜ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀਆਂ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ ਪਾ ਕੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਉਪਜਾਊ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੇਜ਼ਮੀਰਿਆਂ ਦੀ ਗੰਧਲੀ ਸਿਆਸਤ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਜਾੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਨਾ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਬਣਦੀ ਕੀਮਤ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਬੋਨਸ ਭੱਤਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤ। ਸਗੋਂ ਹੱਥ ਧੋ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮਗਰ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਪਾਣੀ ਵੀ ਖੇਤ ਵਿਚ ਹੀ ਵਾਹ ਦੇਵੇ,

ਅੱਗ ਨਾ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇ। ਠੀਕ ਹੈ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਹਵਾ ਪਦੁਸ਼ਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਸਾਨ ਦੌੜ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ। ਬਸ ਜੋਰ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ

ਨਾਲ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। 9 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਮਾਮੂਲੀ ਵੇਤਨ ਤੇ ਮਾਸਟਰ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀ.ਪੀ.ਐਫ. ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਐਫ. ਕਰ

ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਕਲਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਕੀਮ ਵੀ ਦਾਲਿਤਾਂ ਲਈ ਜਾਂਗੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। 2019 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਕਲ ਸਿਖਿਆ ਬੋਰਡ ਨੇ ਚੰਗੇ ਨਤੀਜੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਸਿਖਿਆ ਸਕਤੀ ਨੇ 100 ਫੀ ਸਦੀ ਨਤੀਜੇ ਵਾਲੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਪਰ ਕੁਝ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਡਰਾਮੇਬਾਜ਼ੀ ਵੀ ਦਸਿਆ।

ਇਥੇ ਹੀ ਬਸ ਨਹੀਂ ਪਿਛੇ ਜਹੋ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਪੀ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 18 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚੋਂ 550 ਪਿੰਡ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਸਨ।

18 ਮਨੁੱਖੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ। 45 ਸੌ ਤੋਂ ਉਪਰ ਪਸੂ ਹੜ੍ਹਾਂ 'ਚ ਰੁੜ੍ਹ ਗਏ। ਪੈਣ੍ਡੇ ਦੋ ਲੱਖ ਏਕੜ ਰਕਬਾ ਫਸਲਾਂ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਈਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਖਾਤੇ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੀੜ੍ਹਤਾਂ ਦੀ ਅਜੇ ਤਕ ਕੋਈ ਬਾਂਹ ਨਹੀਂ ਫੜੀ ਗਈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਕਰੋਪੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਸਗੋਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਾਲਾਂਇਕੀ ਹੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੇ ਬਾਜ਼ ਅੱਖ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਪਿਛਲੀ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 1.3 ਲੱਖ ਏਕੜ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ। ਗੁਰੀਬ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਇਹ ਕੁਹਾੜਾ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਤਹਿ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਨਰੋਗ ਸਕੀਮ ਦਾ ਵੀ ਕੀਰਤਨ ਸੋਹਲਾ ਪਿੰਡੀਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 13330 ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 17 ਲੱਖ 53 ਹਜ਼ਾਰ ਕਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨਰੋਗ ਸਕੀਮ 'ਚ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। 48.98 ਫੀ ਸਦੀ ਨੂੰ ਇਸ ਸਕੀਮ ਦਾ ਭੋਗ ਵੀ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ 70 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਅਪਰਾਧਕ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। 14305 ਡਕੈਤੀ, 12828 ਅਤੇ 18850 ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਚੌਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅੱਰਤਾਂ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਅੱਰਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵੀ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੁਝ ਪੈਸਿਆਂ ਲਈ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਉਤੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਝੱਠੇ ਕੇਸ ਵੀ ਕਰਵਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿੰਡੇ ਜਹੋ ਖਬਰ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕ ਇਨਸਾਫ਼ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪਧਾਨ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਸ ਤੇ ਇਕ ਅੱਰਤਾਂ ਨੇ ਝੂਠਾ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦਾ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 2019 ਵਿਚ 4463 ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਬਿਜਲੀ ਬਿਲਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਵਾਧੁ ਦੇ ਬੋਝ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਮੈਡੀਕਲ ਬਿਲ ਲੈਕ ਮਾਰੂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨ ਮਾਰੂ ਬਣਾ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹਲਚਲ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਰੋਜ਼ ਧਰਨੇ ਤੇ ਧਰਨੇ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਟੱਸ ਤੋਂ ਮੱਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸਾਨ ਮਾਰੂ ਹੈ।

ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਅੱਕੜ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਇਹ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੇਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਨਿਯਮ ਬਾਰੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਲਿਤਾਂ ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਚਾਹੀਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਧਨਾਦ ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਅ ਕੇ ਰਖਦੇ ਹਨ। ਅਵਾਰਾ ਪਸੂਆਂ ਕਾਰਨ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸੜਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਾਪਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਕੀਮਤੀ ਜਾਨਾਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਲ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਧਰਮਕ ਲੜਾਈਆਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਗੁੱਝੀਆਂ ਨਹੀਂ ਰਹੀਆਂ। ਦੋ ਤਿਹਾਈ ਹਿੱਸਾ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਝੂਨ-ਖੁਨ-ਖੁਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਡਤਾ

ਮੋਦੀ ਜੀ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਜਾ ਦੇਵੇ
ਕਿ ਉਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣ

ਵਿੰਗ

ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਕਹਾਵਤ ਹੈ ਕਿ “ਓਹ ਕਹੇ ਪੂਰਾ ਤੌਲ ਤੇ ਓਹ ਕਹੇ ਥੜ੍ਹੇ ਨਾ ਚੜ੍ਹ”। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਲਿਆਂਦੇ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸਾਨ ਪੱਖੀ ਕਹਿ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਗਏ। ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪਿਆਦਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਜਚਾਉਣ ਲਈ ਢੁੰਡਗੇ ਤੱਕ ਜੋਰ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੋ ਕੇ ਕਿਸਾਨ, ਕਿਸਾਨੀ ਦੀ ਕਾਇਆ ਕਲਪ ਕਰ ਦੇਣਗੇ। ਇਹ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਐ, ਜੋ ਕਿਸਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਐਨਾ ਸੋਚਦੀ ਐ..... ਐਨਾ ਸੋਚਦੀ ਐ ਕਿ ਨੀਂਦ ਨੀ ਆਉਂਦੀ, ਭੁੱਖ ਤ੍ਰੇਹ ਮਿਟੀ ਪਈ ਐ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੇਠਲੀ ਲਾਗੜ ਦੂਗੜ ਤੱਕ ਦੇ ਬੁਰਕੀ ਸੰਘੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨੀਂਹੁੰਦੀ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸਾਨ ਆਵਦੀ ਜਦਿ ਤੋਂ ਪਿਛਾਂਹ ਨਾ ਹਟੇ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨ ਆਵਦੀ ਆਮਦਨ ਦੁੱਗਣੀ ਚੰਗਣੀ ਹੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਗੁਆ ਲੈਣਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਹਰ ਖਾਤੇ ‘ਚ 15-15 ਲੱਖ ਪੁਆਉਣ ਦਾ ਖੰਝਾ ਲਿਆ।

ਸੱਚ ਲਾਗੜ ਦੁਗੜ ਤੋਂ ਗੱਲ
ਯਾਦ ਆਗੀ ਮਾਛੀਕਿਆਂ
ਆਲੇ ਭੀਗੀ ਦੀ ਪੈਲੀ ਨਵੇਂ ਬਣਦੇ
ਸ਼ੈਲਰ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦੀ ਸੀ।
ਸ਼ੈਲਰ ਵਾਲੇ ਅੰਬਾਨੀ ਅਡਾਨੀ
ਵਰਗੇ ਗਊ ਦੇ ਜਾਏ, ਕਰਮੀ-
ਧਰਮੀ, ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਕਰਨ
ਵਾਲੀਆਂ ਰੂਹਾਂ। ਗੱਲ ਮੁਕਾਓ ਕਿ
ਪੈਸੇ ਵੱਲ ਤਾਂ ਝਾਕਦੇ ਈ ਨੀ ਸੀ
ਅੰਬਾਨੀ ਅਡਾਨੀ ਵਾਂਗੂ। ਓਹ ਵੀ
ਭੀਗੀ ਦੇ ਖੇਤ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਨ ਦੇ
ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਵੱਡੇ
ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੰਚੇਤਾਂ
ਤੱਕ ਨੂੰ ਆਵਦੇ ਹੱਥ 'ਚ ਕਰਕੇ
ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਕਿ ਸ਼ੈਲਰ ਦੇ ਆਸੇ
ਪਾਸੇ ਲਗਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ
ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 'ਭਲਾ' ਕਰਕੇ
ਅਖੀਰ 'ਚ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਪੈਲੀ
ਖਰੀਦ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲਾਮਾਲ
ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਨਾਲ ਹੀ ਉਹਨਾਂ
ਦੇ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਵੀ
ਸਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸਾਨ ਜਮੀਨ ਦੇ
ਮਾਲਕ ਨਾ ਰਹਿ ਕੇ ਮਾਲਾਮਾਲ ਹੋ
ਗਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ 'ਚ
ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸੇ
ਖਰੀਦੀ ਜਮੀਨ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨ
ਲਈ 'ਨੌਕਰੀ' ਵੀ ਦੇ ਦੇਣਗੇ।
ਦਿੱਲੀ ਬੈਠੇ 'ਅਨਪੜ੍ਹ' ਕਿਸਾਨਾਂ
ਵਰਗੇ ਉਹਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ
ਨੂੰ ਕੌਣ ਸਮਝਾਵੇ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ
ਤੁਸੀਂ ਐਨਾ ਸੰਦ-ਸੰਦੇੜਾ, ਰੇਹ
ਸਪਰੇਹਾਂ, ਦਿਹਾੜੀਆਂ ਦੇ ਖਰਚੇ
ਝੱਲਦੇ ਸੀ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਝੰਜਟ
ਈ ਖਤਮ ਸਿਰਫ ਪੋਣੇ 'ਚ
ਲਪੇਟ ਕੇ ਜਾਂ ਟਿਫਨ 'ਚ ਪਾ ਕੇ
ਖਾਣ ਜੋਕਰੀ ਰੋਟੀ ਲਿਜਾਣ ਦਾ
ਈ ਕੰਮ ਸੀ। ਹੰਅਆਅ ਅਨਪੜ੍ਹ
ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੌਣ ਸਮਝਾਵੇ ?
ਭੀਗੀ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਸ਼ੈਲਰ

ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਕੰਧ ਈ
ਭੀਗੀ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਕੱਢ ਲਈ ਤਾਂ
ਕਿ ਭੀਗੀ ਕੱਚੀ ਵੱਟ ਘੜ੍ਹਨ ਦੇ
ਈਜਟ ਤੋਂ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾਵੇ। ਪਿੱਟ
ਪਿੱਟ ਮਰ ਗਿਆ ਕਿਸੇ ਨੇ ਗੱਲ
ਨਾ ਸੁਣੀ। ਫੇਰ ਜਦੋਂ ਝੋਨੇ 'ਚੋਂ ਚੌਲ
ਕੱਢ ਕੇ ਬਾਕੀ ਬਚਦਾ ਤੂਤੜ

ਆਇਆ ? ਲਈ ਸੁਣੋ, ਕਹਿੰਦਾ,
 “ਘਤੋਤਰ ਸਿਆਂ, ਜਮੀਨ
 ਖਰੀਦਣ ਤੇ ਮਹਿੰਗਾ ਮੁੱਲ ਦੇਣ
 ਦੇ ਸੁਨੋਹੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਈ ਲਾਈ
 ਜਾਨੋ ਓਂ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਖੀਰ ਖਾਣੀ
 ਈ ਨਹੀਂ, ਫੇਰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਖੁਆਉਣ
 ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਫਿਰਦੇ ਓਂ ? ਅਸੀਂ ਤਾਂ

ਪੁਰਸ਼ ਤਾਂ ਯੁਗਾਂ ਬਾਅਦ ਪੈਦਾ
ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੌਦੀ ਜੀ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ
ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ
ਦਾ ਕੀ ਪਤਾ ਭਲਾ? ਇਹ ਕੀ
ਜਾਨਣ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀ
ਕਮਾਈ 'ਚ ਦੁੱਗਣਾ ਚੌਗਣਾ
ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਬਾਨੀ

ਕੰਧ 'ਤੇ' ਡਿੱਗ ਕੇ ਸੌਖਿਆਂ ਹੀ
 5-7 ਮਰਲੇ ਫਸਲ ਦਾ ਨਾਸ਼
 ਮਾਰਨ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਕਿਸੇ
 ਨੇ ਦੱਸ ਪਾਈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪਿਛਾ
 ਆਲਾ ਘੱਤੇਰ ਸਿਉਂ ਵੀ ਸ਼ੈਲਰ
 ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਬਾਹਵਾ ਬਹਿੰਦਾ
 ਉਠਦੇ। ਭੀਗੀ ਦੀ ਵੱਚੀ ਰੂਹ ਨਾ
 ਕਰੇ ਘੱਤੇਰ ਸਿਉਂ ਕੋਲ ਜਾਣ
 ਨੂੰ।

ਤੁੰਮਰ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ
ਅੰਗ੍ਰੰਹੀ ਭੀਗੀ ਵੀ ਪੰਚੈਤਾਂ ਨਾਲ
‘ਬੈਠਕਾਂ’ ਕਰਕੇ ਅੱਕਿਆ ਪਿਆ
ਸੀ। ਪਤਾ ਭੀਗੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸੀ ਕਿ
ਘਤੋਤਰ ਸਿਉਂ ਆਲੀ ਬੈਠਕ ‘ਚੋਂ
ਵੀ ਲੱਕੜ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਈ ਮਿਲਣੈ,
ਜਿਹੜਾ ਨਾ ਰੋਵੇ ਤੇ ਨਾ ਦੁੱਧ
ਮੰਗੋ। ਅਖੀਰ ਭੀਗੀ ਵੀ ਆਸੇ
ਪਾਸੇ ਲਗਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ
ਵਹੀਰ ਲੈ ਕੇ ਘਤੋਤਰ ਦੇ ਦਰਾਂ ‘ਚ
ਇਉਂ ਜਾ ਖੜਿਆ ਜਿਵੇਂ ਦਿੱਲੀ
ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ‘ਤੇ ਪਿੰਡ ਪਿੰਡ
ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਖੜ੍ਹੇ ਬੈਠੇ ਨੇ। ਘਤੋਤਰ
ਸਿਉਂ ਨਾਲ ਬੈਠਕ ਵੀ
“ਡੰਡਬੈਠਕ” ਹੋ ਨਿੱਬੜੀ।
ਵਾਪਸ ਮੁੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭੀਗੀ
ਸਾਨੂੰ ਵਾਂਗੂੰ ਪੈਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ
ਕੱਢਦਾ ਨਾਲੇ ਤਾਂ ਆਵਦੀ ਗੱਲ
ਕਹਿ ਗਿਆ ਤੇ ਨਾਲੇ ਘਤੋਤਰ
ਸਿਉਂ ਨੂੰ ਓਹਦੀ ਅੰਕਾਤ ਯਾਦ
ਕਰਵਾ ਕੇ ਦੇਹਲੀਉਂ ਬਾਹਰ ਹੋ
ਗਿਆ। ਹੁਣ ਤਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋਵੇਗੇ
ਕਿ ਭੀਗੀ ਐਹੋ ਜਿਹਾ ਕੀ ਕਹਿ

ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਆਏ ਸੀ ਕਿ
 ਪੰਚੈਤਾਂ ਪ੍ਰਚੈਤਾਂ ਤਾਂ ਸ਼ੈਲਰ
 ਆਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲੇ ਨਾਲ
 ਬੰਨੀਆਂ ਹੋਈਆਂ। ਸ਼ਾਇਦ ਤੇਰੇ
 ਅਰਗੀ ਲਾਗੜ ਦੁਗੜ ਦੀ ਗੱਲ
 ਈ ਸੁਣ ਲੈਣ ?“

ਇਹੀ ਹਾਲ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼
 ਨਾਲ ਵਾਪਰ ਰਿਹੈ। ਤੈਮਰ, ਸ਼ਾਹ
 ਤੇ ਹੋਰ ਪੰਚੈਤੀਆਂ ਅੱਗੇ ਤਾਂ 12-
 13 ਬੈਠਕਾਂ ਕਰਕੇ **ਫਿਰ**

ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆ ਨ
ਬਥੇਗਾ ਚਿਰ ਪਖ ਸੁਣਾ
ਲਈ। ਮਾਣਯੋਗ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਸੇਵਕ ਜੀ, ਹੁਣ ਤਾਂ
ਸਿਰਫ਼ ਥੋਡੇ ਵਰਗੀ
ਲਾਗੜ ਦੁਗੜ ਅੱਗੇ
ਇਹੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ
ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਗਈ ਕਿ
ਇਹ ਪੀਜ਼ਾਂ ਦੇ
ਲੰਗਰਾਂ ਵਾਲੇ, ਮਹਿੰਗੇ
ਮਹਿੰਗੇ ਫੌਨ ਰੱਖਣ
ਵਾਲੇ, ਮਹਿੰਗੇ ਬਰਾਂਡਾਂ
ਦੇ ਲੀੜੇ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ,
ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਰਗੇ
ਟਰੈਕਟਰਾਂ ਵਾਲੇ, ਲੱਖਾਂ
ਦੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਜੀਪਾਂ
ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨ ਤੁਹਾਡੇ
ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਸੁਭਾਅ ਤੋਂ
ਅਣਜਾਣ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ
ਨੂੰ ਕੀ ਪਤੈ ਅਨਪੜ੍ਹ
ਲਾਣੇ ਨੂੰ ਕਿ ਅੰਬਾਨੀ
ਅੰਡਾਨੀ ਵਰਗੇ ਦਾਨੀ

ਅਡਾਨੀ ਵਰਗਿਆਂ ਦੇ ਪੈਰ
ਚੱਟਣ ਤੱਕ ਰਾਏ ਹੋ।
ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਥੋਡੇ
ਅਹਿਸਾਨਮੰਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦੇ ਕਿ
ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੇਵਕ ਸੁੱਕ ਕੇ ਡੱਕਾ ਹੁੰਦਾ
ਜਾ ਰਿਹਾ ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਸੰਸੇ 'ਚ
ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੇਵਕ ਜੀ ਕੋਲ ਤਾਂ
ਦਾਹੜੀ ਮੁੰਨਵਾਉਣ ਦਾ ਟੈਮਪ
ਹੈਨੀਂ, ਓਹ ਵੀ ਹੈਂਕੜ ਵਾਂਗੀ ਪੁੰਨੀ

ਅਤਿਹਾਰ ਨਹੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮੁਸਕਲਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਹੈ

ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੋਂ

ਪੰਡਿਤ ਦਿਸ਼ਾਲ ਗੁਰੂ ਤੀ

ਗੁਰ ਜੀ ਦਾ ਦੇਖੋ ਕਮਾਲ, ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਦਾਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਮਾਲਮਾਲ, ਸਿਰਫ਼ ਲਾਟਰੀ ਨੰਬਰ ਸਪੈਸ਼ਲਸਟ

ਜਿਦਰਾਗੀ ਦੇ ਸੱਤਾਂ ਸਖਾਂ ਦੇ ਸਮਾਧਾਨਕਰਤਾਂ

1. ਤਕਦੀਰ ਕਦੋ ਬਦਲੇਗੀ?
2. ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਫੱਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ?
3. ਕਾਂਭਾਰ ਵਿੱਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਘਾਟਾ ਤੇ ਰੁਕਾਵਟ ਕਿਉਂ?
4. ਮੇਰੀ ਲਾਟਰੀ ਲੱਗੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ?
5. ਪੱਕਾ ਵਸੀਕਰਣ ਕਰਵਾਉਣਾ ਅਤੇ ਤੁੜਵਾਉਣਾ
6. ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਅਨਬਣ ਕਿਉਂ?
7. ਮੇਰੇ ਮਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ?

Word Famous
7 Time
Gold Medalist

ਹਰ ਕੰਮ ਦੀ 101% ਗਾਰੰਟੀ ਦਾ ਵਾਅਦਾ

ਹਰ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਹੀ ਤੇ ਗਾਰੰਟੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ

 +91-88909-52019

LOTTERY SPECIALIST • LOTTERY SPECIALIST • LOTTERY SPECIALIST

ਵਸੀਕਰਨ ਵਸੀਕਰਨ ਵਸੀਕਰਨ ਵਸੀਕਰਨ ਵਸੀਕਰਨ

ਕਾਲੀ ਰੂਹਾਨੀ ਸਰਤੀਆਂ ਦੇ ਬੇਤਾਜ ਬਾਦਸ਼ਾਹ

ਮੀਆਂ ਸੁਲਤਾਨ ਅਲੀ ਖਾਨ ਜੀ

ਜਿਹੜੇ ਭੇਟਾ ਭਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਦਾਮਲੇ ਕਰ ਰਹੇ ਥਾਥੇ, ਮੌਲਵੀ, ਤਾਂਤਰਿਕ, ਜੱਤਸ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਕੇਮ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੇਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਇਕ ਵਾਰ ਕਾਲੀ ਰੂਹਾਨੀ ਸਰਤੀਆਂ ਅਜਾਮਾ ਕੇ ਦੇਂਦੇ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਪੇਸਾ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚਮਤਕਾਰ ਦਿਖਾ ਕੇ ਪੇਸਾ ਲਵਾਂਗੇ।

ਦਸਤਾ ਦਾ ਨਾਸ ਮਨਜ਼ਾਰ ਵਿਆਹ, ਪਤੀ/ਪ੍ਰੈਦੀ ਸਤਾਨ ਕਿਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੜਨ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ Intercast Love Marriage, Domestic affair, ਗੁਹਾਂ ਕਲੋਸ ਕਾਲੋਬਾਰ ਜੀਆਂ ਸਮੇਂਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਇਕ ਹੀ ਹੋਏ।

ਅਗਰਾ, ਭਾਰਤ
ਸਪੈਲਿਸਟ : ਲਾਟਰੀ, ਸੱਟ ਦੇ ਨੰਬਰ ਲਈ।

+91-78142-63278

LOTTERY SPECIALIST • LOTTERY SPECIALIST • LOTTERY SPECIALIST

ਕੇਅਰ ਵਨ ਕੇਅਰ ਆਲ (Care One Care All) ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸਪਾਂਸਰਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ

ਮਿਤੀ 29 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਸਿਫ਼ਨੀ ਦੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਗਠਨ ਕੇਅਰ ਵਨ ਕੇਅਰ ਆਲ ਵਲੋਂ ਫੂਰਲ ਦੇ ਮੈਡੀਸ਼ਨ ਫੰਕਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਸਪਾਂਸਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਡਿਨਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਚੇਅਮੈਨ ਸ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਗਠਨ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੜ੍ਹੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰ ਪਤਵੰਤਿਆਂ ਅਤੇ ਸਪਾਂਸਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਸੰਖੇਪ ਗੀਤ ਸੰਗੀਤ ਹੋਇਆ। ਬਲੈਕਟਾਊਨ ਕੇਂਸਲ ਦੀ ਡਿਪਟੀ ਮੈਅਰ ਜੂਲੀ ਅਤੇ ਕੇਂਸਲਰ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵੀ ਲਗਾਈ ਤੇ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਿਬ ਵੀ ਹੋਏ। ਹਾਜ਼ਰ ਕੁਝ ਪਤਵੰਤਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਖੁੱਲਾ ਸੱਚਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਵੀ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸਾਰੇ ਸਪਾਂਸਰਾਂ ਨੂੰ ਤੋਹਫਿਆਂ ਨਾਲ ਨਵਾਜਿਆ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ Apna Friends Tv Channel ਤੇ ਕੁਝ ਅਖਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰੇਡੀਓ ਚੈਨਲਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕਵਰ ਕੀਤਾ। ਆਖਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਨੇ ਸਵਾਦਿਸ਼ਟ ਡਿਨਰ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਇਹ ਡਿਨਰ ਮਾਇਆ ਦੇ ਢਾਬੇ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੰਪਾਦਕ

DHANOA HOME BUILDINGS

We are specialists in the construction of unique and exclusive properties. We pride ourselves on delivering outstanding quality and design for our clients.

for More Info Call

VIKRAMJIT SINGH
Director

0403 306 284

vikramjit@dhanoahomes.com.au

www.dhanoahomes.com.au

40 Brighton Drive Bella Vista, NSW 2153

I had a humble beginning in my life. The absence of education in the family kept me totally deprived of a study table during the early years of my educational career. Only gunny sacks would suffice both in the school and at home. It is after completing my primary education at the village pathshala that I was able to afford a simple wooden chair which was larger in size than the modern shape of a good quality study chair. About a year later my parents purchased a table for me which was used both for serving tea to the guests and for the purpose of my studies. This table was 4x3 feet gruffy piece of crude timber wood having dim paint on it. I had inscribed my name on it with the help of a blade. When

When I visited Chandigarh last time, I happened to go to the room in hostel no. 2 of the university – the room that accommodated me some forty six years ago when Kiran Kher, the current M.P. of Chandigarh and wife of film actor Anupam Kher, was one year senior to me in the department of English. She joined the department of Indian theatre after her M.A. where Balwant Gargi, a noted Punjabi writer, was the head. Punjabi poetess Manjit Tiwana, sister of Dalip Kaur Tiwana, was also my classfellow in that department. When I was in the hostel, I had dozens of stories down my memory lane – the stories which were related to the careers of the people.

I see this inscription now, the memories of my childhood get revived and I am lost in the dream world of reminiscences. This table remained a part and parcel of my studies upto my

My Study Table

(A small autobiographical piece)

graduation. It helped me appear in a host of house and annual examinations which laid my foundations

A study table in the university hostels has a strange and thought provoking

After my post graduation I went to Delhi to join a reputed institution that used to coach the candidates for the all India competitions. I hired a room in the crowded area of the metropolis. I also managed to procure a table and chair for this room, apart from other necessary items. I still remember that this table had a fine white silica on it. I used to jot down brief single - worded - answers connected with each other so that they might get affixed on my memory. If I read those things in the huge books time and again, I used to get confused and my memory used to fail me quite often. The pithy points written on the beautiful face of the table world remain before my eyes day in and day out and even a chance glance at them in the evening and then again in the morning would help me absorb them in my mind without any miserably laborious efforts. When once perfectly memorized, I would rub them off so that some new terms might take their place. I still imagine the

Job and then came the marriage. Alas! the office table swallowed my study table. A trepidation I did have a study table at that time but it remained unattended most of the time. It was an object of show rather than a piece of utmost necessity. With the arrival of a kid in the family, this table sometimes carried some unnecessary objects like pieces of clothes, toys and packages of kitchen items etc.

Sometimes, it was also used for ironing the clothes. The kids would quite often put their school objects on this table. My own books became more like the objects of exhibition than the items of urgent need and necessity. When some visitor came to my house, he would appreciate my craze for knowledge by seeing this table properly installed in a corner without delving deep into the exact relevance of its presence in the house in the present and current perspective.

At the moment the same old Shakesperean concept of 'to be or not to be' is also working with regard to this table. If, on one side, the worldly

as an educated citizen of a refined and civilized society. In my reveries I see thousands of Aristotles, Shakespeares, Newtons, Ghaiibs, Kaldases, Sartres, Rousseaus and Euripedes, when my attention is by chance, focused on this out dated fossil like wooden object which will be easily discarded and thrown away by a modern student (my own son) who has penchant for T.V's, Laptops, Smart phones, ipods, New version of play stations, motor vehicles and fancy clothes rather than for durable simple clothes, high standard books, libraries and such other necessary objects.

When I joined the university, I found a better full sized table in the hostel – a table accompanied by a study chair and an easy chair. That table was to me an object of worship as it seemed to imbibe in it the stories of hundreds of philomaths who preceded me in their thirst for knowledge and degrees. When I visited Chandigarh last time, I happened to go to the room in hostel no. 2 of the university – the room that accommodated me some forty six years ago when Kiran Kher, the current M.P. of Chandigarh and wife of film actor Anupam Kher, was one year senior to me in the department of English. She joined the department of Indian theatre after her M.A. where Balwant Gargi, a noted Punjabi writer, was the head. Punjabi poetess Manjit Tiwana, sister of Dalip Kaur Tiwana, was also my classfellow in that department. When I was in the hostel, I had dozens of stories down my memory lane – the stories which were related to the careers of the people. On my table I saw a lean bespectacled young scholar leafing through the pages of Newton's theory of gravitation in a hefty book.

By Avtar S. Sangha

negro adorns it with his books and beneath – the –glass – pictures bought from his own country. On my study table in the

hostel I had seen inscribed

t h e

VEGA
Cancer
Capricorn

Manal Commission - 1978
Frontier Gandhi

NEFA - Arumachal
- Badminton

Kuchipadi - AP

OPEC -

organisation

of petraulam

exporting

countries

Hawa Mahal -

Jaipur

Contours

Grammar of politics - Laski

Isotopes

Ikabena- Japanese

way of arranging

flowers

Human

Rights

Day

Danis Cup -

Tennis

Seringapratnam

Tipu Sultan

Hirakud - orissa

Lima-Peru

Nippon

Japan

Equator

names
like Aksay-
Christopher
William Khan,
Jong Woon, Mubarak
Singh, Michael Goduvor, Raj
Bahadur Negi etc. How different is this table from hundreds of other highly decorated tables! Is'nt its stature far more dignified and magnanimous than that of them?

disfigured (in my case beautified) face of that table in the morning of the last day before the examination – a face that had the appearance like the one on this page.

household items are trying to guzzle the space of this table, on the other side, my craze for studies, though subsided a lot with the passage of time, is still trying to keep this pious space resplendently preserved and maintained for the times to come.

A BEAUTIFUL FUTURE AWAITS

ENCLAVE

NORTH KELLYVILLE

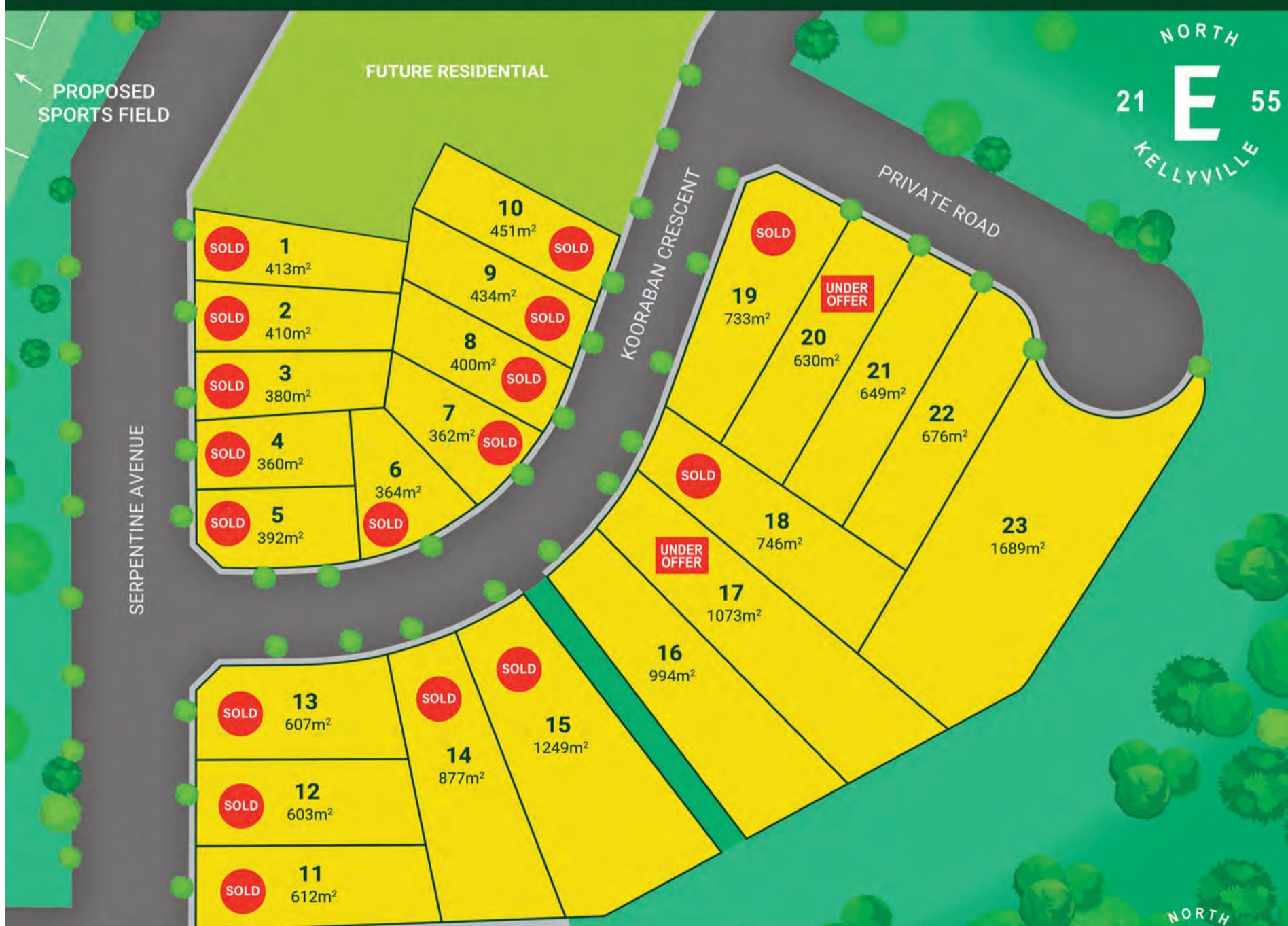
COMPLETION IN 2021

ENQUIRE NOW

www.enclavenorthkellyville.com.au

LAURA COLEMAN

8834 3200 | 0415 032 367

ONLY 4 BLOCKS LEFT

One Stop Shopping For All Your Daily Needs

FRUIT

VEGGI

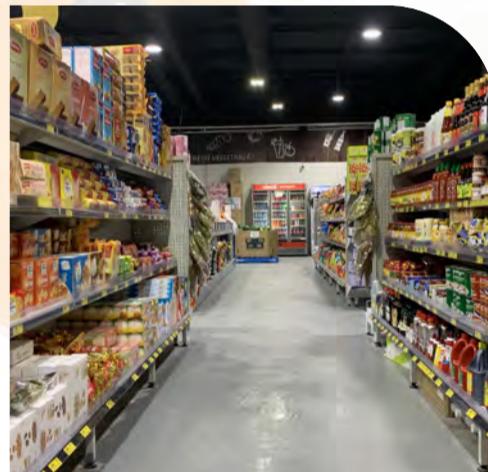
GROCERY

BLACKTOWN FRUIT WORLD

Opening Hrs

Mon-Thu 6 AM to 9 PM
Fri-Sun 6AM to 10PM

 Great Quality

 Plenty Parking

Convenient Location

Big Saving

OPEN 7 DAYS

SHOP 1, 32 THIRD AVE BLACKTOWN

Other Store Location

 HILLS FRUIT WORLD
SEVEN HILLS

 SUNRISE FRESH
Here to brighten your day
WENTWORTHVILLE

 DAVID'S FRESH
HOMEBUSH
HOMEBUSH

BLACKTOWNFRUITWORLD

 (02)86784460